

İDARE

Dahiliye Vekaletin Aylık Mecmuası

Yıl: 10

Birinciteşrin 1937

Sayı: 115

RESMÎ KISIM

Tayinler

Kanunlar

Nizamnameler

Talimatnameler

Mülki Teşkilat Kararnameleri

Çalışma raporları

Tekaüt ve yetim muameleri

Tamimler

MAKALELER

Demografik ihtilâl

S. Sabit Aykut

Yüksek idare kadrosundaki memurların tayinleri ve yetiştirilmeleri hakkında
beynelmilel anket **Haşan Şükrü Adal**

Kısa idare haberleri

H. Ş. A.

Cumhuriyet Matbaası — İstanbul

1937

Resmî Kısım

Tayinler

KARARNAMELER

Sayı : 13249

Açık olan Karayazı kaymakamlığına Hınıs kaymakamı Edibin, Mazıdağı kaymakamlığına Buldan kaymakamı Ekrem Rollasm, Kalan kaymakamlığına, Orhaneli kaymakamı Hayri Sarpkayanm, Çınar kaymakamlığına Mu - cur kaymakamı Emin Koksalm, İdil kaymakamlığına, Yalvaç kaymakamı İbrahim, Hınıs kaymakamlığına, Ulukışla kaymakamı Nazımın, Aşkale kaymakamlığına, Garzan kaymakamı Esadın, Gülnar kaymakamlığına, eski Karakö- se kaymakamı Ruhinin, Maçka kaymakamlığına, Sarıkamış kaymakamı Nurinin, Sarıkamış kaymakamlığına Maçka kaymakamı Ziya Ozuğun, Haymana kaymakamlığın Eğil kymakamı Rüştünün, Taşköprü kaymakamlığına Osman - cık kaymakamı Niyazinin, İstanbul umuru hukukiye müdürlüğüne Edirne mektupçusu Tevfikin, naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

Sayı : 13293

Açık olan Sarıyer Kaymakamlığına Ayvalık Kaymakamı Hüsnü Uğuralm naklen tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

12/Ağustos/1937

.....994.....

Sayı : 13298

Gölcük Kaymakamlığına Ünye kaymakamı Mahmut Nedimin, Ünye kaymakamlığına Eruh kaymakamı Avni Dünlerin, Eruh kaymakamlığına Şarkikaraağaç kaymakamı Nihat Danişin, Bakırköy kaymakamlığına Emirdağı kaymakamı Ahmet Kmiğin, Ayvalık kaymakamlığına Osmani ye kaymakamı Celâl İzginin, Osmaniye kaymakamlığına Feke kaymakamı Gafur Soylunun, Emirdağı kaymakamlığına Finike kaymakamı Hüseyin Papuççuoğlunun, Osmancık kaymakamlığına Çiçekdağı kaymakamı Kemal Onatın, Yalvaç kaymakamlığına Aşehir kaymakamı Talât Bosoğlunun, Akşehir kaymakamlığına Cihan Beyli kaymakamı Mehmet Beleşinin tayinleri tensip edilmiştir

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

17/Ağustos/937

TERFİLER

29/10/937 Cumhuriyet Bayramında terfi eden Valiler

Malatya Valisi İ. Etem Akıncı Birinci sınıfa, Balıkesir valisi Etem Aykut ikinci sınıfa, Sivas Valisi Nazmi Toker ile Çorum Valisi (Süreyya Yurdakul Üçüncü sınıfa, terfi etmişlerdir.

Terfi eden Vali Muavinleri ve Vekâlet Şube Müdürleri

İstanbul Vali Muavini |Hüdaî Karataban 90 liraya, Bursa Vali Muavini Edip Kutay, Balıkesir Vali Muavini S. Ekrem Yalçmkaya, İzmir Vali Muavini Cavit Ünver, Diyarbakır Vali Muavini A. Rıza Tarhan, Erzurum Vali Muavini Hilmi Balcı 70 liradan 80 liraya ve Vilâyet İdaresi 2 inci Şube Müdürü A. Şükrü Alptekin 70 liraya terfi etmişlerdir.

Terfi eden mektupçular

Muğla mektupçusu M. Hayrettin, Ankara, mektupçusu Cemal İlâl ve Kastamonu mektupçusu Tevfik Eşineli brinci sınıfa; Bolu mektupçusu M. Nuri Akkan ile Konya mektupçusu M. Tevfik Uğurlu ikinci sınıfa; Seyhan mektupçusu M. Agâh Akkan, Rize mektupçusu Şefik Aydın, Gümüşane mektupçusu M. Necati Tosun, Trabzon mektupçusu Faik Polat, Giresun mektupçusu A. Aziz Aytekin, Erzincan mektupçusu Rauf Özdemir üçüncü sınıfa; Ağrı mektupçusu A. Hakkı Kayan, Zonguldak mektupçusu H. Hilmi Uluğ, Tokat mektupçusu Sadettin Sönmez, Sivas mektupçusu M. Talât Baysal, Hakkâri mektupçusu Şeref Ayyıldız, İzmir mektupçusu M. Tevfik Özkaya dördüncü sınıfa terfi etmişlerdir.

Terfi eden kaymakamlar

Hadım kaymakamı H. Hazım Saygın, Dursunbey kaymakamı M. Kemal İnkaya, Akseki kaymakamı Fahrettin Ünal, Ünye kaymakamı Nihat Arman, Üsküdar kayma - kamı Lütfi Aksoy, Bafra kaymakamı M. Nedim Aker, İnegöl kaymakamı A. Baha Beyoğlu, Erganimadeni kaymakamı Hamdi Kiper birinci sınıfa; İğdır kaymakamı A. Nuri Olgun, Tutak kaymakamı Muzaffer Kuşakçioğlu, Tuz luça kaymakamı A. Eşref Erkut, Patnos kaymakamı Muzaffer Güven, Bodrum kaymakamı A. Fehmi Özakm, Tatvan kaymakamı Selâhettin Alağ, Şırnak kaymakamı Basri Özel, Refahiye kaymakamı İ. Nuri Bilgin, Kemah kay - makamı Azmi Özer, İspir kaymakamı Cevdet Tuncer, Birecik kaymakamı Baki Kankılıç, Taşköprü kaymakamı N. Ferruh Dalukay, Havza kaymakamı Şevket Eker, ve Hınıs kaymakamı Nazım Öner ikinci sınıfa terfi etmişlerdir.

Terfi eden nüfus müdürleri

Tokat Nüfus Müdürü Mustafa Aktuğ birinci sınıfa; Muğla nüfus müdürü A. Nihat Özdeş ile Kırklareli nüfus müdürü Hayrı Uzunoglu üçüncü sınıfa; Giresun nüfus mü-

.....996.....

dürü Sadettin Onat, Mardin nüfus müdürü Hakkı Yücel ve Niğde nüfus müdürü Mehmet Şakir Uluğ ve Kırşehir nüfus müdürü Şahab İnal beşinci sınıfa terfi etmişlerdir.

Birer yıl uzaklık zammı alan Valiler

Kars Valisi Akif İyidoğan, Ağrı valisi Eürhanettin Teker, Edirne Valisi Nizayi Mergen, Siirt Valisi M. Kemal Algüloğlu ve Bingöl Valisi Saip Okay Şarkta ikişer senei kâmile bulunduklarından dolayı memurin kanununun 37 inci maddesi mucibince birer yıl uzaklık zammı verilmiştir.

Birer yıl uzaklık zammı alan mektupçular

Hakkâri mektupçusu Şeref Ayyıldız ile İçel mektupçusu Hüseyin Turhan Şarkta ikişer senei kâmile bulunduklarından dolayı memurin kanununun 37 inci maddesine göre birer yıl uzaklık zammı verilmiştir.

Birer yıl uzaklık zammı alan kaymakamlar

Bulanık kaymakamı Şahap Oral, Erciş kaymakamı Nadir Üzün ve Varto kaymakamı H. Vedat Özdeş Şarkta ikişer senei kâmile bulunduklarından dolayı memurin kanununun 37 inci maddesi mucibince birer yıl uzaklık zammı Verilmiştir.

Terfi eden diğer memurlar

Bursa Seferberlik müdürü Erip Görtay 45 liraya, Vilâyetler İdaresi Umum müdürü Ş. ;2 memuru Yakup Gürkan 30 liralık şefliğe ve Seferberlik müdürlüğü rne - murlarmdan Haşan Orhonsay 30 liraya terfi etmişlerdir.

9/12/937

Hava Şehitleri için B. Ş. Kaya'nın taziyesi:

Türkkuşu tayyaresinin uğradığı acı kaza dolayısıyla Dahiliye Vekili ve Parti Genel sekreteri B. Şükrü Kaya, Türk (Hava Kurumu Başkanma .aşağıdaki mektubu göndermiştir:

Bugün Türkkuşu meydanında vukua gelen-ve beş tayyarecimizin ölümü ile neticelenen kaza dolayısıyla uğradığınız büyük acıya bütün kalbimle iştirak ederim. Türkkuşu ailesine heyecanlı taziyetlerimi sunarım. Yüksek bir idare ve kudret kaynağı olan Türk ruhu her zaman en acı kayıplarını telâfi ettiği gibi bu müessif hâdisede de birin yerine bin (getirerek bu eleminizi de unutturacaktır. Buna emin olarak saygılarımı takdim ederim.

Şükrü Kaya

22/teşrinievvel/937

**Türk Hava Kurumu Başkanı B. Fuad Bulca
bu mektuba aşağıdaki cevabı vermiştir.**

Havacı gençliğin uğradığı büyük acı karşısında Partinin göstermek lütfunde bulunduğu kıymetli alâkaya Türkkuşu ailesi minnettardır. Partinin sıcak himayesi altında çalışan Türkkuşu gençliği, arkadaşlarının yarım kalan büyük vazifelerini tamamlamak için mezarları başında and içerek kendilerine verilen vatan hizmetinin değerini çok iyi kavradıklarını göstermişlerdir. Kanatlı gençliğe beslediğiniz itimad ve emniyete ve kıymetli taziyelerinize karşı şükranlarımı ,ve saygılarımı sunarım.

Fuad Bulca

22/teşrinievvel/937

Kanunlar

**Türkiye ve Mısır Hükümetleri arasında 7/4/1937
tarihinde imzalanan Dostluk ve İkamet
Muahedeleri ile Tabiiyet Mukavelesinin
tasdikma dair kanun**

Kanun No : 3261

**Kabul tarihi : 14/6/1937
Neşri tarihi : 25/6/1937**

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Kırathğı Hükümeti arasında 7/4/1937 gününde Ankarada imzalanmış olan Dostluk ve İkamet muahedeleri ile Tabiiyet Mukavelesi tasdik edilmiş ve usulen tanzim edilecek tasdiknamelerin teatisi için Hükümete mezuniyet verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1937

Türkiye - Mısır Dostluk Muahedesi

Bir taraftan
Türkiye Reiscümhuru,
Diğer taraftan
Majeste Mısır Kralı,

Türkiye ile Mısır beynindeki an'anevî münasebatı ve tabii yakınlıkları müşahade ederek abralarında mevcut dostluk ve kardeşlik bağlarını teşyid etmek samimî arzu- sile aynı derecede mütehassis bulunarak, bir dostluk muahedesi akdine karar vermişler ve murahhasları olarak:

Türkiye Reiscümhuru:

Hariciye Vekili, İzmir Mebusu Ekselans Dr. Tevfik Rüştü Aras'ı;

Majeste Mısır Kralı:

Ankara Elçisi ve Fevkalâde Murahhası Ekselans Mo-

hammed El - Mofti El - Gazerli Beyi; tayin etmişlerdir.

Müşarünileyh, murahaslar usulüne uygun bulunan salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra, aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Türkiye ile Mısır arasında bozulmaz sulh ve samimî ve daimî dostluk cari olacaktır.

Madde 2 — Yüksek Taraflardan her birinin diplomatik mümessilleri ve keزالik heyetlerinin kordiplomatiğe dahil bilcümle memurları diğejr Tarafın ülkesinde, mütekabiliyet şartile, sair Devletlerin diplomatik memurlarına tanınan aynı imtiyazlar, ihtiramat ve muafiyetinden müstefid olacaklardır.

Madde 3 — Yüksek Akid Taraflardan her biri diğeri nezdine gerek Hükümet merkezinde, gerek diğejr mümasil ecnebi ajanlarının ikametleri kabul edilen başlıca şehirlerde ikamet edecek olan meslekten başkonsolos ve muavin konsoloslar tayin etmek hakkını haiz olacaktır.

Bundan maada Yüksek Âkid Taraflardan her biri, diğejr Tarafın evvelce muvafakatini istihsal ettikten sonra, meslek memurları haricinde, yukarıda anılan şehirlerde ikamet edecek olan, fahrî başkonsolos, konsolos ve muavin konsoloslar tayin etmek hakkını haiz olacaktır. Bunlar hiç bir veçhile ikamet ettikleri memleket tebaası meyanından intihab edilemiyeceklerdir

Usulen Exequatur'u hâmil bulunacak olan her iki sınıf ajanlar, tam bir mütekabiliyet şartile, her iki Tarafta, hukuku düvelce tahsis edilmiş haklar, imtiyazlar ve salâhiyetlerden istifade edeceklerdir

Madde 4 — İşbu muahede tasdik edilecek ve tasdiknameler sürati mümkün ile Kahirede teati edilecektir.

İşbu muahede, tasdiknamelerin teatisini (takib eden on beşinci günü) mer'iyet mevkiine girecektir.

Yukarıdaki ahkâmı tasdikan Tarafeyn murahasları işbu muahedeyi imzalamışlar ve mühürlemişlerdir.

.....1000.....

Ankarada, 7 nisan 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Türkiye - Mısır İkamet Muahedesi

Bir taraftan,

Türkiye Reisicümhuru,

Diğer taraftan

Majeste Mısır Kırallı.

Halisane münasebetlerinin inkişafı hususunda aynı samimî arzu ile mütehassis olarak bir ikamet mukavelesi akdine karar vermişler ve murahhasları olarak:

Türkiye Reisicümhuru:

Hariciye Vekili, İzmir Mebusu 'Ekselans Dr. Tevfik Rüştü Arası,

Majeste Mısır Kırallı:

Ankara Elçisi ve Fevkalâde Murahhası Ekselans Mohammed El-Mofti El-Gazaerli Beyi, tayin etmişlerdir.

Müşarünileyh murahhaslar usulüne uygun bulunan salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra, aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Yüksek Âkid Taraflardan her birinin te baası, memleketin kavanin ve nizamatına riayet ederek, memnu yerler ve mıntakalar müstesna olmak üzere, te- baai mahalliyenin veya ecnebler için ahkâmı mahsusa var ise en ziyade mazharı müsaade millet tebaasının, tâbi oldukları veya olacaklarından gayri her hangi bir takyidata tâbi olmaksızın, diğer Âkid Tarafın ülkesine serbestçe duhul ile seyahat, ikamet ve yerleşebilecekleri gibi anı her zaman terkedebileceklerdir.

Yüksek Âkid Taraflardan her biri, gerek bir mahkeme hükmü neticesinde, gerek ahlâk zabıtasına, sağlık zabıtasına veya dilencilige müteallik kanunlar ve nizamlar hükmü mücibince veya Devletin iç veya dış emniyetine dokunur sebeplerden dolayı diğer Tarafın tebaasından olan eşhası ülkesinde yerleşmekten veya ikametden menet-

mek yahut memlekette teb'id etmek hakkını muhafaza eder.

Madde 2 — İşbu mukavele Yüksek Âkid Taraflardan her birinin muhacereti men ve ecnebi işçiler ile ücretlilerin kabulü ve kullanılması hakkında hususî tedbirler ittihaz etmek hakkına hâlel getirmez.

Madde 3 — Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası diğer Taraf ülkesinde memleketin kanun ve nizamlarına tevfikı hareket ederek her nevi menkul ve gayrimenkul iktisab ve temellük ve onu her hangi bir şekilde tasarruf hususunda en ziyade mazharı müsaade millet tebaası muamelesinden müstefid olacaklardır. Şurası mukarrerdir ki, bunlar yalnız memleketin kanunları mucibince ecnebler tarafından iktisabı kabul edilen emvali iktisab edebileceklerdir.

Madde 4 — Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğer Tarafın ülkesinde, memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân, her nevi sanat ve ticaret ve memleketin kanunu mucibince yerli tebaaya hasredilmiş veya edilecek olanlardan maada, her nevi hırfet ve ticaret icra edebileceklerdir.

Madde 5 — Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, ticaretleri, sanatları, hırfetleri, meslekleri dahil olmak üzere şahısları, emval, hukuk ve menafileri için, her ne mahiyette olursa olsun, yerli tebaadan cibayet olunanlardan başka veya daha çok miktarda vergi, harç veya tekâlifî tediye ile mükellef olmayacaklardır.

İkamet ve yerleşme için ödenmesi lâzım gelen resimler ve harçlar hususunda, iki Taraf tebaası en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden istifade edeceklerdir.

Mezkûr tebaa mallarının satışından mütevellid esmanî ve aynen mallarını memlekette mer'î ahkâmın kuyudu tahtında ihraca mezun olacaklar ve bu hususta ec-

nebi sıfatları dolayısıyla tebaai mahalliyyenin tediye edeceğinden daha fazla tekâlif, rûsum ve aidata tâbi tutulmıyacaklardır.

Madde 6 — Yüksek Âkid Taraflardan herbirinin tebaası diğerinin ülkesinde kara, deniz, hava ve millî muhafız veya milis kuvvetlerinde hizmeti askeriyyeden ve keza hizmeti askeriyyenin yerine kaim olan her mecburiyet veya tekliften muaf olacaklardır.

Bunlar diğer askerî mükellefiyat istimvallere de ancak yerli tebaa için derpiş edilen şerait nisbetinde tâbi olacaklardır.

Madde 7 — Yüksek Âkid Taraflardan herbirinin tebaasına aid mallar diğer Taraf ülkesinde ancak kanunun derpiş ettiği menafîi umumiyeye müteallik esbab dolayısıyla istimlâk edilecektir. Bu tebaanın mütekabilen her iki Taraf ülkesinde mer'î kanun ile yerli tebaa lehine tanınan tazminatı almağa hakkı olacaktır.

Bu tazminat verilmedikçe veya usulen depo edilmedikçe hiç bir istimlâk muamelesi yapılmıyacaktır.

Madde 8 — Yüksek Âkid Taraflardan herbirinin tebaası diğer Taraf ülkesinde şahıslarına ve mallarına müteallik olarak tebaai mahalliye misillû kavanin, meha - kim ve sair makamatm tam himayesinden müstefid olacaklardır.

Tebaai mahalliye misillû iddia veya müdafaai hukuk için her derecedeki mehakime müracaat edebilecekler ve tebaai mahalliye gibi her davada, avukat, dava vekili, ve ajanların, bulundukları ülke kanunlarına göre bu meslekleri ifaya mezun eşhas meyalımdan intihab etmek serbestisine malik olacaklardır.

Mütekabiliyet şartile, her iki memleket tebaasına, ecnebi vasfını haiz olmalarından dolayı, ne nam altında olursa olsun, hiç bir kefalet akçası veya depozito yatırmak mecburiyeti tahmil edilmeyecektir.

Madde 9 — Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası diğer Taraf ülkesinde hukuku düvelin umumî pren-

siplerine tevfikân ve yerli tebaa ile aynı şerait tahtında malî, ticarî, idarî, medenî, cezaî ve sair mahiyetteki kanun, kararname, emirname, nizamnamelerle mahallî mevzuat ve tebaaî mahalliyeye tahsis edilen mehakime tâbî olacaktır.

Madde 10 — Sinaî, malî şirketler, sigorta ve nakliyat kumpanyaları da dahil olmak üzere Tarafeynden birinin arazisi üzerine merkezi idaresi olan ve bura kanunlarına tevfikân mevcut bulunan eshamlı şirketler ve sair ticarî şirketler diğer tarafça usulen mevcut tanınacaktır. Bu şirketler diğer Tarafın mer'î olan veya olacak kavanin ve nizamatma tebaiyet ederek ve bu Tarafın mevzuatı bir müsaade almak mecburiyetini derpiş ediyorsa bu müsaadenin istihsalinden sonra bu memleket topraklarında yerleşebilecekler ve orada fiyaller, şubeler ve ajanslar tesis ve müddei ve müddeaaaleyh sıfatile dava ikame edebile –
ceklerdir.

Yüksk Âkid Taraflardan birinin mevzuatı dairesinde teessüs etmiş olan bu şirketin faaliyeti, diğer Tarafın arazisi üzerinde icra edildiği müddete, bu Tarafın kanun ve nizamlarına tâbî Alacaklardır. Faaliyetleri dolayisile en ziyade mazharı müsaade millet şirketlerinden daha az müsaadekâr muameleye tâbî tutulmıyacaklardır.

Sekizinci maddenin hükümleri, malların adlî ve kanunî himayesine müteallik bîlcümle hususatta işbu maddede derpiş edilen şirketlere de aynı şekilde tatbik edilecektir.

Yüksk Âkid Taraflardan her birinin şirketleri ve bunların fiyalleri, şubeleri ve ajansları diğer memleket arazisi üzerinde tekâlif, rûsum ve harçlar bakımından en ziyade mazharı müsaade millet şirketinden daha yüksek bir malî mükellefiyete tâbî tutulmıyacaklardır.

Şurası mukarrerdir ki, bu şirketler kanunun tayin ettiği kefalet akçalarını yatırmağa ve ecnebi şirketler için muktazi müsaadeleri istihsal ve bunların tesciline müteallik harçları tediyeye mecbur tutulacaklardır. Bu şirket-

.....1004.....

ler ancak millî şirketler için derpiş edilmiş şerait ve uis- bet dahilinde askeri mükellefiyet ve istimvallere tâbi tutulacaklardır.

Sermaye, irad ve kazanç üzerinden hesap edilen vergiler hususunda Yüksek Âkid Taraflardan her biri diğerinin şirket, filyal, şube ve ajanslarını, verginin nev'ine göre, ancak bunların kendi arazisi üzerinde yatırdıkları sermaye hissesi, sahip oldukları emval, tahakkuk ettirdikleri kârlara veya işlere göre vergiye tâbi tutacaktır.

Bu şirketler memleketin kanunlarına tebaiyet ederek en ziyade mazharı müsaade millete tatbik edilen şerait dahilinde her türlü emvali menkule iktisab edebilecekler - dir. Keza üçüncü madde mucibince şirketin faaliyeti için zarurî olan emvali gayrimenkule iktisabı da bu şekilde olacaktır. Şu kadar ki gayrimenkul iktisabı şirketin gayesi olmaya.

Madde 11 — İki Yüksek Âkid Taraf arasında işbu mukavelenin tefsiri yüzünden tahaddüs edecek ve diplomasi tarikile halledilemeyecek ihtilâflar müttefikan tahkimna- me yolile bir hakeme havale olunacaktır.

Madde 12 — İşbu muahede tasdik edilecek ve tasdiknameler Kahirede teati edilecektir. Bu muahede, tasdik namelerin teatisinden bir ay sonra mer'iyete girecek ve üç sene müddtle vecibülicra olacaktır. Bu müddtin inkıza - sından altı ay evvel feshedilmedikçe kendiliğinden temdid edilmiş bulunacak ve bu takdirde Yüksek Âkidlerden biri onu feshetmek niyetinde olduğunu diğer Tarafa tebliğ ettikten altı ay sonraya kadar mer'iyülicra olacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdikan Tarafeyn murahhasları işbu muahedeyi imza ve tahtim eylemişlerdir.

Ankarada, 7 nisan 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

.....1005.....

Türkiye - Mısır tabiiyet mukavenamesi

Bir taraftan

Türkiye Reisicumhuru,

Ve diğer taraftan

Majeste Mısır Kırallı,

Eski Osmanlı tebaasının, iki Devleti alâkadar eden bazı tabiiyet meselelerini halletmeği karşılıklı menfaatlerine uygun telâkki ederek,

Bu hususta bir mukavele akdine karar vermişler ve murahasları olarak:

Türkiye Reisicumhuru :

Hariciye Vekili, İzmir Meb'usu Ekselans Dr. Tevfik Rüştü Aras'ı

Majeste Mısır Kırallı:

Ankarada fevkalâde murahas ve Orta Elçi Ekselans Mohammed El Mofti El - Gazaerli Beyi tayin etmişlerdir.

Müşarünileyh murahaslar usulüne uygun görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — 5 sonteşrin 1914 tarihinde Mısırdaki yerleşmiş olup aslen Türk olan ve kendileri yahut babaları Türkiyede, Mısırdaki, ecnebide veya 24 temmuz 1923 tarihli Lozan Muahedesi mucibince Türkiyeden ayrılmış arazi - den birinde doğmuş bulunan eski Osmanlı tebaası, eğer Mısır tarafından Mısır tabiiyetini ihraz etmiş telâkki edilmiş iseler Türk tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını haiz olacaklardır.

Ancak şurası mukarrerdir ki, bu kimselerden kendileri

.....1006.....

ve babaları da Mısırdaki doğmuş bulunanların bu hakkı hiyarları olmayacaktır.

Madde 2 — 5 santeşrin 1914 tarihinden sonra Mısıra gitmiş olan eski Osmanlı tebaası Türk tabiiyetini muhafaza eder.

Bununla beraber, bunlardan aslen Türk olmayın ve işbu mukavelenin mer'iyet mevkiine girmesi tarihinden evvel Mısır tabiiyetini ihraz etmiş bulunanlar Mısırlı sayılırlar.

Madde 3 — Mısır yerliliğinden istifade eden ve 5 santeşrin 1914 tarihinde Türkiyede yerleşmiş bulunan eski Osmanlı tebaası Türk tabiiyetini muhafaza etmiş sayılır.

Ancak bunlardan kendileri ve babaları da Mısırdaki doğmuş bulunanlar Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde 4 — Mısır yerliliğinden istifade eden ve 5 santeşrin 1914 tarihinde ecnebi memleketlerde yerleşmiş, fakat aslen Türk olup kendileri veyahut babaları Türkiyede, Mısırdaki veya 24 temmuz 1923 tarihli Lozan Muahedesi mucibince Türkiyeden ayrılmış araziden birinde doğmuş, Türk tabiiyetini muhafaza etmiş eski Osmanlı tebaası, Mısır Hükümetince Mısır tabiiyetin iktisab etmiş sayılmayacaklardır.

Ancak bunlardan kendileri ve babaları da Mısırdaki doğmuş bulunanlar Mısır tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını haiz olacaklardır. 5'

Madde 5 — 1 inci, 3 üncü ve 4 üncü maddelerde derpiş olunan hiyar hakkı işbu mukavelenin mer'iyet mevkiine girmesinden itibaren bir senelik bir müddet içinde kullanılmış olmalıdır.

1 inci maddeyi tatbikan, ihtiyar, Türkiyede Dahiliye Vekâletine, Mısırdaki Türkiye Elçiliğine ve ecnebi memleketlerde Türkiye Elçilikleri ile konsolosluklarına bildirilecektir.

3 üncü ve 4 üncü maddeleri tatbikan ihtiyar, Mısırdaki Dahiliye Nezaretine, Türkiyede Mısır Elçiliğine ve ecnebi

memleketlerde Mısır Elçiliklerine veya konsolosluklarına bildirilecektir.

Madde 6 — 1 inci, 2 inci, 3 üncü ve 4 üncü maddeler mucibince tanınmış olan tabiiyet evli kadına ve 18 den aşağı yaştaki çocuklara bihakkın şamildir.

Madde 7 — Türkiye Elçilği, 5 inci maddede derpiş olunan müddetin bitmesinden itibaren üç ay içinde, 1 inci madde mucibince Türk tabiiyeti lehinde hiyar haklarını kullanmış olanların listelerini Mısır Hariciye Vezaretine verecektir. Bu listeler, .evli kadınların ve sagir çocukları isimlerini müş'ir bulunacaktır.

Yukarıda anılan listelerin tevdiinden sonra, Mısır Hariciye Vezareti, bu listelerde yazılı kimselerin hiyar şartlarını haiz olup olmadıklarına göre, listelerde bırakılmaları veya bunlardan çıkarılmaları hususunda Türkiye Elçiliği ile anlaşıacak, ve Elçilik ile bilitilâf, kat'î bir liste tesbit edecektir.

Madde 8 — Mısır Elçiliği, 5 inci maddede derpiş olunan müddetin bitmesinden itibaren üç ay içinde, 3 üncü ve 4 üncü maddeler mucibince Mısır tabiiyeti lehine hi - yar haklarını kullanmış olanların listelerini Türkiye Hariciye Vekâletine verecektir. Bu listeler evli kadınların ve sagir çocukların isimlerini müş'ir bulunacaktır.

Yukarıda anılan listelerin tevdiinden sonra, Türkiye Hariciye Vekâleti, bu listelerde bırakılmaları veya bunlardan çıkarılmaları hususunda Mısır Elçiliği ile anlaşıacak, ve elçilik ile bilitilâf, kat'î bir liste tesbit edecektir.

Madde 9 — Hariciye Vezareti, ikinci maddenin ikinci fıkrası ile derpiş olunan şartlar dahilinde Mısır tabiiyetini iktisab eden şahısların listelerini işbu mukavelenin mer'iyet mevkiine girmesinden itibaren üç aylık bir müddet içinde Kahirede Türkiye Elçiliğine verecektir. Bu listeler evli kadınların ve sağır çocukların isimlerini müş'ir bulunacaktır.

.....1008.....

Yukarıda anılan listelerin tevdiinden sonra, Türkiye Elçiliği, bu listelerde yazılı kimselerin şeraiti mezkûreyi haiz olup olmadıklarına göre, listelerde bırakılmaları veya bunlardan çıkarılmaları hususunda Mısır Hariciye Vezaretile anlaşacak ve, vezaret ile bilitilâf, kat'î bir liste tesbit edecektir.

Madde 10 — Yukarıki maddelerde derpiş olunan kat'î listeler her hangi bir şahsın matlub şartları haiz olmadığı tebeyyün ettiği takdirde karşılıklı bir anlaşma ile tashih edilebileceklerdir.

Madde 11 — İşbu mukavele tasdik edilecek ve tas - diknameleri, mümkün olan süratle, Kahirede teati edilecektir. Mukavele, tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonra mer'iyete girecektir.

İşbu ahkâmı tasdikan iki Taraf murahhasları bu mukaveleyi imza ve tahtim eylemişlerdir.

Ankarada, 7 nisan 1937 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Nihai Protokol

Türkiye ile Mısır arasında bugünkü tarihte imzalanan Tabiiyet Mukavelenamesi hükümlerine uygun olarak hakkı hiyarlarını kullanmış olan şahıslar, tabiiyetinden feragat ettikleri memleketi bu yüzden terke mecbur olmayacaklar ve orada öbür vatandaşlarına bahsoiunan haklar dan istifadeye devam edeceklerdir.

İşbu mukavelenamenin meriyete girmesinden önce Türkiyenin kendi tebaasından saydığı ve tabiiyetleri işbu mukavelename ile tayin olunan şahıslar ile malları hakkında Türkiyede tatbik edilmiş olan tedbirler, hükümler, kanunî, İdarî ve adlî kararları netayici mükteseb kalacaktır. İşbu şahıslara bu suretle tanınan yeni tabiiyet hiç bir veçhile mevzuubahis neticeleri değiştirmeyecektir.

Ankara : 7 nisan 1937

Nizamnameler

İpek ve sun'î ipek kadın çorapları Standard nizamnamesi

Kararname No : 2/7219

Neşri tarihi : 26/8/1937

İktisad Vekilligince hazırlanan ve Şûrayı Devletçe görölerek 22/7/1937 tarih ve 13128 sayılı tezkere ile tevdi o- lunan (İpek ve sun'î ipek kdm çorapları Standard nizamnamesi) nin mer'iyete konulması, İcra Vekilleri Heyetince 7/8/1937 de onanmıştır.

7/8/1937

İpek ve sun'î ipek kadın çorapları Standard Nizamnamesi

Madde 1 — Türkiyede imal edilecek, ipek ve sun'î ipekten kadın çorapları aşağıda yazılı cins ve vasıflarda olacaktır.

Madde 2 — İpek çoraplar, ipek böceğinin ifrazatı olan tabii ipekten, sun'î ipek çoraplar muhtelif cins sun'î ipeklerden imal edilir.

Madde 3 — İpek ve sun'î ipek kadın çoraplarının sınıf ve kaliteleri aşağıdaki tabloya uygun olacaktır.

Kalın çoraplar

Makina		51	48	45	42	39
Tabii ipekten	K I	1.3/15 4 k.	13/15 6 k.	13/15 8 k.	13/15 10 k.	13/15 12 k.
	K 2		13/15 4 k	13/15 6 k.	13/15 8 k.	13/15 10 k.
	K 3			13/15 4 k.	13/15 6 k.	13/15 8 k
	K 4				13/15 4k.	13/15 6 k.
	K 5					13/15 4 k-

Makina	M	51	48	45	42	39
Sun'î ipekten	K 1	75	100	120	150	180
	K 2		75	100	120	150
	K 3			75	100	120
	K 4				75	100
	K 5					75

Orta incelikte çoraplar

Makina	JVs	51	48	45	42	39
Tabii ipekten	K 1	13/15 3 k.	13/05 4 k.	13/15 6 k.	13/15 8 k.	13/15 10 k.
	K 2		15/15 3 k.	13/15 4 k.	13/15 6 k.	13/15 8 k.
	K 3			13/15 3 k.	13/15 4 k.	13/15 6 k.
	K 4				13/15 3 k.	13/15 4 k.
	K 5					13/15 3 k.

Makina	M 5 i		48	45	42	39
Sun'î ipekten	K 1	70	75	100	120	151»
	K 2		70	75	100	120
	K 3				75	100
	K 4				70	75
	K 5					

İnce Çoraplar

Makina	M	51	48	45	42	39
Tabii ipekten	K I	13/15 2 k.	13/15 3 k.	13/15 4 k.	13/15 6 k.	13/15 8 k.
	K 2		13/15 2 k.	13/15 3 k.	13/15 4 k.	13/15 6 k.
	3			13/15 2 k.	13/15 3 k.	13/15 4 k.
	K 4				13' 15 2 k.	13/15 3 k.
	K 5					13/15 2 k.

Makina		51	48	45	42	39
Sun'î ipekten	K 1	60	70	75	100	120
	K 2		60	70	75	100
	K 3			60	70	75
	K 4				60	70
	K 5					60

.....1011.....

Madde 4 — İpek ve sun'î ipek kadın çorapları üç kalınlık sınıfına ayrılmıştır. Kalın çoraplara «kalın» orta incelikteki çoraplar «orta» ve ince çoraplara da «ince» ismi verilecektir.

Madde 5 — Muayyen sıklıktaki bir makinede işlenen muhtelif kalınlıktaki (Denye) ipliklere göre de her sınıf çorap Kİ, K2, K3, K4, K5, olmak üzere beş kaliteye ayrılır.

İşleme esnasındaki dikkat, çorapların boya ve ter - biye (Apre) hususları hariç olarak, incelik ve kalınlık sınıfı dahilinde Kİ birinci kalitede, K5 beşinci kalitede, K2, K3 ve K4 birinci ve beşinci arasındaki kalitelerde çorap cinslerini ifade eder.

Madde 6 — Çorap iptidaî maddesi olarak asgarî denye, tabîi ipekle işlenenlerde 13/15 2 kat, sun'î ipekle işlenenlerde 60, kabul edilmiştir.

Madde 7 — Çoraplardaki nefaset, dokuma ve boya düzgünlüğüne göre, her sınıf için 3 seçim (Choix-Şua) kabul edilmiştir. Bunlardan birinci seçim en kusursuzunu, üçüncü seçim en kusurlusunu, ikinci seçim de bunlar arasındaki vasfı ifade eder. Birinci, ikinci ve üçüncü seçim çoraplar SI, Sil ve Sili işaretlerde gösterilir.

Madde 8 — Çorap boyları numaralarla gösterilir.

Mutad numaralar şunlardır:

8, 8 1/2, 9, 9 1/2, 10, 10 1/2

Madde 9 — Çorap uzunluğu topuğun alt bitiminden lâstik kısmının sonuna kadar olan mesafedir. Bu uzunluk en az 70 cm. olacaktır.

Madde 10 — Lâstik kısmı, çorabın çorap bağına (jartiyer) takıldığı parçadır. Bu kısmın katlarından birinin ikişer telli merserize pamuk ipliğinden; diğerinin işlenilen ipekten imali şarttır.

Madde 11 — Çorapların topuk, burun ve taban kısımlarının takviyesi için topuk ve burun kısımlarının ikişer telli merserize pamuk ipliğiyle çift kat olarak, taban

.....1012.....

kısının ise bir kat ikişer telli mercerize pamuk ipliği ve bir kat işlenilen ipekten dokunması mecburidir.

Madde 12 — Yukarıdaki maddelerde yazılı çorapları imal eden müesseseler:

A - İptidâi mevad cinslerine göre (İpek), (Bemberg), (Küttner) veya (Viskoz) kelimelerini,

B - Sınıf işareti olan (kaim), (orta), (ince) kelimelerini,

C - Kaliteyi ifade eden Kİ, K2, K3, K4 ve K5 işaretlerini,

D - Seçim (Choix-Şua) (SI, Sil, SIIİ işaretlerini,

E - Boy numarasını ve

F - Sicilde kayıtlı firma veya remizlerini silinmiyecek bir tarzda çorapların lâstik kısmına vazetmeğe mecbur –
durlar.

Madde 13 — Damgaların tatbiki şekli:

1 - Tabii ipekten (kaim) sınıftan birinci kaliteden ikinci seçim (Choix Şua) 8 1/2 numarada bir çorap üzerinde şu yazılır,

Al kaya (Firma)
İpek kalın K 1 No. 8 ½
SII

2 _ Bemberg sun'î ipeğinden (İnce) sınıftan üçüncü kaliteden birinci seçim (Choix - Şua) 8 No: da bir çorap üzerinde şu yazılır,

Kartal (Firma)
Bemberg ince K 3 No. 8
SII

bulunacaktır.

Madde 14 — Nizamnamede yazılı hükümlere aykırı çorap yapmaktan ve damga vaz'ı mecburiyetine riayet etmemekten veya çoraplara yanlış damga vurmaktan fabrika sahipleri mes'uldür.

Madde 15 — Fabrika ve mağazalardaki stokların tasfiyesi için nizamnamenin mer'iyet mevkiine geçtiği tarihten itibaren altı ay mühlet bırakılmıştır. Elleriinde nizamname hükümlerine aykırı ipekli kadın çorabı bulunan fabrika ve mağaza sahipleri bu müddetin hitamından evvel nizamname hükümlerine aykırı olarak ellerinde bulunan ipekli kadın çoraplarının cinsini ve miktarını göstermek üzere bir beyanname tanzim ederek ve bu beyannameleri fabrika veya mağazanın mühürü ile ve kendi imzalarile tasdik eyleyerek mahallindeki ticaret odasına ve ticaret odası bulunmayan yerlerde mahallî belediyesine verecek ve beyannamede yazılı çorapları ticaret odasına ve bulunmayan yerlerde belediyeye getirerek damgalattırılacaktır.

Ticaret odaları veya belediyelerce bu beyannameler tevdi tarihleri de gösterilmek üzere bir deftere kaydedilerek muhafaza olunmakla beraber beyannamede yazılı miktara uygun olarak getirilecek ipekli kadın çoraplarına silinmiyecek surette damga veya çoraba zarar vermeyecek surette kurşun mühür tatbik olunur.

Ticaret odalarınca veya belediyelerce yukarıki fıkra mucibince damgalanmış olan çoraplar beyannamede yazılı miktar bitinciye kadar damgaları üzerinde bulunmak şartile satılabilir veya ihraç edilebilir.

Bu nevi çoraplar müstesna olmak üzere nizamname tatbik mevkiine çıktıktan sonra nizamname hükümlerine aykırı ipek kadın çorabı satılamaz ve ihraç edilemez.

Madde 16 — Bu nizamname hükümlerini murakabeye memur olanlar teftiş ettikleri her cins çoraplardan nümune olarak birer tek alırlar.

Madde 17— Murakabe ve teftiş müessesesinin normal işlemlerini durdurmayacak bir surette yapılır.

Fabrikalarda muayene edilen çoraplardan alınacak nünuneler müessesesinin salahiyyetli memuru tarafından fabrikasının resmî mührile damgalanacağı gibi her nünunenin vasıfları fabrikasının firmasını taşıyan kâğıt üye-

.....1014.....

rine tesbit edilerek bu memur tarafından imzalandıktan sonra teftiş eden memura verilir. Muayene ticarethanelerde yapıldığı takdirde alınacak nümuneler yukarıki fıkra mucibince resmî mühürle damgalanacağı ve başkaca bir vesikaya rabtolunacağı gibi bu nümuneleri yapan fabrikaca ticarethaneye verilmiş olan fatura sureti de müessesenin resmî mührü ve salahiyetli memurun imzası altında teftiş eden memura yerilir.

Madde 18 — Şurayıdevletçe görülmüş olan bu nizamname hükümleri Resmî Gazetede neşredildiği günden itibaren bir ay sonra, damgalar hakkındaki hükümler üç ay sonra tatbik olunur.

Madde 19 — Bu nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Talimatnameler

İSTANBUL İTFAİYESİ

İlk itfaiye ve Yeniçerileri

İlk itfaiye teşkilâtının kuruluşu 1130 yılında şöyle başlamıştı: 1128 yılında Fransadan göçerek İstanbula gelip ihtida eden ve Gerçek Davut adını alan bir Fransız, ilk defa olarak bir tulumba yapmış ve tulumba 1130 yılında Tophane yangınında kullanılmıştır. O vakit bu tulumbanın bir iş görebileceği anlaşılmış hükümet bir kısım Yeniçerileri Gerçek Davudun emrine vermiş ve bir tulumba ortası kurulmuştur. Şehzade başında Kapamacılar çarşısında bir de itfaiye kışlası yapılmıştır.

Gerçek Davudun yaptığı tulumba zaman zaman tadile uğramış ve nihayet 1339 senesine kadar mahallelerde kullanıldığını gördüğümüz tulumbanın muaddel ve daha

basit şekline (Didon) ve onun muaddeline de (Didon bozması) ismi verilmiştir.

Gerçek Davudun kurduğu teşkilât 110 yıl devam etmiş ve bu müddet zarfında bir başka yenilik ve terakki görülmemiş ve 1241 de Yeniçeriler dağıldığı zaman bu tulumbacılar ocağı da söndürülmüştür.

İtfaiye Askerî idare

Ocağın kaldırılmasından tam kırk sekiz gün sonra Hocapaşada bir yangın çıkmış ve önüne geçilemediği ve daha doğrusu İtfaiye bulunmadığı için Bablâli, Divanyolu ve civarı ta Kumkapıya kadar bütün o mahalleler yanıp kül olunca İtfaiye teşkilâtını yeniden kurmak ihtiyacı baş göstermiştir. Bir kısım asker ayrılarak başlarına ihtiyar Zabitlerden getirilmiş ve Süel bir idare altına alınmıştır.

Tanzimatı Hayriyeden sonra

Tanzimatı Hayriyeden sonra İstanbulda resmî dai reler ve 1825 de Belediye daireleri açılınca yangın söndürme vazifesi yalnız Askerlere değil, Şehremaneti ve Belediyelere de verildi ve her Belediye merkezinde birer tulumba ve miktarı kâfi nefer vardı. Bundan başka mahalle delikanlıları tarafından sevk ve idare edilmek üzere her mahallede birer tulumba bulunduruluyordu.

Resmî daire ve belediye tulumbacılarına belediye ve hükümetten yatacak yer, günde birer çift tayın ve senede birer kat elbise verilir, kendilerinden diğer esnaf gibi tezkere resmi alınmazdı. Bunlar yangın ilân edildiği zaman her ne işte iseler hemen bırakırlar, tulumlarının olduğu yere gelirlerdi.

Bundan başka sakalar ve baltacı tabir edilen dülgerler de hemen yangın yerine gider, sakalar su taşır ve dülgerler de icabederse evlerin yıkılmasında çalıştırılırdı. Buna rağmen henüz yaraya deva olabilecek kadar esash bir teşkilât kurulmamıştı. Nitekim 1287 yılında Beyoğlunda

.....1016.....

bir yangın çıkmış ve koca semti sürüp götürmüş, mevcut teşkilât da buna karşı bir şey yapamayınca pek fazla ziyan eden sigortacılar hükümete müracaat etmiş ve iyi bir İtfaiye teşkilâtı kurulmasını istemişlerdir.

Macaristandan gelen Mütchassis

Bunun üzerine Macaristandan mütchassis olarak Zicni isminde bir itfaiye Zabiti getirilmiş ve 1290 da iki Taburlu bir itfaiye Alayı kurulmuştur. 1293 harbinden sonra bu Alaya bir Tabur daha ilâve edilmiş ve Anadolu yakasında çıkan yangınlar için de 1309 da Üsküdar'da bir Tabur daha teşkil edilmiştir.

1305 senesinde bir de Bahriye itfaiye Taburu teşekkül etmiştir. Babı seraskeri, Taksim, Tersane, Selimiye kışlalarında toplu olarak bulundurulmuş bu taburlar 10/Tem- muz/1324 inkılâbından sonra Bölük halinde Fatih, Samat- ya, Pangaltı, Yıldız, Arnavutköy, Dolmabahçe, Şişhane, Sarıyer, Üsküdar, Nuhkuyusu, Selâmsız, Kadıköy, Kuzgüncük, Karakollarına dağıtılmışlardır.

Meşrutiyetin ilânından evvel Şehremaneti her yıl ciheti askeriyeye yardımda bulunmakla beraber Meşrutiyetten sonra da 1329 da efradın yaya yürümeleri için nakliye otomobilleri, motörlü tulum balar satın alarak ciheti askeriyeye vermiştir.

Şimdiki itfaiyenin özü

Cümhuriyet devrinde 1339 senesinde Millî Müdafaa Bakanlığı bundan sonra askerlerin itfaiye işleriyle uğraş - mıyacağını belediyeye bildirmesi üzerine o zaman bu işe önem veren İstanbul Valisi ve Şehremini Bay Haydar tarafından ilk olarak ayrılan (55000) lira ile İtalyadan fiat makineleri getirtmiş ve 25/Eylül/339 dan itibaren 49 yıllık nizamiyenin İtfaiye alayı ile 34 yaşma girmiş olan Bahriye itfaiye Taburu vazifelerini şehremanetine devretmişlerdir. İlk modern itfaiye grubu İstanbul'da ve ondan

bir ay sonra da Beyoğlu, Üsküdar ve bir müddet sonra da Kadıköy, İstinye ve Adada teşkil edilmiştir. Daha sonra yine İstanbulda Vali ve Belediye Reisi Bay Muhittin Üs- tün- dağ zamanında ise; Bakırköy grubu, Yeşilköy, Heybeli, Burgaz, Rami, Halıcıoğlu, Erenköy müfrezeleri ve İstinyede ayrıca İstinye kara müfrezesi, Anadolu ile Beyoğlu mmtakasında birer tahrip müfrezeleri kurulmuştur.

Ankarada ilk modern İtfaiye 1925 de Vali ve Şehremini Bay Haydar tarafından küçük mikiyasta kurulmuş, ondan sonra Vali ve Belediye reisi Bay Nevzat Tandoğan zamanında inkişaf etmiş ve tekemmüle doğru ilerlemekte bulunmuştur. 1925 den evvel Ankara itfaiyesi, mülga İstanbul itfaiyesinden kalma ve hayvanla çekilir bir kaç (Hidrofor) tulumbadan ibaret idi.

İzmir İtfaiyesinin Tarihçesi

İzmir itfaiyesi; 1880 de İzmirdeki İngiliz sigorta şirketleri tarafından alman ve her şirketin yalnız kendisine sigortalı olan birer emme basma el tulumzası ile kurulmuştur. 1888 de bir Alman sigorta şirketi de ayrıca bir itfaiye kurmuş ve bu kurum 9 sene kadar yaşamıştır. 1894 de Fransız sigorta kumpanyaları tarafından kurulan ü - çüncii bir itfaiye de 4 sene kadar yaşamış ve nihayet bu ayrı ayrı kudretsiz İtfaiye kurumlarından istedikleri randımanı alamıyan sigorta şirketleri, aralarına İstanbul u- mum Sigorta şirketini de alarak 1897 de bu iptidai teşhizatı bir araya toplayıp müşterek bir itfaiye teşkil etmişler ve İzmir Belediyesine intikaline kadar kendi nezaretleri altında çalıştırmışlardır.

O devirlerde ayrıca hükümet konağında Tulumbacı Alinin emrinde bir el tulumbası ile bazı mahallerde ufak teşkilâtı tulumbacılar vardı. Bu tulumbacılar da büyük yangınlara iştirak ederlerdi.

O zaman, tazyikli su olmadığından şehirdeki akar sulardan ve kuyulardan ve denizden su almak suretile ateşe

.....1018.....

su atarlardı, bittabi ateşleri söndürmek ve mevzii bırakmak hususlarında da çok zorluklar çekerlerdi.

İzmirde tazyikli su tesisatının yapılması üzerine 32 yıl önce Sigorta sosyeteleri tarafından şehrin pek mahdut semtlerine, kırkar milimetrelik yangın muslukları yaptırılmış ve fakat bu muslukların maksadı temine kâfi gelmediğini gören Belediye, İtfaiyenin kendisine intikâlından sonra, bu musluklara ilâveten şehrin yangın musluğu olmıyan yerlerine 80 ner milimetrelik musluklar koydurmak suretile yangın musluğu adedini ihtiyacı temine kâfi derece arttırmıştır. İtfaiye, sigorta şirketleri emrinde iken motörlü vesaitten mahrum iptidaî bir vaziyette idi. İtfaiyenin 20/Mart/340 senesinde Belediyeye intikali üzerine meslekî tekniğin icaplarına göre oto ve motopomplarla teçhiz edilmiş, her yıl teçhizatını takviye etmek ve mensuplarının meslekî bilgilerini arttırmak suretile tekâmül ve inkişafı için çalışmakta bulunmuştur.

İTFAİyecİLİK

ve

**Yangından korunma tedbirlerine dair
Talimat.**

**(Yangın küçükten başlar
ve bidayette en sade ted-
birlerle bastırılabilir. Fakat
büyüdükten sonra en mü –
kemmell vasıtalarla malik
teşkilâtlar bile güç söndü-
rür.**

BİRİNCİ BAB

Fasıl : 1

1 — Yanma ve sönme hadiselerinin İlmî tarifi:

Yanıcı bir cisim müvellidülhumuza ile birleşirse **Yangın**, yahut **Ateş** husule gelir. Fakat bu kimyevî hadise ancak o zaman meydana gelirki, yanıcı cisim, tutuşma derecesine kadar muayyen bir sıcaklık iktisap etsin. Aksi takdirde yanıcı madde havanın müvellidülhumuzasile birleşemez.

Bundan anlaşılır ki; fazla hava (Rüzgâr ve hava ceryanı) ve bu suretle hava müvellidülhumuzasmm artması ve keza sıcaklık derecesinin de ziyadeleşmesi yangın şiddetinin fazlalaşmasını mucip olur.

2 — Yangının vücuda gelmesi için şartlar:

Bir yangının vücuda gelmesi için üç şart lâzımdır:

- a) Yanıcı bir cisim,
- b) Müvellüdülhumuza (havadaki mikdarı % 21 dir.)
- c) Yanıcı cismin tutuşma deercesine kadar sıcak bir hale gelmesi; bu üç şarttan birisi ortadan kalkarsa artık yangın devam edemez ve söner.

3 — Söndürme imkânları:

Bunun için de üç şart vardır:

- a) Yanıcı maddenin uzaklaştırılması,
- b) Yanan cismin hava ile temasının kesilmesi,

.....1020.....

- d) Yanan cismin sıcaklığını tutuşma derecesinin altına düşürecek veçhile azaltmak (soğutmak).

4 — Ateş (Köz) ve alev:

Bir yangında haricen (2) şey göze çarpar, Ateş (Köz) ve Alev... Ekseriya bu ikisi beraberdir. Bazı hallerde de her biri ayrı ayrı tezahür eder. Meselâ, madenler ve sun'î olarak gazları giderilmiş olan odun kömürü, kok ve saire yanarken yalnız köz halinde görünürler ve alev çıkarmazlar. Bunlar havadaki müvellüdülhumuza ile doğrudan doğruya birleşirler. Bazı sert nebatî cisimler de evvelâ uçucu kısımlar gaz haline gelir ve bu gaz asıl cisimden ayrı olarak alev şeklinde yanar, asıl yanıcı cisim ise köz (Ateş) şeklinde yanar. Keza asfalt, zift ve ağaçların ve bazı nebatın husule getirdiği (Çıra) ve saire ve diğer bütün yağlar, yanma esnasında evvelâ mayi halini alır ve sonra buhar yahut gaz şekline girerler, ve asıl madde sathının üstünde gaz alevi şeklinde yanarlar. Bu cisimler; ne mayi, nede katı madde halinde yanmayıp ancak husule gelen buhar veya gaz halinde yanarlar. Benzin, banzol, ispiro vesaire gibi yanma tehlikesi çok fazla olan mayiler dahi mayi halinde yanmayıp, evvelâ hararetin tesirile gaz halini alır ve ondan sonra mayi sathının üstünde gaz alevi şeklinde yanarlar.

Daima şunu hatırlamak lâzımdır ki alev, yanan gazdır. Yangın ancak yanan cismin kendisinde bastırmak lâzımdır. Alevinde değil.

5 — Yanan cismi uzaklaştırmak suretile yangını söndürmek:

Yanan cismi, olduğu yerden uzaklaştırmak suretile yangını söndürme usulü ancak az hallerde mümkün olabilir. Yalnız şunu burada tebarüz ettirmek lâzımdır ki, yangın husule getirecek yerlere düşen yangın bombalarını

derhal uzaklaştırmak, yangını önlemek cihetinden çok büyük kıymet ve ehemmiyeti haizdir.

6 — Yanan cismi, hava ile temasını keserek söndürmek:

Yanan cismin hava ile temasını kesecek surette kapatılması yangını söndürmek cihetinden çok ehemmiyetli bir harekettir.

Benzin, benzol yağı vesaire gibi sudan hafif olan maddeler yanarak suyun üstüne çıkabileceklerinden su atmak şeklinde hava ile temaslar kesilemez. Bir kabın i- çinde bulunan yanıcı mayilerin, bir kapak veya örtü örtülmek suretile hava ile temasları kesilir. Yanan cismin hava ile temasının kesilmesi, yanmıyan katı bir maddeden yahut yanmıyan buhardan husule gelen toz bulutu veya sis bulut ile örtülmek suretile de mümkün olur. Bu maksadla **kuru podra ile söndürme aletleri ve mayi halinde hamızıkarbonla söndürme âletleri** vardır. Keza (Dörtlü klor karbon) mayi maddesile doldurulmuş söndürme âletleri de mevcuttur. Bu mayi de diğeri gibi yanmıyan ağır bir bulut (Buhar) hasil eder ve yanan cismin hava ile temasını keser. Bu madde aynı zamanda bir zehir neşrettiğinden kapalı yerlerde kullanılmaz veya gaz maskeşi takmak şartile kullanılır. Bu söndürme maddesi elektrik ceryanını nakletmediğinden bilhassa elektrik ceryan santrallerindeki yangınlar için kullanılmıya çok elverişlidir.

Keza yanan cismin üzerine güç eriyen ve yanmıyan maddeler meselâ **kum ve karnalit (6. Molikül -f Potasyum klorür -f- Magnezyum klorür)** saçılmak suretile de hava ile teması kesilir. Bu usûl, yangın bombalarını söndürmek için dahi kullanılır. Yukarda söylenilen maddelerden başka köpükle söndürme usulü de vardır.

İtfaiyeciler, kullandıkları **köpük generatoru** vasıtası-

.....1022.....

le ve bazı kimyevî maddelerle adı suyu köpüklü bir hale getirdikten sonra, yanan benzin ve yağ gibi maddelere püskürtürler. Yanan madde suyun üstüne çıktıktan sonra köpük tabakasile örtülü kalır ve bu suretle hava ile teması kesilir ve yangın sönmüş olur.

7— Soğutma usulile söndürme:

Yanan maddenin hararet derecesini düşürme (**Soğutma**) suretile **söndürme usulü**, en basit ve en çok kullanılan ve çok önemli bir usuldür. Su, her tarafta bol miktarda bulunabilen bir soğutma vasıtasıdır. Su, yanan bir cisimle temasa geldiği zaman ısınır ve buhar haline gelir, fakat bu esnada yanan cismin sıcaklığını da mühim mikyasta beraber alır ve onu soğutur. Bu suretle yanan maddenin hararet derecesi, tutuşma şiddetinin altına düştüğü anda yangın söner. Daha kuvvetli soğutma, hamızı - karbon gazile temin olunur. Ağaç, kömür, ekin, kâğıt, mukavva vesaire maddelerin yanmasından ileri gelen mutad yangınlarda en tesirli söndürme vasıtası sudur. Fakat benzin, yağ, vesaire gibi mayi yangınlarında su kullanılmaz.

Fasıl : 2

Yangının zararları ve sebepleri

Ve

ödevleri ait ana hükümler

8 — Yangın; Millî ve şahsî bütün servet menbalarını kurutan, tam çağında gerekli tedbirler alınmadığı takdirde, (yalnız İktisadî ve malî yönden değil, aynı zamanda dirlik yönünden de ağır ve yerine konması mümkünsüz zararlara sebep) olan korkunç bir afettir.

Seferde hava kimya taarruzları esnasında, bir çok büyük şehir ve kasabalar ve olgun ekin ve ormanlar için beklenecek en büyük tehlike yangın bombalarından gelecektir.

Yangın ekseriyetle aşağıda gösterilen sebeplerden ileri gelir ve küçükten başlar, bidayette en basit tedbirlerle bas tırılabilir. Fakat büyüdükten sonra en mükemmel vasıtalarla malik teşkilâtlar bile onu güç söndürürler.

Yangın, Ekseriya şu sebeplerden ileri gelir:

A) Elektrik tesisatının fenne uygun yapılmamasından ve enstelasyonun sık sık kontrol edilmemesinden,

B) Soba ve bacaların vaktinde temizlenmemesinden,

C) Ahşap duvarlara, tavana ve saçaklara çok yakın veya temas ederek geçen soba borularının kuru tahtaları tutuşturmasından.

D) Soba ve mangallardan harice sıçrayan kıvılcımlar ve öteye beriye atılan iyi söndürülmemiş sigaraların kolay yanan maddelere tesadüfle bunları tutuşturmasından.

E) Evlerde oda veya merdiven başlarında ve aralık-larda yemek pişirme esnasında ileri gelen kazalardan,

F) Lâmbaların parlaması, devrilmesi gibi kazalarda etraftaki eşyanın tutuşmasından ve çocukların ateşle, kibritle, elektrik ve havagazı tesisatı ile oynamaları esnasında zuhura gelen hadiselerden,

G) Isınmak veya bir şey pişirmek için rast gelen yerde ateş yakmaktan ve dikkatsiz davranmaktan,

H) Barut ve emsali kimyevî maddelerde çarpma veya tehallüller neticesi vücuda gelen infilâklardan,

İ) Kasten yangın çıkarmak için konulan kundaklardan,

J) Havadan ve karadan atılan yangın çıkartıcı bomba ve mermilerden...

Burada sayılması mümkün olmayan daha bir çok sebeplerden ve fakat hemen daima dikkatsizlik ve ihmal yüzünden ve seferde tayıyareden atılacak yangın bombaların-

.....1024.....

dan ileri gelen yangınlar hakkında geniş barış devrinde önleyici ve vukuu halinde yayılmasına engel olucu teşkilât ve cezri tedbirlerin ittihazi ve halkın irşat ve tenviri gereklidir. Bunu her an göz önünde tutmak bütün idare âmirlerinin en önemli ödevidir.

9 — Yangın, ferdî ve İçtimaî bir felâket olduğuna göre her nerede vukua gelirse gelsin, yalnız resmî söndürme teşekküllerinin değil, bütün ilgili eşhasın ve resmî makamlara yardımları talep edilecek teşekküllerin ve şahısların müzaheretini lüzumlu ve mecburî kılar.

10 — Yangının vukuuna mani ve vukuu halinde sıra yetine engel olacak tedbirler almakla ödevli bulunanlar, bu talimatnamenin tesbit ettiği ve bundan başka mahallen icabeden tedbirleri ve ödevleri yapmağa mecburdurlar. Bu ödevlerini yapma sırasında gevşeklik ve ilgisizlik gösterdikleri takdirde, cezalandırılırlar.

Fasıl : 3

Teşkilât ve vazife

11 — Hazer ve sefer yangınlarına karşı mücadele va- zifesile ödevli olan memleket itfaiyesi, devletin esaslı teşkilâtlarından biri olup, Dahiliye Vekâleti Seferberlik Müdürlüğü tarafından idare olunur.

12 — Bu Müdürlük; memleket itfaiyesini hazer ve sefer icaplarına uygun şekilde vücutlandırmak ve lâzım gelen vasıtalarla teçhiz ve bütçesini tesbit ve itfaiyeciliği kendisinden beklenen yüksek ödevlere elverişli derece ve seviyeye yükseltmek hususunda lâzım gelen direktifleri ve projeleri hazırlamak ve yaptırmak ve teftiş ettirmekle ödevlidir.

13 — Vilâyet, Kaza ve Nahiyelerde en büyük mülkiye âmirleri, işbu talimatname ile yangına ait diğer mevzuat hükümlerini belediye teşkilâtı olan yerlerde belediye reislerine, bu teşkilât olmiyan mahallerde zabıta âmirlerine ve köy reislerine ve meclislerine takip ve tatbik ettirirler.

14 — Vilâyetlerde, Kazalarda bu işlere ait muamelât, Vali ve Kaymakamların mes'uliyetleri altında seferberlik müdürleri veya memurları tarafından tedvir edilir.

15 — Vilâyet, Kaza ve Nahiyelede ve lüzumlu görülen köylerde itfaiye kît'aları teşkil edilir. Bu teşkilât, mahallin icap ve ihtiyacına, bütçeye ve hava yangınlarına karşı hassaslık derecesine göre bakanlığın direktifleri dahilinde kurulur.

16 — Vilâyet, Kaza, Nahiye ve köylerdeki itfaiye örgütleri, bütçe ve idari işler bakımından, belediye ve köy reis ve meclislerine bağlıdır.

17 — Belediyeler; kendi sınırları içindeki belde, kasaba ve nahiyelelerin nüfusuna ve yapıların, (kârgir, yarım kârgir ve ahşap) olmalarına ve vaziyetlerine vedîğەر mahallî şartlara ve bakanlığın direktiflerine ve bu talimtnamenin tesbit ettiğі ahkâma ve 1935 tarihli (Havaya karşı korunma komisyonlarının vazifeleri hakkındaki talimat) m 5 inci faslında zikredilen hükümlere göre, hazer ve sefer icaplarına en uygun tarzda itfaiye teşkilâtı yapmak; talim ve terbiyelerini temin etmek, yangına ve yayılmasına engel olacak vesait ve malzemeyi tedarik etmek ve teşkilâtı zehirli gazlara karşı korunma vasıtalarıle teşhiz etmekle ödevlidirler.

18 — Belediyeler, bu talimatname ahkâmına tevfiikan icap eden malzemeyi; resmî ve hususî müesseselere ve bilumum cemiyet ve şirketlere ve umumî yerlere ve havaya karşı korunması hususî talimatname ile tesbit edilecek olan sair yerlere, tedarik ettirmek ve yangınlar hakkında ittihazı gereken tedbirleri aldirmek ve münasip vasıtalarla halkı bu hususda tenvir ve irşat etmekle mükelleftir ler.

19 — Her yılın Uray ve özel idare bütçeleri hazırlanırken şehir ve belde meclisleri, mahallî ihtiyaçlar gözetilerek Bakanlıkça yapılacak tebligata göre o yıl bütçesine konulması lâzım gelen itfaiye tahsisatını koyacaklardır. Mahallin en büyük mülkiye âmiri, bu tahsisatın bütçeye konulmasını teminle mükelleftir.

.....1026.....

20 — Uray ve özel idare bütçelerinde, yangın işlerine tahsis edilen paradan her hangi bir sebeple dahi münakale yapılmamalıdır.

Fasıl : 4

İtfaiye kıt'aları ve kadroları

21 — İtfaiyede esas birlik; (Yangın söndürme cüzüta- mı) takımıdır. Takım; bir takım âmirinin idaresinde olup, bir yangını söndürmek için lâzım gelen vasıta ve malzemeye ve tahrip ve can kurtarma teşkilât ve vesaitine maliktir.

22 — Tek bir takıma malik Belediyelerde o takımın âmiri, aynı zamanda **Belediye itfaiye âmiridir.**

23 — 2 veya daha fazla takımların başında **İtfaiye müdürü** bulunur. Bu müdür, aynı zamanda **Belediye İtfaiye müdürüdür.**

24 — Deniz aşırı mmtakalara malik olan büyük şehirlerde (İstanbul gibi) o mmtakalardaki itfaiye takımlarının başında bir (Mıntaka itfaiye âmiri) bulunabilir.

25 — Takımdan daha küçük birlik, Müfreze (Ekip) dir. Bir Ekip, motörlü veya elle işleyen bir tulumba ile, su taşıma vesaitinden ve lüzumu kadar insan ve malzemedan ibarettir ve bir **Ekip şefinin** idaresinde bulunur.

26 — Belediye ve köy hudutları içinde bulunan itfaiye kıt'aları, küçükten büyüğe doğru, en büyük itfaiye âmir veya müdürlüğüne bağlı oldukları gibi, münferit kıt'aların âmir veya şefleri, aynı zamanda mahallin belediye ve köy reisine de merbutturlar.

27 — İtfaiye kıt'alarının insan ve malzeme kadrosunu gösterir cetvel 68 ve 69 uncu sahifalardadır. Bu cetveller mahallî ihtiyaç ve şeraite göre tâdilen de tatbik olunabilir.

Cetvel No : 1.

İtfaiye kadrolara

A) Müdürlük kadrosu:

- 1 - Müdür
- 1 - Müdür muavini veya bir Memur (lüzumuna göre)
- 1 - Kâtip
- 1 - Hesap memuru
- 1 - Hesap kâtibi
- 1 - Mutemet
- 1 - Anbar memuru
- 1 - Anbar kâtibi (lüzumuna göre)
- 1 - Makine mühendisi (lüzumuna göre)
- 1 - Baş makinist
- 1 - Baş şoför
- 1:3- Şoför (lüzumuna göre)
- 1 - Baş borazan
- 1 - Telefoncu
- 1 - İhtiyat itfaiye ekip veya takımı (lüzumuna göre)
- 1 - Yangın ihbar memuru (Kule memuru), lüzumuna göre)
- 3:7- Yangın ihbar memuru muavinleri (lüzumuna göre)

: ^

B) İtfaiye takımı ve kadrosu:

- 1 - Takım âmiri
- 1 : 2 _ Muavin (lüzumuna göre)
- 1 - Başçavuş 1 - Çavuş
- 1:2- Onbaşı (lüzum varsa)
- 1 - Başşoför (lüzum varsa)
- Şoför (lüzumu kadar)
- 1:2- Telefoncu
- İtfaiye Eratı (lüzumu kadar)
- 1 - Tahrip ve tahlisiye memuru
- 1 - Tahrip ve tahlisiye muavini (lüzum varsa)
- 2 - Tahrip ve tahlisiye Çavuş veya Onbaşısı
- Tahrip ve tahlisiye Efradı (lüzumu kadar)

- 2 - Kaptan ve muavini (Deniz itfaiye takımında)
- 1 : 2 Makinist (Deniz itfaiye takımında)
- 1 - Yağcı (Deniz itfaiye takımında)

İtfaiye takımı makineleri:

- 1 - Kılavuz (lüzum varsa)
- 1- Motopomp ve kamyoneti (yahut bunun yerine bir hafif veya ağır pompa ve taşıma kamyoneti)
- 2 - Arazöz
- 1:2- Tahrip ve can kurtaran malzeme ve taşıma kamyoneti
- 1 - Merdiven arabası (Müdürlükte bulunmak kâfidir).
- 1 - Atölye kamyoneti (Müdürlükte bulunmak kâfidir).
- 1 - Deniz motörü (Deniz itfaiyesi için)
- C) Motörlü itfaiye ekibi (Müfrezesi) kadrosu
- 1 - Ekip şefi
- 2 - Şoför
- İtfaiyesi efrat (lüzumu kadar)

Motörlü ekibin makineleri:

- 1 - Motopomp
- 1 - Motopomp kamyoneti 1:2- Arazöz

D) Motörsüz itfaiye ekibi kadrosu:

- 1 - Ekip şefi
- 8 - Tulumbacı (dördü yedek)
- 4 - Saka
- 1 - Borucu
- 2 - Hortumcu 4 - Kazmacı

Motörsüz ekibin vesaiti:

- 1 - Tekerlekle ve elle taşınır tulumba,
 - 2 - Tekerlekle ve elle taşınır su tankı,
- Hortum, kanca, kazma ve saire için elle çekilir küçük araba.

Fasıl : 5

İtfaiye memurlarının vasıfları, tayin işleri

ve

vazifeleri

28 — İtfaiye müdürleri, yüksek okul mezunu veya lise veya muadili idadiden neş'et etmiş bulunanlar ve teknik işlere vakıf veya bu işlere istidadı haiz oldukları fen hey'etleri önünde yapılacak sınavlarla anlaşılan kimseler tercih edilmek şartile ve ancak bu gibiler bulunmadığı takdirde mümkün mertebe askerî ödevlerini kıtaatı fenniyede yapmış emekli ve yedek Subaylar meyanından tayin olunurlar.

29 — Halen, (İtfaiye kumandanı* Müdürü veya âmiri) adlariyle, Vilâyet ve Kaza merkezlerinde istihdam edilmekte olup yukarki maddede yazılı vasıf ve şartları haiz olmıyanların, bugünkü durumları, kendileri için müktesap bir hak teşkil eder.

Ancak; bundan evvelki maddede yazılı İtfaiye başkanlarının, vücutlarından istifade edilmemekte olduğu veya bu talimatnamenin hazer ve sefer şartlarına göre koyduğu hükümleri tatbik edecek ve ettirebilecek kabiliyette bulunmadıkları, (Mucip sebepler zikredilmek suretile) İlbaýlar tarafından gösterilecek lüzum üzerine, bu durumları tahakkuk edenler, bir derece aşağı hizmette istihdam olunurlar. Bu hizmeti kabulden çekinenlerin meslekle ilgileri kesilir, yardım sandıklarile, sigortada iktisap etmiş oldukları haklarını talep edemezler.

.....1030.....

30 — İtfaiye Müdür ve âmirlerinin sicilleri, Belediye reislerince tanzim ve her sene Haziran başında Vekâlette bulunacak veçhile vilâyetler tarafından tasdik ve irsal olunur.

31 — İtfaiye âmirlerinin lise veya mümasili idadi mezunu olması tercih sebeplerindendir. Bu gibiler bulunmadığı takdirde, tahsil durumlarını selâhiyetli yerlerden verilen belgelerle tevsik eden orta okul veya rüştiye mezunlarından veya bu işi yapabilecek durumda emekli Subaylardan da atanabilir. Müdür ve âmirlerin tayini, Belediye reisleri veya bunların bulunmadığı yerlerde en büyük Mülkiye âmiri tarafından yapılır ve vilâyetler tarafından tasdikle tekemmül eder.

32 — Nahiye merkezlerinde, yangın söndürme örgütünün başına geçirilecek olan şefi Belediye, bulunmadığı takdirde Nahiye merkezinin (Muhtarı) seçer, Nahiye Müdürünün tayini ve Kaymakamın tasdikle atanma tamamlanır.

33 — Köy itfaiye örgütleri, köy hey'etinin reisi ve köyün başı olan Muhtar tarafından seçilir, köyün bağlı olduğu idare âmiri tarafından tasdik edilir.

34 — İtfaiye Müdür, âmir ve şefleri, Belediye reisliğinden veya bunun bulunmadığı yerlerde en büyük mülkiye âmirinden alınacak direktif dairesinde, mahallin bütün resmî ve hususî itfaiye teşkilâtlarını ve yangına karşı alman tedbirleri kontrol ve görülen noksanları icabeden makamlara bildirip ikmalini takiple mükelleftirler.

35 — İtfaiye (Müdür ve âmir muavinleri), müdürün vereceği ödevleri yaparlar ve onun yokluğunda, müdüre ait ödevleri uray başkanmm bilgisi altında ifa ederler. Bu ödevlerin ifasından doğan mes'uliyetler, o anda vazife gören muavine aittir.

Fa s ıl : 6

Teftiş işleri ve müfettişin vazifeleri

36 — Memleket itfaiye teşkilâtının teknik cihetten du rum ve kabiliyetini ve taktik (Tabiye) bakımından sevkü-

idare keyfiyetini ve teşkilâtın hazer ve seferde kendisinden beklenen yüksek ödevleri ifaya olan kabiliyeti derecesini teftiş için, Bakanlık emrinde ve Bakanlığın lüzum göreceği miktarda mütehassıs (İtfaiye müfettişleri) bulunur. İtfaiye müfettişleri tarafından yapılan kontroller sonunda; itfaiyemizin modern esaslara, mahallî şeraite ve hazer ve sefer ihtiyaçlarına en uygun şekilde tekâmül ve inkişafı nelere mütevekkıf ise bu cihetler, raporla tesbit edilerek, birer sureti, görülen noksanlar takip ve ikmâl ettirilmek üzere, mahallin en büyük mülkiye âmirine tevdi ve bir sureti de vekâlete takdim edilir.

37 — İtfaiyenin muamelât ve hesabı ve idari bakımdan durumu, Bakanlık teftiş hey'eti reisliğince teftiş ettirilir. Malzemeye ait teftişler için diğer ilgili makamların müfettişlerinden, Millî Müdafaa motor mütehassıslarından istifade olunur. Talimü terbiye noktasından da mahallî garnizon komutanlarının yardımları için ricada bulunulur.

38 — İtfaiye müfettişleri, doğrudan doğruya Bakanlık seferberlik müdürlüğüne bağlı olup direktifleri oradan alır ve Bakanlık adına teftiş yaparlar.

39 — İtfaiye müfettişleri, itfaiyecilik mesleğinde ihtisas ve tecrübe sahibi olan veya Avrupada tahsil görmüş makine mühendisleri arasından, Nafia Vekâletinin tezkiye ve tavsiye edeceği zevat meyamından alınır. Bunların, itfaiye kurumlarını teftiş edecekleri Vilâyetlerin Valileri ile irtibatları daimidir.

40 — İtfaiye müfettişlerinin aylıkları ve harcırahları umumî bütçeden temin olunur.

41 — İtfaiye müfettişleri, bu alanda teknik bilgilerle mücehhez bulunmaları itibarile ihdas edilmiş olmaların - dan ötürü teftişlerinde, itfaiye direktör, âmir ve memurlarını, tedris, tensvir ve ikaz ile mükelleftirler. Bundan maada; itfaiye mesleğinin inkişafına mani olabilecek her türlü âmilleri ortadan kaldırmak, makinelerin iyi muhafaza ve kullanılmasına ihtimam etmek, buna dair mahallin en büyük mülkiye memurları yolile, alâkadarlara direktif

.....1032.....

vermekle mükellef oldukları gibi, disiplin ve idare bakımından kusurları görülenleri, delillere dayanarak raporlarla, 36 ncı maddede yazılı makamları haberdar etmeğe mecburdurlar.

42 — İtfaiye müfettişleri her hangi bir itfaiye âmir ve memuruna, re'sen işten el çektirmek ve saire gibi Mülkiye Müfettişlerine muhtas hakları haiz olmayıp bu türlü icraî hiç bir harekette bulunamazlar. Ancak; bundan evvelki maddede yazılı kusurları, aynı maddede gösterilen makamlara bildirmekle ödevlidirler.

İcraî selâhiyet, mahallin en büyük mülkiye âmirine aittir.

43 — İtfaiye müfettişleri, her yılın muayyen bir ayın da Vekâletin davetile, Müsteşarın başkanlığında Mahallî idareler umum müdürü ve Seferberlik Müdürü toplanıp itfaiye örgütlerinin, hazer ve sefer vaziyetlerine göre daha müttekâmil ve ihtiyaca daha uygun şekilde inkişafı noktasından gelecek yıl için alınması gerekli bulunan tedbirleri, bütçe ihtiyaçlarını araştırırlar. Bu çalışma sonunda düzenlenecek rapor, Bakanlık makamına sunulur, tasvibe iktiran ettikten sonra bu yolda, iVLâyetler kanallile gereken direktifler uraylara verilir.

İKİNCİ BAB

Şehir ve kasabalarda yangınlara karşı tedbirler

Yangına karşı daima tedbirli bulunmak, onu daha başlangıçta söndürmek demektir.

44 — Yangınlara karşı iki türlü tedbir ittihaz olunur:

- A) Umumî tedbirler,
- B) Mevzii veya hususî tedbirler..

45— Bu tedbirler, şehir ve kasabaların bugünkü imâr vaziyetleriyle, müstakbel imâr plânlarına nazaran ilerde ala-

cakları biçim ve durumları ve sefer hali göze alınmak ve resmî yapılarla İktisadî ve malî müesseseler etüd edilmek şartile;

Birinci derecede; parlamağa kabiliyetli maddeler yapan ve bulunduran müesseselerle, resmî yapılarda ve İktisadî ve malî müesseselerde,

İkinci derecede; san'at müesseseler!, imalâthaneler, toplantı salonları, tiyatro ve sinemalarda,

Üçüncü derecede; şehrin asıl gövdesini teşkil eden hususî ikametgâhlarda alınır.

Fasıl : 1

Umumî tedbirler

Su ve malzeme:

46 — İtfaiyecilerin en kuvvetli söndürme vasıtasını teşkil eden tazyikli su, mümkün mertebe her şehir ve kasabada bulundurulmalıdır.

47 — Malî imkân müsait olduğu takdirde, tazyikli sudan başka muhtemel yangınlara karşı su bulundurmak ve hem de şehri ve kasabayı süslemek üzere, modelleri Vilâyet Nafia müdürleri ve Belediye mimarları tarafından ihzar ettirilip İlбайlıғm tetkikinden sonra Vekâlete gönderilecek plânlar dairesinde (Su havuzları) ve hava korunması bakımından gerekli olan (kapalı su depo ve sarnıçları) inşa edilmelidir. Bunların ve su yollarının inşasından havaya karşı korunmaları bakımından, tehlikeli hedeflerden uzakta yapılmalarına dikkat edilir.

48 — Deniz, göl, nehir, ırmak ve çay kenarlarında bulunan şehir ve kasabalarda yüksek yerlere, motörle su çıkarılıp depo edilir.

49 — Şehir ve kasabalarda su yerlerinin, gece ve gündüz, göze çarpacak surette (Filâma renkli lâmba ve sair işaretlerle) işaretlenmesi lâzımdır.

50 — Tazyikli suyun temini, bütçe müsaadesizliğinden veya diğer sebeplerden dolayı mümkün değilse, motörlü va-

.....1034.....

sıtalardan, tipi Dahiliye Vekâletince tesbit edilecek, arazöz ve motopomplar tedarik edilir. Motörlü vesaitin tedariki veya işletilmesi mümkün olmıyan yerler ve semtler için, (52) inci maddeye göre teşkilât yapılır.

51 — Kabul edilecek tipdeki motörlü vesaitin, gümrük resmini tâbi olmaksızın, memlekete getirilmesine çalışılır.

52 — Arazöz ve motopompların işlemesine engel olacak surette inişli yokuşlu ve gayri muntazam yollara malik yerlerde ve hava yangımlarile mücadele için icab eden mahallerde, tesbit edilecek model ve tipde tulumbar, belediyelerce tedarik olunur. Bunların teşkilât ve kadroları; 1 inci baba ait kadro cedvellerinin (C. ve D.) kısımlarında gösterilmiştir. Seferde her zaman kâfi miktarda benzin bulunamayacağı düşünülerek, Hava korunma itfaiye ekiplerinin elle işler eski itfaiye tulumbarları şeklindeki tulumba ve vesaiti ile teşhizi gereklidir.

53 — Madde 6 ve 7 de zikredildiği veçhile, yanıcı maddenin cinsine göre, hangi madde ile söndürülmesi mümkünse, icab eden yerlerde ona göre söndürme maddeleri ve vasıtaları bulundurmak ve itfaiyeyi de bu vasıtalarla teşhiz etmek mecburî olup belediyelerce kontrol ve temin olunur.

54 — Havadan atılacak bombalarla zuhur edecek yangınlara karşı tazyikli sudan başka, şehir depo ve sarnıçlarında bulunacak olan yedek su misillü, Uraylar; yedek kum stokları da bulundurulur.

55 — Hava korunmasile mükellef ev ve müessesat sahipleri; çatı zeminini kumla örtmeğe ve bombaları bastırmak için bu kumdan satın almaya veya hariçten aynı evsafa kum tedarikine mecburdurlar. (Kum tedariki müşkil olan yerlerde kuru toprak ta karıştırılabilir.)

Yapı ve Yollar

56 — (Belediye zabıtası talimatnamesinin ve 2290 No. lı Belediye yapı ve yollar kanununun yangına ait maddele-

rile, yıldırım siperi, film, sinema ve tiyatroların yangınlardan korunmaları) hakkındaki ahkâmın tamamen tatbiki, Belediye Reisliklerince takip ve temin edilir.

57 — Çok odalı ahşap konak ve evler, oda oda kiraya verilemez. Bu gibi yapılarda, ahşap merdivenler taşa veya demire tahvil edilir. Ayrıca bahçeden üst kata kadar her kata birer demir merdiven yaptırılması mühimdir.

58 — Şehir ve kasaba yollarının açılıp tamirat yapılmasından önce, itfaiye amirliğinin haberdar edilmesi mecburidir.

59 — Şehir itfaiye âmiri, yollarda itfaiyenin hareketine mani olacak veya zorluğa sokabilecek her türlü arızalan bertaraf ettirmekle mükelleftir.

Fasıl : 2

Yangın İhbarı

60 — Her yangını tam vaktinde itfaiyeye haber vermek, yangından korunma tedbirleri derecesinde önemli bir keyfiyettir. Bu maksatla büyük şehirlerde, bütçenin müsaadesine göre, halk tarafından istifade ve istimal edilmek üzere, işlek caddelere ve sık, ahşap yapılı mahallelerin köşe başlarına ve Polis nokta yerlerine, yangın haber verme tesisatı kurulmalıdır.

61 — Yangını ilk gören kimse bu âletin camını kırarak içinde mevcut düğmeye basmak suretile yangını itfaiyeye haber verir.

62 — Yangını haber alan itfaiye santralı, numaranın düştüğü semte derhal hareket etmek üzere, itfaiye nöbetçisini haberdar eder. Ayrıca mahallin en büyük Mülkiye âmiri ile Belediye Reisini, Zabıta âmir veya komutanını ve Cümhuriyet Müddeiumumisini haberdar eder.

63 — Alârm düdüğü bulunmayan yerlerde ve Nahiye ve Köylerde, yangın kampanaları tedarik olunacaktır.

64 — Büyük şehir ve kasabalarda, bütçeleri müsait bulunduğu takdirde, gece yangın yerini tenvir etmek üzere

.....1036.....

projektör ve dumanı bertaraf etmek için de Enspiratör bulundurulmalıdır.

65 — Büyük şehir ve kasabalarda itfaiyeleri başlı başına santradan bulunacak, gerek hazer ve gerekse sefer zamanlarında zabıta kuvvetleri ve diğer alâkalı yerler, şehir ve manjetölü telefonlarla bu santrallara bağlanacaktır.

66 — Hava saldırımları esnasında atılacak bombaların nereye düştüğünü ve cinsini görüp haber vermek üzere, Hava Korunma blok ve mahallerinde, yüksek yerlere konacak olan hava bekçileri de yangın bombalarının düştüğü yerleri ve yangını, bağlı oldukları yere haber verirler.

Fasıl : 3

Yangınlara Karşı Hususi Tedbirler

67 — Bu tedbirlerin alınacağı başlıca yerler:

A) Devlete veya mahallî idarelere ait veya bu idarelerce kiralanmış binalar,

B) Devlet sermayesinin alâkadar olduğu umum sınaî ve diğer müesseseler, şirketler, bankalar, fabrikalar, de polar,

C) Sinema ve tiyatrolar ve âmme menfaatine hâdim cemiyet ve müesseselere ait binalar,

D) Hususî mektep ve hususî hastahaneler ve kütüphanelerle oteller ve hanlar,.....

68 — Yukarda sayılı binalardan ve hususî ikametgâhlardan, seferde hava hücumlarına karşı korunmaları lü - zumlu görülenler de ayrıca bu talimatnamede yazılı olan hava yangınlarına karşı hususî korunma tedbirleri alınır.

Fasıl : 4

Resmî Binaların Yangından Korunmaları (Mevcut Talimattan iktibas edilmiştir).

69 — Resmi yapılarda yangınların çoğu; elektrik tesisatının fenne uygun yapılmamasından ve enstelasyonların sık sık kontrol edilmemesinden ve öte beriye söndürülmemiş sigara izmaritleri atılmasından, soba ve bacaların vaktinde temizlenmemesinden ileri geldiği, bir çok hâdiselerle anlaşılmıştır. .

Bu itibarla; resmî yapılarda aşağıda yazılı tedbirler ittihaz edilecektir:

1) Elektrik tesisatı ve teşhizatı, ruhsat belgelerini haiz kimseler tarafından yapılacak ve işin sonunda, tesisatın fenne uygun olarak yapıldığı, dairenin mes'ul âmirine raporla bildirilecektir.

2) Bu rapor; mes'ul âmir tarafından mahsus bir dosyaya konacak ve her hangi bir tehlike vukuunda işin fennî esaslara uygun olarak yapılmadığı anlaşırsa, yapıcı hakkında kanunî takibata tevessül olunacaktır.

3) Soba ve boruları, duvarla tavandan mümkün mertebe uzak bulundurulacak, binanın dış tarafındaki boruların yüksekliği, saçıktan en az 25 santim yukarda bulunacaktır.

4) Borularla bacalar, iki ayda bir temizlenecek ve her temizleme sonunda daire âmirine raporla keyfiyet bildirilecektir. Bu raporlar, mahsus dosyalarında muhafaza olunurlar.

5) Döşemeleri tahta olan odalardaki soba tablalarının üzerleri çinko veya teneke kaplanmış olacaktır.

6) Odun ve kömür, ayrı ayrı ve kapalı sandıklar veya kaplar içinde bulunacaktır. Bunların, sobanın yanma veya altına konmaları yasaktır.

7) Kışın her gün mesai sonunda, dairenin mes'ul âmiri tarafından ayrılacak bir memurun gözü altında, sobalar-

daki ateşler çıkartılacak ve soba içinde ateş kalmadığı anlaşılmınca oda kapıları kilitlenecektir. Daire, geceleri işçi başı veya hademe başı adile adlanan kimseler tarafından kontrol edilecektir.

8) İşçi veya hademelerden geceleri dairede kalacak olanlara yatma yerleri ayrılacak, mesai odalarında ve bürolarda hiç bir odacı işçi veya hademe yatırılmıyacaktır.

9) Dairelerdeki soba ve mangallarda; âmir, memur ve müstahdemlerin yemek pişirmeleri veya ısıtmaları, kat'î surette yasaktır.

10) Binalar, daire hademe ve bekçileri tarafından, nöbetleşme suretile muhafaza ve yangın vukuuna mani tedbirler ittihaz olunur.

11) Oda kapılarının camlı kısımları yoksa 7-15 santim uzunluğunda otomatik kapaklı bir delik açılarak, içerisi bu radan kontrol edilir.

12) Her odanın kapısına, boya ile veya madenî küçük levhalar üzerine kazıma suretile, oda numaraları konur. Oda anahtarları, bu numaraların sıra tertibi dairesinde, muntazam camlı dolaplarda muhafaza olunur. Dolabın anahtarları, kontrol memurunda bulunur.

13) Odacılar, odaları temizleyip soba ve mangallardaki ateşi dışarıya aldıktan sonra, anahtarları nöbetçiye teslim edeceklerdir.

14) Gece bekçileri, kontrol saatlerini alarak 15 dakikada bir belli başlı yerlerdeki yuvalarına (anahtarlarına) tatbik etmek suretile mütemadiyen dolaşacak, kapı, pençere veya deliklerinde oda içerlerini kontrol edeceklerdir.

15) Açık kalmış kapı ve pençereler; nöbetçi bekçiler tarafından kapanacak, paydosdan yarım saat sonra daire içerisine kimse bırakılmıyacaktır.

16) Paydosdan sonra ve tatil günlerinde, daire âmirinin muvafakati alınmaksızın, hiç bir memur dairede çalışamaz. Âmirin muvafakat ve bilgisi altında çalışanlar, âmirden alacakları vesikaları daire bekçilerine vermeğe mecburdurlar.

17) Yangın söndürme malzeme ve vesaiti; tulumbar, su dolu kaplar, (Kova, teneke, varil vesair.....) yangın muslukları, su havuzları, su mahzen ve depoları, hortum, kanca, balta, kazma, merdiven gibi vesaitten ibarettir.

18) 3 ve daha ziyade katlı binaların, 3 den sonraki katlarında **basamaklı halat merdivenler** bulundurulacaktır. Bundan maada, pençereden aşağı eşya indirmeğe mahsus ip, mühim evrakın dışarıya çıkarılması için muktezi kıl çuval ve torbalar, üç metre uzunluğunda kancalar ve her koridorda birer yangın zili bulundurulacaktır.

19) Münhasıran yangını haber vermek üzere, binanın koridor ve salon gibi açık yerlerine, kâfi miktarda telefon makinesi konur. Bu makinelerin bulunduğu yere büyük harflerle yazılı bir levha asılarak, haber verilecek İtfaiye merkezinin numarası (kırmızı rakamlarla) işaret olunur. Diğer bir levhaya da siyah harflerle, İtfaiyeden başka hangi makamlara yangın haber verilecekse, o makamların telefon numaraları yazılır.

20) Yangını ilk evvel kim görürse, o derhal itfaiyeyi haberdar eder. Yangın gayet kısa ifadelerle itfaiyeye haber verilecektir. Meselâ; (Hükümet - defterdarlık şimdi. Veya şu kadar dakika evvel...) gibi. Bu, şu demektir; (Hükümet konağı içindeki defterlik dairesinde şimdi veya on dakika önce yangın çıkmıştır.)

Eğer daire, hükümet konağından ayrı bir yerde bulunuyorsa yalnız ismini söylemek kâfidir. Meselâ; Tapu dairesi hükümet konağından ayrı bir yerde ise, (Tapu dairesi) demekle iktifa edilir.

21) Yangını haber veren kontrolör veya bekçi, yangının çıktığı saat ve dakika ile, itfaiyeyi haberdlediği saat ve dakikayı hemen kaydedecektir.

22) Daire ve oda bekçilerinin, telefon muhaveresini düzgün yapmalarının büyük önemi vardır. Bu itibarla, alâkalı âmirler tarafından bunlar vaktinde yetiştirilmelidirler.

.....1040.....

23) Yangının gündüz çıkması halinde; yangını ilk gören, dairedaki zil veya çanları sürekli surette çalar.

Bu çanı işiten bekçi, hademe ve işçiler:

A) İşlerini olduğu yerde bırakarak dairede bulunan söndürme vasıtaları ile ateşi itfaya çalışacaklardır. Bunun için; daha evvel bu işçiler; (Söndürme), (Su) ve (Nakliye) gruplarına ayrılmalı, bunlardan hangilerinin hangi gruplarda çalışacakları tesbit edilmeli, yatma yerlerine ve daire müdürlüğü odasına, muntazam bir liste halinde, adları ve ödevleri yazılıp aşılmalıdır.

B) Üzerlerinde (Yangında ilk çıkarılacak) ibaresi yazılı etiketler bulunan dosya, ve evrakı; yangının alacağı şekle göre, kıl çuval ve torbalara koyup iplerle pencereden dışarıya indirmelidir. Vakit müsait değilse torbalara konup pencereden aşağı atılır.

C) Dışarıya çıkarılacak resmi eşya ve evrak, yangın yerine gelen zabıta kuvvetleri tarafından gözetilerek muayyen yerlerde muhafaza altına alınır. Zabitanın vurduna kadar daire müdürleri ve işçi basıları, işbu eşyanın iyi muhafaza edilmelerinden mes'uldürler.

D) Eşyanın kolaylıkla dışarıya çıkarılabilmesi için, pencerelerin, kat'î lüzum hissedilmedikçe, demir parmaklık ve diğer sabit manialarla perdelenmemiş olması lâzımdır.

E) İlk çıkarılacak etiketini taşıyan evrak, daima pencere yakınlarında bulundurulur.

F) Bu gibi ahvalde memurlara, bilhassa mahrem evrak ve sicil muhafızlarına, tam vaktinde yangını haber vermek üzere, bunların oturdukları yerlerin adresleri sarıh olarak tesbit edilecek ve en yakın zabıta veya telefon merkezlerin- de bulundurulacaktır.

G) Yangını haber alıp gelen memurlar, dairelerindeki evrak ve eşyaya hâkim olmağa mecburdurlar.

H) Yangının sönmesini müteakip, yangın sırasında dışarıya çıkarılan ve atılan evrak ve eşya, ilgili ve mes'ul

memurları gelinciye kadar, olduğu yerlerde muhafaza olunurlar. Bu memurlar gelince, zabıtname tanzimi suretile evrak ve eşya kendilerine teslim olunur.

Resmî binalara yakın yangınlara karşı alınacak Tedbirler

70 — Yangının tam karşısındaki resmî dairelerin pencereleri, derhal kapatılacak ve odalardaki eşyalar, koridorlara çıkarılacaktır.

71 — Pencerelerde ıstor mevcutsa, bunlar hemen kapatılacaktır.

72 — Damlar, tulumba veya kovalarla iyice ıslatılacak, bu suretle, düşen kıvılcım ve ateş parçaları söndürülecektir.

73 — Binanın tamamen veya kısmen tahliyesi, itfaiye âmirinin göstereceği lüzum ile olur.

74 — Resmî dairelerin yangından korunması hakkmda mevzu ahkâma aykırı hareket edenler, merkezde dairelerinin en büyük âmiri, taşrada en yüksek Mülkiye memurları veya onların tensip edeceği muahakkikler tarafından sorguya çekilirler.

75 — Gerek merkezde ve gerekse taşrada her daire â- miri, binaların durum ve hususiyetlerine ve ellerinde bulunan bekçi, hademe ve işçi sayısına göre bu talimatnameye uygun tedbirleri ittihaz etmekle mükellefdirler.

76 — Resmî dairelerde vukua gelen yangınlardan, zararlar tevellüt ettiği takdirde, daha evvel, yangına karşı mani tedbirler alınması ve mahzurların izalesi hakkında, alâkadar memurlarca yapılan resmî müracaatlarla mes'ul âmirlerin ikaz edildikleri tahakkuk ettiği takdirde, bu zararların mes'uliyeti doğrudan doğruya mes'ul âmirlere ait olacaktır. Aksi taktirde, mürakabe vazifesini ihmal etmesinden ötürü ilgili âmir ve uhdesine döşen ödevi yapmamasından dolayı da alâkadar memur, müştereken mes'ul olurlar.

.....1042.....

77 — Bir yangın zuhurunda işçi, odacı, ve diğerlerinin, arzu edilen şekilde ödevlerini yapabilmeleri için ayda bir, mahallin itfaiye âmirliğinden gönderilecek memurun nezareti altında yangın alarm tatbikatları yapmaları lâzımdır.

Fasıl : 5

Orman Yangınları

(3116 sayılı orman kanununun 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94 üncü maddelerinden).

Ormanların içinde ve yakınında ateş veya yangın alâimi görenler; bunu derhal, (Orman idaresine veya en yakın Muhtar ve Jandarma dairelerine) haber vermeğe mecburdur.

Ormanlarda yangın olduğunda yangına yakın köy ve beldelerin 18 yaşını bitirip elli yaşını doldurmamış bütün erkek nüfusu beraberlerinde mevcut balta, kürek, kazma, testere gibi yangın söndürmeye yarayacak âletleri ile, yangın yerine gitmeğe ve yangını söndürmeğe mecburdurlar.

Bu gelenler; yangını söndürmeğe kâfi gelmezse, daha ilerdeki köy ve belde halkında mükellef olanlar da yangın yerine gönderilirler. Aynı şekilde; Vali, Kaymakam, Nahiye müdürü ve Köy Muhtarları ve civarındaki asker ve jandarma kıt'a kumandanları, yangın mahalline yardımcı göndermeğe ve icabında bizzat gitmeğe mecburdurlar.

Yangın söndürülmesinden çalışanların bu yüzden hasara uğrayan malları Devlet ormanlarında (Orman idaresi); diğer ormanlarda (alâkalılar) ı tazmine mecburdurlar.

Ormanlarda yangın söndürülmesi için gideceklerin, muayyen tarifeli vasıta ile hareket ettikleri taktirde ücreti Orman idaresi tarafından ödeneceği gibi, müstacel zamanlarda salâhiyetli memurların görecekleri lüzum üzerine, bunlar, kamyon, araba gibi diğer vasıtalarla da gide-

bilirler. Bunların ücreti de Orman idaresi tarafından ödenir.

Bunlara söndürme işinde çalıştıkları müddetçe, Devlet Ormanlarında alâkalılar tarafından parasız ekmek verilip, başkaca ücret verilmez.

Yangın söndürülürken sakatlananlara, sakatlık derecesine göre ve ölenlerin ailesine; Polis ve Jandarma efradına verilen tazminat kadar Devletçe para verilir. Ya - ralanınlar, en yakın hastaneye sevk edilirler. Bütün hastaneler, bu gibi sakatlananları hemen kabule mecburdur. Devlet ve âmme müessesesi hastanelerinde bunlar parasız bakılır. Hususî hastanelerde bakma parasını Orman idare-
si öder.

Orman yangınları için çekilen telgrafları;' telgrafhane, demiryol istasyon memurları parasız ve acele çekmeğe ve telgrafı alan memurlar da bunu hemen mahalline göndermeğe mecburdurlar.

Mahallî Hükümetin veya orman memurlarının (sevk kâğıdı) üzerine istasyon memurları, yangını söndürmek üzere gidecek olanları, asker tarifesiyle ve mahsubu bilâhire yapılmak üzere yangına civar olan mahalde indirmek şartıyla, yolcu veya marşandiz katarile göndermeğe mecburdurlar.

Fasıl : 6

Hava saldıranlarından ileri gelecek yangınlara karşı tedbirler.

78 — Hava saldıranlarına karşı passif korunma kanununun tesbit edeceği yerlerde ve binalarda bu talimatnamede zikri geçen hazer yangın tedbirlerinden başka bir de havadan atılacak yangın bombalarile husule gelecek yangınlara karşı aşağıda zikredilen mani tedbirler ve söndürme tedbirleri alınması mecburidir.

Yangın önleyici tedbirler (Teşkilât ve Malzeme)

79 — Henüz proje halinde bulunan hava saldıranlarına karşı passif korunma kanunu hükümlerine göre havaya karşı korunma ile ödevlenmiş bilûmum binalarda çatı zeminleri, yangın bombalarile delinmiyecek kadar mukavemetli yapılır ve kuru kum tabakasile döşenir.

80 — Çatı arasının ahşap kısımları yangına karşı dayanıklı maddelerle tıla edilir ve bölmeler ahşaptan yapı - mayıp, tel kafesli sıva ile yapılır.

81 — Çatı arasında kolayca yanmağa müsait eşya vesaire bulundurmamak memnudur.

82 — 79 uncu maddede zikredilen binalarda, (Ev hava korunma âmiri) tarafından seçilecek kabiliyetli ve uygun kimselerden (Ev) (çatı itfaiye ekibi) teşkil olunur.

83 — 79 uncu maddede zikredilen yerlerde müteaddit evlerden teşekkül eden (Hava Korunma blokları) nda (Blok hava korunma âmirleri) nin emrinde olmak üzere (Blok itfaiye ekibi) teşkil olunur.

84 — 79 uncu maddede zikredilen kanuna göre yapılacak olan Ev ve blok itfaiye teşkilâtı, talim ve terbiye cihetinden resmî itfaiye âmirliğine bağlı olup, onun göstereceği yangın söndürme malzemesi'le ve birer gaz maskesile teçhiz olunurlar. Bunların teçhiz masrafları, ev sahiplerine aittir.

85 — 79 uncu maddede yazılı binalarda, çatıda çıkacak yangını söndürmek için, çatıya yakın bir yerde itfaiyeciler ve çatı arasında şu malzeme ve vasıtalar bulunur:

- a) Çatı arasına kadar uzatılmış tazyikli su borusu ve hortum,
- b) Çatı arasında, içinde kâfi miktarda su bulunan ağzı geniş bir fıçı ve 2 kova,
- c) Yangın bombalarını bastırmak için kâfi miktarda ve bir sandık içinde kuru kum,
- d) Yangın bombalarını çatıdan uzaklaştırmak için kürek ve kova,

- e) Tahrip bombası ve parçalarının gelebileceği taraflara siper teşkil etmek üzere kum torbaları.

86 — Bu malzemenin alâkadarlar tarafından tedarik olunup olunmadığı ve çatı da lâzım gelen tertibatın alınıp alınmadığı 79 uncu madde de gösterilen kanun hükmüne tevfikân Belediyelerce kontrol edilir.

Hava Yangınlarının söndürülmesi

87 — Çatı arasına düşen yangın bombaları, çatı itfaiyesi tarafından soğuk kanlılıkla şu suretle söndürülür:

a) Evvelâ, bomba, eldeki uzun saplı kanca ile çatı zemininin ortasına ve serbest bir sahaya çekilir ve derhal üzerine kum sandığında hazır bulunan kuru kum atılır. Bu suretle kıvılcımların etrafa saçılmasına mani olunur. Bunu müteakip bomba, bir kürekle kaldırılarak içinde kum bulunan bir kovaya konur ve üstüne de kuru kum örtülür ve bomba çatı arasından uzalaştırılır.

b) Bombanın saçtığı kıvılcımlarla tutuşan çatı ahşap kısımları, mevcut ise tazyikli su ve hortumla, değilse fiçidan alınacak su ile söndürülür. Kova ile su atılması zor olan kuytu ve basık yerlerdeki tutuşmalar, uzun bir ağacın başına iyice tutturulmuş yelpaze biçimi demirlere sarılmış ve iyice ıslatılmış paçavralarla vurulmak suretile söndürülür.

88 — Çatı itfaiyesi tutuşan yerleri söndürmeğe muvaffak olamazsa derhal, ev hava korunma âmirini ve blok itfaiyesini haberdar eder. Bu maksatla ev âmirile çatı itfaiyesi arasında düdük ve çingirak gibi irtibat vasıtaları bu lunur.

89 — Blok ve Mahalle itfaiyelerinin söndüremeyeceği dereceden büyük yangınları, resmî itfaiye takım ve grupları, kendi talimatnamelerine ve ahval ve vaziyetin icap ettirdiği yangın usullerine tevfikân söndürürler.

Fasıl : 6

Hususî İtfaiyecilerin Talim ve Terbiyesi

90 — Ev, blok itfaiyesinin de resmî itfaiye gibi mahallin itfaiye müdür veya amirliği tarafından talim ve terbiye edilmelerini temin maksadile, bütün hususî itfaiye teşekkülleri bu yönden şehir itfaiye âmirliğine bağılıdır.

91 — İtfaiye amirliği yangın alarm tatbikatlarına hususî itfaiyenin de iştirakini temin eder.

92 — Talim ve terbiyeyi mümkün olduğu kadar hakikî harp haline uygun olarak yapmak maksadile, şehir ve kasabalarda Uray ve Özel İdarenin tasarrufu altındaki münasip yerlerde, sun'î yangınlar ve inhidamlar yapı - rak, buralarda maske altında yangın söndürme, can kurtarma tatbikatları yapılacak ve neticesi mahallin Mül - kiye âmiri tarafından Bakanlığa bildirilecektir.

93 — Hava saldırmalarına karşı yapılacak passif korunma denemelerinde bütün resmî ve hususî itfaiye teşekküllerinin kendilerine düşen ödevleri ne dereceye kadar başardıkları, itfaiye amirliği tarafından tesbit ve bir raporla mahallin en büyük Mülkiye âmirine bildirilir. Bu raporlar Havaya karşı Korunma komisyonunun mütaleasile birlikte Bakanlığa tevdi edilir.

Fasıl : 7

Belediye Zabıtası Talimatnamesinin

Yangına taallûk eden hükümleri (56 inci madde ile ilgili)

94 — Kâğıt ve bez parçaları ve fırıncıların kullandıkları ot ve talaş ve tahta kırıntıları ve çalı gibi, kolayca tutuşan ve parlıyan şeyler konulan mağazaların, aranılan şartları haiz olup olmadıkları muayene edilmek üzere, Uray dairelerine malûmat verilir.

95 — Şehir içinde imha için veyahut sair bir maksatla; kâğıt, mukavva parçaları, eski eşya vesair yakacak olanların (isterse bahçe ve arsa gibi yerlerde olsun) evvelâ mıntakalarındaki itfaiye âmirlerini haberdar etmeleri lâzımdır.

96 — Ahşap yapılarda, bodrum ve buna benzer yerlerde, 95 inci maddede yazılı şeyleri bulundurmamak ve yığmak yasaktır.

97 — Kanunî şartları haiz mağazalarda (100) sandıktan ve diğer dükkânlarda (6) sandıktan ziyade gaz ve 300 kilodan fazla ispiroto bulundurulamaz. Bı miktarlardan fazla bulunacak gaz ve ispirotolar, müsadere olunur. Benzinlerin iyi kapalı kaplarda bulundurulması mecburî olup, yer altında, fennî şartları haiz olmıyan depolarda 15 kilodan fazla benzin bulundurulamaz.

98 — Bakkal ve saire gibi dükkânlarda benzin satılamaz. Ufak tenekelere konacak saf petrol miktarı, tam dört kilo olacaktır. Gaz satmıyan dükkânlarda ancak bir tenekeye, yani 15 kiloya kadar benzin bulundurulabilir.

99 — Kanunî şartları haiz, yani; tam kârgir ve kapı- larile kepenkleri demir ve zeminleri, sokak seviyesinden en aza 90 santim derin olan mağazalarda; teneke içinde 100 sandığa kadar veya başka kaplarda aynı miktarda gaz bulundurulabilir. Gaz bulunan bu mağazalarda benzin de bulundurmak isteyenler, ancak 150 teneke gazla, 300 kilo benzin bulundurabilirler.

100 — Depolar, fennî şartları haiz ve yer altı olursa, yer üstündeki kısım ve katlarında; benzin, gaz vesaire yanıcı maddeler bulundurulmamak şartile, yalnız 2000 kiloya kadar benzin bulundurulabilir.

101 — Yeniden açılacak gerek gazcı mağazalar, gerek yer altı benzin deposu ile bir gaz mağazası arasında, en az; 25 metre mesafe bulunacaktır.

.....1048.....

Bunların üzerinde kat bulunmayacak ve etrafları; ya sokak veyahut, en az beş metre genişliğinde arsa ile sarılı olacaktır.

102 — Gaz ve benzin konulacak yerler hakkında Uray şubeleri fen hey'etlerinde tetkikat yapılarak tehlikeli ve mahzurlu görülen yerlerde, doldurulma işi men olunacak ve buralarda tenekelere gaz ve benzin doldurulmayacaktır.

103 — Her gaz ve benzin tenekesine birer etiket yapıştırılacak ve beheri 1100 gram sikletinde olan boş tenekelere (14 kilo 750 gram) gaz veyahut 12 kilo 500 gram benzin konacaktır. Şu halde daralarile beraber bir teneke petrol, 15 kilo 80 gram ve bir teneke benzin de 13 kilo 600 gram gelecektir.

Etiketlerde gaz ve benzinlerin nevileri gösterilecek ve bunlar, gösterilen neviden başka bir şeyle karıştırılmıyacaktır.

Etiketlerde gaz ve benzinin nevilerinden başka (Batum, Romanya, Amerika, Nevrosiski gaz ve benzini) gibi cinslerin de yazılması lâzımdır.

Sinema ve Tiyatrolar (B. Z. Talimatından)

104 — Sinema ve tiyatroları bütün mahreçleri, iç tarafta, herkesçe görülecek şekilde, ışıklı levhalarla işaretlenecektir.

105 — Kapılar, daima dışarıya doğru açılacak ve oyunun başlangıcından sonuna kadar kilitsiz tutulacaklardır.

106 — Her Tiyatro ve Sinemada, kumpanya (veya Uray) suyu tertibatı olacak ve her zaman kullanabilecek yeter miktarda söndürme levazımı, teçhizat ve vesaiti bulundurulacaktır. (Bu meyanda yangın musluklarına tatbik edilmek üzere, ihtiyaca yetecek nisbette hortum da bulundurulmalıdır.)

107 — Tiyatro, sinema ve emsali binalarda, metanet ve kuvvei tahammüliyelerine göre, ikiden yarım tona ka-

.....1049.....

dar su istiâp edebilir. Birer su deposu bulunacaktır. Bu depoların mahal ve hacmi istiâbileri, fen işleri memurlarınca muayene neticesinde tesbit ve takdir olunur.

108 — Tiyatro ve sinemalarda; sigara içmek için ayrılan yerlerden başka hiç bir mahalde sigara içilemez.

109 — 18 yaşından aşağı olan veya göz hastalıkları ile malûl bulunan kimseler, kat'iyen sinema operatörlüğü edemezler.

Operatörlük yapacak olanlar; muhtelif makinelerin kullanma usulüne vâkıf ve iptidâî tamire muktedir bulunmalıdır. Vazife esnasında içki kullanmak veya sarhoş olmak, sureti kafiye yasaktır.

Operatörlük yapabilmek için usulü dairesinde Urayara müracaat ederek imtihan vermek ve fen hey'etinden ehliyet belgesi almak lâzımdır.

**Sinema ve Tiyatroların Sıhhat, yangın ve
Emniyet noktasından haiz olmaları
lâzım gelen şartlar.**

**(Bu şartlar, bir talimatname
halinde icra Vekilleri hey'etince
tanzim ve ilân edilmiştir.)**

110 — Sinema makinesinin bulunduğu oda, ateşe dayanıklı, dumandan mahfuz ve harice doğru, tecdidi hava makinesile mücehhez olacaktır.

Bu odanın hacmi, en aşağı 2. M. 3, genişliği 2 metre ve yüksekliği de, 3. M. olmalıdır.

111 — Makine odasının kapısı, duman nufuz edemeyecek surette inşa edilmiş, ateşe dayanıklı ve harice doğru açılacak tarzda olacaktır.

112 — Sinema salonuna veya ahalinin, yahut müstahdemlerin gelip gitmelerine mahsus koridorlara doğru kapıları olmayacaktır. Sinema gösterildiği zamanlarda maki-

.....1050.....

ne odasının kapısı kilitlenmiş olacak ve istenildiği zaman, içerden ve dışardan açılıverecek surette yapılmış bulunacaktır.

113 — Makine odalarının, sinema salonu ile koridorlara münasebeti olan kapıları varsa, bunlar da gayri kabili iştila maddelerle kaplı olacaktır.

114 — Âlet odası, sinemanın, esas methal kapısının, mümkün mertebe karşısında olmalıdır.

115 — Şerit; demir bir makaradan çözülüp diğer bir makaraya serbestçe sarılır. Şeritler, demirden veya bunun gibi ateşe dayanıklı maddelerden yapılmış ve içerden dahi yanmayacak bir madde ile döşenmiş ve iyice kapanmış mahfazalar içinde muhafaza olunmalıdır. Makine odasında, yalnız kullanılacak şerit bulunacaktır.

Şeritlerin sinema salonunda veya bu salonla münasebeti olan yerlerde muhafazasına, yangına sebebiyet verebilecekleri mülâhazasile, müsaade olunmaz.

116 — Projektör, her taraftan gayri kabili iştil mevad ile kapanmış bir mahfazaya konacaktır. Bu mahfaza, dahilen ateşe karşı mücerret ve yanan kömürün dışarıya düşmemesini temin edecek bir tarzda inşa edilmiş olmalıdır.

117 — Kavis lâmbası kullanıldığı taktirde, lâmbanın arkasında veya yanında, kullanılmış kömürlerin mahfazasına mahsus demirden bir kutu bulunacak ve bu kutu, kendi kendine kapanan bir kapakla mücehhez olacaktır.

118 — Projektör, demir veya demir kaplı kirişler üzerine konacaktır.

119 — Harareten mütevellit şuaatı, koreleden uzak tutmak için âletin adesei önüne ve şeritin hareket etmediği zamanlarda, şeritle adese arasına, kendi kendine girecek kabiliyette bir muhafaza siperi olacaktır.

120 — Âletin kurulması, nâkillerin vaz'ı ve mukavemeti; Nafia Vekâleti tarafından kabul edilen elektrik nizamnamesine muvafık olacaktır. (Yalnız âlet odası, bir makine dairesi gibi nazarı dikkate alınmayacaktır.)

121 — Her altı ayda (bir Martta ve bir Eylülde) elektrik tesisatının intizam ve mukavemetini gösterir vesika, diplomalı bir elektrik mühendisinden veya Uray elektrik Şirketinden alınmış ve Uraya verilmiş olacaktır.

122 — Makine odasında sigara içmek, açık ateş veya ziya ile dolaŐmak ve mezuniyet almaksızın makine odasına girmek yasaktır.

Bu hususlar, levhalarla âlet odasının kapısına, dışardan ve i taraftan açık bir surette ilân edilecektir.

123 — İcabında memur tarafından kullanılmak üzere ateşe dayanıklı iki örtünün veya yanan Őeritleri söndürmek için en az 10 litre su ile dolu iki kovanın makine odasında bulundurulması lâzımdır.

124 — Ziya Őuama mahsus olan pencere, gayri kabili iŐtial yataklı bir sürme ile mücehhez olacaktır. Bu sürme; bir demir basamaĒa o suretle merbut olacaktır ki; ayak, basamaĒı terk eder etmez, sürme kendi kendine pencereyi kapatsın.

Pencerenin, her tarafında, duvar içine gömülmüŐ veyahut gayri kabili iŐtial bir çerçeveye raptedilmiŐ, en aŐaĒı 5. milimetre kalınlıĒında camlı, daima kapalı bulundurulmasına da müsaade edilir. Bu halde sürmeye lüzum yoktur.

125 — Sinema salonunu teftiş için yapılacak küçük pencere de, daima kapalı tutulacaktır.

126 — Âlete, yalnız mutemed ve makine işlerinde tecrübe görmüş adamlar hizmet ve nezaret edebilirler. Bunlardan maada âlet odasında kimse bulunamaz.

127 — Sinema ve Tiyatrolarda yalnız elektrik tenviratına müsaade edilmiş olup bunların ve makinenin işlemesine âit akŐamın tesisatı, Nafia Vekâleti tarafından kabul olunan nizamnamenin (Yüksek tevettrl ceryanlar) faslına tevfikân inşa edilecektir.

128 — Gerek sinema salonu dahiline ve gerek çıkılacak mahallere, lüzumu kadar (Tehlike lâmbaları) konacaktır. Bu tehlike lâmbaları, münhasıran elektrikli olacaktır.

.....1052.....

Bu lâmbalar, renklerle tefrik edilmiş ve sinema gösterildiği zamanın imtidadmca yanmış olacaktır.

129 — Sinema salonunun tenviratı esasiyesi, gerek bu salondan, gerek âlet odasından gayrı, emin bir yerden manevra edilecek surette tesis edilecektir.

130 — Sinema salonunda en az iki çıkacak kapı bulunacaktır.

Bu kapılar; dışarıya doğru ve itince hemen açılıverecek surette kapanmış olacaktır. Sürmeler yasaktır. Bu kapıların üzerinde; (Tehlike zamanında çıkılır) levhası bulunacak ve bu levha, kırmızı bir ampulle tenvir edilecektir.

131 — Galeri ve parkeye giden yollarla; sinema salonunun koridorlara çıkan kapıları, lâakal 90 santim genişliğinde olacaktır.

132 — Medhal, merdiven ve yollar, gelip geçmeğe mani her şeyden azada bulunacaktır.

133 — Çıkılacak mahaller, açık ve okunaklı yazılarla gösterilecek ve her zaman halk tarafından kullanılmasına müsait bulunacaktır. Bu çıkılacak mahallere giden en yakın yollar, dıvara tersim ve kırmızı ziya ile tenvir edilmiş istikamet oklarla işaret edilecektir.

134 — Yukarki maddelerde zikredilen tesisat ve âletlerin konması, inşası ve diğer teferruat, sinema açılmadan evvel mufassalan tanzim edilmiş 3 nüsha plânla, Uray Başkanlığına verilir. Bunun üzerine başkanlık; fen hey'etine, gereken muayene ve tecrübeleri yaptırır. Bu muayene ve tecrübeler sonunda bütün tertibatın, yangın, sıhhat ve emniyet noktasından uygun olduğu Urayca beyan edilmedikçe sinema açılmaz.

Fasıl : 8

Filimlerin usulü muhafazasına dair talimatnameden iktibas edilmiştir.

135 — Her şahıs, müessese veya şirket, şehir dahilinde, gerek pozitif, gerekse negatif, yeni veya kullanılmış

veyahut metruk parça olarak hepsi bir yerde, Nitro sellüloz maddesinden yapılmış filim depo etmek, istimal ve irae veyahut yeniden imâl eylemek için, Uraydan ruhsat almağa mütevekkıftır.

136 — Filim depoları esas itibarile, 2 sınıfa ayrılır:

a) Azamî 100 kiloya kadar filim muhafaza edilen depoların aşağıda yazılı fennî şartlar dairesinde, eshabı tarafmdan her hangi bir mahalde tesisi kabildir:

b) 100 kilodan fazla filimlerin muhafaza edildiği depolar, her halde Uray depoları olacaktır.

137 — Azamî 100 kiloya kadar muhafaza edilecek odanın duvar, tavan ve döşemesi, kârgir veya betondan inşa edilecektir. Bu odada en aşağı, 15 Cm. 2 sathında ince camlı bir pencere bulunacaktır. Bu pencere, her halde serbest havaya açılmış olmalıdır. Binanın diğer aydınlık veya koridorlarına açılmaz.

138 — Yukarıki maddede yazılı odanın kapısı aşağıdaki şekilde olmalıdır:

- 1 - Ateşe dayanıklı ve asgarî 3 milimetrelik saçtan mamul,
- 2 - Dumanı sızdırmayacak veçhile iyi işlenmiş ve kenarları çinko veya lâstikle mücehhez,
- 3 - Kapı, dış tarafa doğru açılacaktır,
- 4 - Kapının, kendiliğinden kapanmasını temin için gayet kuvvetli yayla mücehhez olacaktır.

139 — Filimler bu oda içinde açıkta muhafaza edilmeyip, 3 Cm. kalınlığında beyaz meşe veya kara ağaç gibi sert ağaç malzemesinden mamul ve içi çinko kaplı dolaplar dahilinde muhafaza edilecektir.

140 — Dolabın kapısı, dumanı sızdırmıyacak şekilde, yani kenarları çuha veya lâstikli ve kendinden kapanacak tertibatı haiz olacaktır. Haricen de (Şellon) gibi ateşe dayanıklı bir boya ile boyanmış olacaktır.

141 — Filimlerin aşağıda vasıfları tesbit edilmiş olan kasalar içinde de muhafaza edilmeleri caizdir:

.....1054.....

Bu kasalar; 2. Mm. kalınlığında demir saçtan yapılacaktır, içerişi 1. Sm. kalınlığında (Asbestos) ile kaplanacak ve dahili tekrar 1. Mm. kalınlığında saç ile setredilecektir.

Bu kasalar demir köşebentlerle tahkim edilmelidir.

Kasaların kapağı; kendiliğinden kapanabilecek tertibatı haiz olacaktır.

142 — Dolap ve kasaların eb'adı, 100 kilodan fazla filim sığmıyacak şekilde olacaktır.

143 — Dolap ve kasaların konuldukları bu odalarda; lâmba, kömür sobası, gaz sobası gibi teshin vasıtaları ve açık alevli lâmba kullanılması yasaktır.

144 — Odalarda muhakkak surette yalnız köpük veren, asgarî 10 litrelik kimyevî yangın söndürme cihazı bulunacaktır.

145 — Odalar içindeki elektrik tesisatı, gaz nüfuz etmiyecek surette olacak, düyler anahtarsız ve doğrudan doğruya tavana tesbit edilecektir.

Ampuller, demir tel kafes içinde bulunacaktır. Lâmba anahtarları, odanın dışında kapı yanında bulundurulacaktır. Odalarda elektrik prizi bulunmayacaktır.

146 — Filimler bu odalarda; madenî bir kap içinde ve dikine konacak surette, açık ve bölmeli raflar içinde muhafaza olunacaktır.

147 — Bu odaların hiç bir suretle ısıtılması caiz değildir. Odalar içine yalnız çuha ve keçe terlikle girilebilir. Lüzumundan fazla oda içinde durmak ve çalışmak doğru değildir.

148 — Filimlerin bu bulundukları depo mıntakalarında, sigara içmek yasaktır.

149 — Filim depo ve muhafaza edilen yerlerde, paratoner tesisatı yapılacaktır. Ayrıca, içinde şehir telefonu da bulundurulacaktır.

150 — Filimlerin; muayene, tamir ve korunma ameliyeleri, kârgir odalar içinde yapılacaktır. Bu odaların kapıları, demir saçtan mamul olacak, dışarı doğru açılır ve kendiliğinden kapanır tertibatı haiz bulunacaktır.

.....1055.....

151 — Bu odaların mahreçleri, doğrudan doğruya koridora olacak, yazıhane ve saire gibi herkesin oturduğu diğer odalara açılmıyacaktır.

152 — Muayene ve tamir odalarında, 8 bobinden fazla filim bulunmayacaktır.

153 — Odaların eşyasile, diğer her nevi teçhizatı, yanmaz maddelerden yapılmış olacaktır.

154 — Ufak filim parçalarının atılması için, kapakları kendiliğinden kapanır hususî demir kutular bulundurulacak ve bu kutular her gün temizlenecektir.

155 — Bu odalarda bir kilodan fazla filim yapıştır – mağa mahsus maddenin saklanması yasaktır.

156 — Filim teşhir odaları, sinemaların tabi olduğu fennî şartlara tabidirler. Bu odalarda en çok 12 kişinin oturmasına mahsus ve yere tesbit edilmiş sandalya bulundurmamak caizdir.

157 — Gerek tamir, gerekse teşhir odalarında yalnız köpük neşreden, asgarî 10 litrelik kimyevî yağm söndürme cihazı bulundurulacaktır.

158 — Teşhirhanede çalışacak ve depolara girecek kimselerin, muhakkak sinema operatörlüğü ehliyetnameisini hamil olması lâzımdır.

159 — Yukarıda yazılan maddelerde gösterilen yerler dışında, her ne suretle olursa olsun, filim bulundurulması yasaktır.

Faâl : 9

Belediye yapı ve yollar kanununda yangını ilgiliyen hükümler

BACALAR

160 — Yeni yapılacak binalarda, soba boruları, mutlaka baca vasıtasile dışarıya çıkarılır.

161 — Bacalar için en aşağı genişlik 14 santimetredir.

.....1056.....

162 — Bacaların harici sathlarına ahşap bu cismin bitiştirilmesi caiz olmayıp, ara yerde en az 15 santimetre açıklık bırakılmalıdır.

163 — Baca, binanın muhit duvarı içinde yapılacak ise bu duvarlar, 25 santimden az olduğu taktirde, bacanın dış duvarları, 12 santim tuğladan ve tuğla olmıyan yerlerde yanmıyacak maddelerden yapılmalıdır.

164 — İmalâthane bacalarının iç borularının, en aşağı 30 santim olması şarttır.

165 — Bacalar, şakulen çatıya kadar örülmeli ve dam sathından yukarı en yüksek noktaya nazaran 50 santimetre daha üstte olmalıdır.

166 — Bacanın çatıdan yukarı çıkan kısmı, bir buçuk metre yüksekliği geçerse bacayı demir kancalarla çatıya bağlamak lâzımdır.

167 — Bir bacanın aynı bina içinde 45 derecelik meyle kadar eğri yapılması caizdir. Bu takdirde meyil; 15 derece yi geçerse kıvrılan noktada iyi kapanabilecek bir temizleme menfezi bırakılmalıdır.

163 — İki ev bacasının birbirine raptı memnudur.

**Patlayıcı madenlerin bulunduğu
yerlerde ve damarlarda yıldırım
Siperi (Paratoner)
bulundurulması**

169 — Binaların muhafazası insan ve hayvan hayatının tehlikeden korunması için, Belediye sınırları içinde, patlayıcı maddeler bulunan yerlerde, yüksek veya sivri uçlu tesisata, paratoner konur.

170 — Halen mevcut olanlarla, bundan böyle tesisine müsaade edilecek çatılardan, sathı ufkiye nazaran 45 dereceden fazla meyil zaviyesi teşkil etmiş olanlarının, saçakları etrafına (korkuluk) yaptırılır.

(Yapı) Tabirinin Şümulleri

171 — Gerek yangından korunma tedbirlerine ait olsun, gerek diğer inşaatla alâkalı bulunsun, Uray teşkilâtı olan yerlerde, Hükümete ve Resmî diğer müesseselere ait olanlar da dahil olmak üzere, (Yapı) tâbirinin, **(Toprak altında ve üstünde, sabit veya müteharrik, daimî veya muvakkat, her türlü tesisat ile bunların ilâve değişikliklerine) şamildir.**

Yangın duvarları (Kârgir, yarım kârgir, ahşap) neye derler?

172 — Çevre duvarları; taş, tuğla ve bunların bulunmadığı yerlerde kerpiç ve buna mümasil maddelerden, iç duvarları ile döşeme ve tavanları tahtadan olan yapılara (Yarım kârgir), çevre ve bölme duvarları ile çatılan başka döşemesi ve tavanları yanmaz ve ateşi başka yere sirayet ettirmez maddelerden olan yapılara (Tam Kârgir), Hımış, tahta kaplama ve bağdadî veya duvarları tel üzerine sıvalı yapılara da (Ahşap) denir.

173 — Şehir içinde bitişik, yarım kârgir yapılar arasındaki duvarlar, çatının her yerinde, kiremitten 80 santim yüksek yapılacaktır.

Ebniye Kanununun mer'iyette kalan 43 üncü maddesi (Fırın, Hamam ve Fabrikalar)

174 — Fırın, Hamam ve Fabrikalarla, içinde gece iş işletilen ve kullanılan dükkânlar; duvarla muhat, kapılarıle kanat ve kepenkleri saç kaplı olacak ve dökmeci ve demirci fabrika dükânları; tonozlu, kârgir ve kapısıle kepengi demir olacak ve alelûmum dükkânların damları, ya madenî bir şeyle kaplanacak veya harçla kiremit bastırılacaktır.

175 — Kâğıt ve bez parçaları ve fırıncıların kullandıkları talaş ve ot ve tahta kırıntıları ve diğer müşteil

.....1058.....

maddeler konulacak mağazalar; kârgir ve kapılarile kepenkleri demir olacaktır.

176 — Zeytinyağı, katran vesair mevad ve müşteil mayiat konulacak mağazaların zemini, sokak sathından en az bir metre derin olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BAB

Müteferrik Maddeler

Fasıl : 1

İtfaiyenin Zabıtaya Yardımı

177 — Ahali tarafından kanuna mugayir toplantılar yapıldığı ve mahallî hükümetin göstereceği lüzum üzerine bunların zabıtaca dağıtılması gerektiği çağlarda, İtfai - yeden yardım istendiği takdirde, o vazifeyi deruhte eden en büyük âmirin emrine; kâfi kuvvette itfaiye gönderilir.

178 — Vak'a yerine giden itfaiye; doğruca tecemmüün olduğu mahalle girmeyip, halkın saldırısına maruz kalmamak ve elindeki vesaiti muattal bırakmamak için, ihtiyat tedbirleri alır. Yalnız itfaiye âmiri, orada bulunan en büyük âmirden emir almak için kendisi gider ve alacağı emre göre hareket eder.

Şu kadar ki; emir veren âmirden halkın muhtemel bir hucumuna karşı makinelerin muhafazası için yardım talep eder ve icabında çekilebilmesi için de, gerisini emniyet altına aldırır. Makineler, mümkün olduğu kadar su olan yerlerde tabiye edilir.

179 — Her makinede kısa ve uzun hortumlar bulundurulur ve makine muhafazasına verilen polis ve jandar-

ma kuvveti kâfi gelmiyorsa, halkın makineler yanma sokulmasına, su sıkmak suretile, mani olunur.

180 — Bu işi idare eden en büyük âmir, makineleri Zabıta kuvvetile muhafaza ettirebilecek ve faaliyete hâlel gelmiyecekse bu âmirin göstereceği yere kadar makineler götürülmelidir.

Fasıl : 2

Yangında Zabıtaya düşen ödevler

181 — Mevcut mevzuat ile, Polis ve jandarmanın yangınlarda ne suretle hareket edeceklerine dair olan diğer hükümlere tevfikan zabıta;

A) Yangını haber alır almaz, en kuvvetli bir mevcutla yangın yerine koşacaktır.

B) İtfaiye gelmemişse, yangın musluklarını, su depolarını, mahzen, sarnıç, kuyu ve çeşmeleri; itfaiyenin istifadesine hazır bulunduracaktır.

C) Mahalle yangın teşkillerde birlikte, itfaiye gelinceye kadar, yanan yeri söndürmeğe çabalıyacaktır.

D) Yanan yerde; ihtiyar, malûl, meflûç ve hasta bulunanlarla çocukları ve tehlikeye maruz diğer kimseleri kurtarmağa savaşacaklardır.

E) İçinde yangın çıkan yerde çapulculuğa meydan vermemek için, gereken inzibat tedbirlerini alacak ve itfaiye âmirinin göstereceği bölgeyi kordonla çevirecektir.

F) İçinde yangın zuhur eden binada yaralananlarla, yangını söndürürken kazaya mâruz kalanları, derhal en yakın sağlık bakım yerlerine sevkedecektir.

G) Barınacak yeri kalmamış olan yangın felâketzedelerini, münasip mahallere yerleştirecek ve bunlara ait eşyayı muhafaza altında bulundurup, yangın sonunda zabıtarakası mukabilinde kendilerine teslim edecektir.

.....1060.....

H) Yangın çıkan yere mücavir bulunan mahallere ateşin sirayet etmemesi için, halka, itfaiye âmirinin teknik zaruretlere binaen vukubulacak talebi dairesinde, gereken tedbirleri, ittihaz ettirmekle ödevlidir.

İ) Resmî İtfaiye ve mahallî teşkil, yangını söndürmede güçlüğü maruz kaldığı ve halktan istiane etmek zarureti hasıl olduğu takdirde, Türk ceza kanununun 527 inci maddesi hükmüne tevfikân elverişlilerin yangına muavenet etmelerini temin edecek, imtina edenler hakkında kanunî takibata tevessül eyliyecektir.

I) Yangın kundakçısı olması veya yangın yerinde diğer bir suçun mürtekibi bulunması, ahvalü harekâtından ve gizlice sıvışmalarından şüphelenen kimseleri, sorguya çekecektir.

K) Yukarıki bendelerde yazılı işleri görürken, kanun ve nizam ahkâmına aykırı olmamak şartile, İtfaiye âmirinin bütün dileklerini yerine getirmekle mükellef olan zabıta; itfaiyenin en değerli müzahir kuvvetidir.

Yangın hakkında Zabıta ile İtfaiyenin yapacakları tahkikat ve tetkikata dair esaslar.

182 — Yangın hakkında tanzim edilecek rapor ve zabıtaraklarına, aşağıda yazılı mevaddın derç edilmesi lüzumludur:

- 1 - Yangının ne zaman ve kimin tarafından haber verildiği.
- 2 - İtfaiyenin ne vakit ve ne miktar vesait ile hareket ettiği,
- 3 - Yangın mahalline ne zaman vardığı,
- 4 - Yangın mahalline vardığında yangının ne durumda olduğu;
- 5 - İlk su vermeğe ne zaman başladığı,
- 6 - Suyun nerelerden alındığı,
- 7 - Yangının ne zaman tamamen söndürüldüğü,

- 8 - Yangının neden zuhur ettiği,
- 9 - Yangında neler yandığı,
- 10-Bina ve eşyaların sigortalı olup olmadığı, sigortalı ise nereye ve kaç liraya sigortalı olduğu,
- 11 - Yangında gerek halk ve gerekse İtfaiye tarafından kazaya uğrayan olup olmadığı,
- 12 - İtfaiyenin ne zaman karargâhına avdet ettiği,
- 13- Yanan binanın ne vaziyette bırakıldığı,
- 14- Yangının kimin tarafından ve ne maksatla yapılmış olduğu,
- 15- Maznunen yakalanların sorguya çekilmeleri,
- 16- Kasten yangın vukua getirilmişse kundak ve mümasili delâil bulunup bulunmadığı,
- 17- Yanan yer sigorta bedellerinin ödenip ödenmediği,
- 18-Yangına takaddüm eden zamanlarda yanar yerden eşya çıkarılıp çıkarılmadığı, çıkarılmışsa, bu eşyanın ne olduğu,
- 19- Ev sahip veya kiracının şahsî ve malî durumları gibihususat tesbit edilecektir.

Fasıl : 3

İtfaiye şenlikleri ve müsabakaları

183 — Her yılın Haziran ayının 15 inden 18 ine kadar 4 gün, (İtfaiyeciler bayramı) olarak ayrılmalı ve bu günlerde itfaiyecilerce;

A) Halkevlerinde, umumî alanlarda ve münasip diğer yerlerde, Uray başkanlarile, itfaiye âmirleri tarafından konferanslar verilip (yangının) ne derece önemli bir hâdise olduğunu ve itfaiyenin bir yıl içinde ne suretle çalışıp ne gibi başarılar elde ettiğini halka izah etmelidir.

B) İtfaiyeciliği ilgilleyen cazip mevzuları ihtiva etmek üzere daha evvelden piyesler tertip ve bunları temsil ettirmektedir.

C) Varsa şehir veya kasaba bandoları; bu günler için-

.....1062.....

de itfaiye karargâhlarında çaldırılmak, millî oyunlar tertip edilmelidir.

D) Bu günler içindeki şenlikler ve gösteriler; fotoğraflerle tesbit edilip, mahallî matbuat ve broşürlerle neşir ve bu suretle halkın itfaiyeye ve yangınlara karşı dikkat ve alâkası celb edilmelidir.

184 — Bütçeleri müsait olan mücavir şehir ve kasabalar itfaiyeleri, her yılın Temmuz ayında, (Bulundukları mahalde vukuu muhtemel yangınlara karşı yeter miktarda kuvvet bırakmak şartile) bu şehir ve kasabalardan vaziyeti en müsait ve nüfusu en kalabalık olanında, müşterek müsabaka ve hareketler icra etmek üzere birleşebilirler.

Bu takdirde müsabaka ve hareket programı; işbu şehirler Uray Başkanlıklarile İtfaiye âmirleri tarafından vaktüzamanında tesbit edilecek proje, müsabakanın yapılacağı şehrin Uray başkanı tarafından Vilâyete verilir ve Vilâyet tarafından da Vekâlete gönderilerek tasvibe iktiran ettirilir.

DÖRDÜNCÜ BAB

İtfaiyecilik mesleği ve zat işlerine dair hükümler

Fasıl : 1

DİSİPLİN

185 — İtfaiyecilik; mahsus ve çok önemli bir meslektir.

186 — İtfaiyecilerin ödevleri; münhasıran yanan yapıları söndürmek değil, ateş içinde ve yıkıntı altında ka-

lanlarla, duman ve gazlardan boğulma tehlikesine maruz bulunanları da kurtarmaktır. Bu itibarla şahsî ve millî serveti, bunun yanı başında yerli ve yabancı yurd sakinleri nin dirliklerini koruma gibi İnsani ödevlerle de ödevlidirler. Seferde bu işi, hava bombardımanı altında dahi yapmak fedakârlığını gösterecek olan itfaiyeciler, millî hayat ve serveti korumakla ödevli yüksek bir meslekin mensubu olmakla öğünebilirler.

187 — Ateş, alev içinde ve daima tehlike altında iş görmeyi talep eden bu meslek; çok esaslı bir disipline dayanmak mecburiyetindedir. Bu itibarla itfaiyecilik; köy örgütlerinden en yüksek makamına kadar süel mahiyette bir **hiyerarşiye** ve askerî bir zabturalta tabilir. Mesleğin bütün mensupları arasında sarsılmaz itaat ve şefkat hisleri, köklüdür.

188 — Kendilerinden dürüstlük, feragat, fedakârlık ve tam bir itaat ve mesleğe liyakat vasıfları istenen itfaiyeciler, bu huylara malik ve kabiliyetli ve askerlik ödevini yapmış Erlerden, bu talimatnamenin tesbit ettiği şartlara göre seçilir.

189 — İtfaiyecilerin mektep veya kurs görmeleri, şarttır.

Fasıl : 2

Mesleğe giriş şartları

190 — Mesleğe giriş şartları şunlardır:

- A) Türk olmak.
- B) Askerliğini yapmış veya her hangi bir sebeble tecil edilmiş veya sınıfı ihtiyata ayrılmış olmak.
- C) Yaşı 23 den aşağı, 33 den yukarı olmamak.
- D) Gerek şahsen ve gerekse ailece, şerefê münafi harekette bulundukları muhitlerince bilinen ve İçtimaî telâkkiye göre kötü ve ayıp sayılan işleri işleyen, devlet kuvvetleri ve âmmenin itimadî aleyhindeki cürümleri irtikâptan maznun ve mahkûm olan kimselerden olmamak.

E) Sarhoşluk, kumarbazlık, esrar çekicilik, gibi hallerle kokain, morfin ve benzeri keyif verici maddeleri kullanmakla dillenmemiş ve adlanmamış olmak.

F) Orta okul mezunu tercih edilmek şartile ilk tahsili ikmal etmiş olmak (talipler arasında tahsili bu derece olanlar yoksa açılacak müsabaka sınavında kazananlar kabul olunurlar.)

G) İyileşme ümidi olmayan sürekli hastalıklarla, ulaşıcı ve bulaşıcı hastalıklara mübela olmamak.

H) Boyu ile ağırlığı arasındaki fark; 7-10 kilodan aşağı veya yukarı olmamak (Tartılma ve ölçülme, aç karnına soyunuk ve çıplak ayakla olacaktır.)

İ) Zekâ, çabuk kavrayış ve seziş kabiliyetleri münkeşif olmak (Bu vaziyet; muhtelif mevzulara dair talibe şifahi sual sormak, kitap veya gazete okutup maalinini izah etmesini istemek suretile tetkik olunur.)

J) Şöförlük, tesviyecilik, makinistlik, yapıcılık ve benzeri işlerde çalışıp da iyi hizmet ettikleri, çalıştıkları yerlerden verilecek bonservislerle teyyüt eden ve askerlikte Başçavuş, Çavuş ve Onbaşı gibi ilk kademeler komutanlıklarında bulundukları belgelerle teyid olunan ve yabancı dil bildikleri, yapılacak sınavlarla tahakkuk edenlerin bu vasıfları, tercih sebeplerinden sayılır.

191 — Yukarki maddelerde yazılı vasıf ve şartları haiz oldukları usulen anlaşılanlar, talimatnamenin tesbit ettiği mecburî hizmeti ifa edeceklerine ve meşru mazeretlere dayanmaksızın bu müddet içinde meslektan ayrıldıkları takdirde evvelce meslekte iktisap etmiş oldukları bilcümle haklardan feragat etmeği kabul edeceklerine dair Noterlikten tasdikli bir taahhütname vermeğe mecburdurlar.

192 — Bundan maada, kendilerine, usulen tevdi edilecek elbise, malzeme, makine ve diğer teçhizatı, miadından evvel veya dikkatsizlik yüzünden ziyaa veya hasara uğrattıkları tahakkuk ettiği takdirde, bunları zâmin olacağına dair muteber bir kefil gösterecek ve noterlikçe tasdikli kefaletname verecektir.

Fasıl : 3

İtfaiye Okulları

193 — İtfaiye, teknik bir meslek oimak itibarile mensuplarının asrı itfaiyecilik ve tekniği hakkında bilgi sahibi olmaları zaruridir. Bu itibarla ilerde lüzum duyulan yerlerde açılmak üzere, şimdilik yalnız İstanbul Belediyesince açılmış bir itfaiye okulu mevcuttur.

194 — İtfaiye okulu, muasır devletlerdeki okullar programı tetkik edilerek, mahallî şeraite uygun şekilde inkişafı neye mütevekkif ise icabına tevessül olunur.

195 — İstanbul itfaiye okulu, Vekâletçe tetkik ve tasdik edilen esaslar ve program dairesinde İstanbul Belediyesince idare olunur.

196 — Mesleğe ilk kayıt ve kabul edilenler, kabul muamelesini müteakip, yol masrafları kendilerine ait olmak üzere, doğruca İstanbul İtfaiye okuluna sevk edilirler.

197 — İstanbul İtfaiye okulunun tedrisata başlamasından nihayet bir buçuk ay sonra, Uraylarca duyulacak ihtiyaca binaen mesleke almanlar, okulun ilk açılacak devresine behemehal ve yol masrafı kendilerine ait olarak sevk olunurlar.

198 — Okulu başarı ile bitirmeğe muvaffak olmıyanlarm, meslekle ilgileri kesilir ve urayca kendilerine yapılan masraflar, şahıslarından veya müteselsil kefillerinden tazmin ettiriir.

199 — İtfaiye direktörüğüne ve âmiriğine doğrudan doğruya atananlar da, diğerleri gibi kaydi kabullerini müteakip itfaiye okuluna gönderilirler.

200 — Okulda âmir sınıfı için ayrıca ders yeri tefrik edilerek, bu suretle hiyerarşi disiplini temin olunur.

201 — İtfaiye okulunda gerek âmirler ve gerekse Erat için hava kimya dersleri gösterilir ve imtihana tabi tutulur.

202 — Vilâyetlerdeki itfaiye teşkilâtı mensupları, âmir

.....1066.....

lerden başlayarak nöbetleşme suretile, Erlere kadar itfaiye okulunda tahsil görmüş olacaktırlar.

203 — Belediyeler müsait bütçe durumlarını gözetliyerek bunları okula sevk ederler.

Fasıl : 4

Terfi, Sicil

204 — İtfaiye ve tahrip (Can kurtaran) gibi esas mesleğe mensup olanlar, bağlı barem cetveline nazaran terfi ederler.

205 — Şoför, makinist, kule memuru ve diğer yardımcı müstahdimler, ancak kendi mesleklerinde (kadro müsaitse) daha yüksek bir derece ücretini alabilirler.

206 — Terfide esas; kıdem, ehliyet ve sicil paklığıdır.

207 — Kıdemleri müsavi olanlardan, ehliyet âmirlerince tasdik edilecekler tercih olunur. Fakat kıdemleri müsavi memurlardan birinin sicilli, diğerine nazaran bozüksa, ehliyet bakılmaksızın sicilli düzgün olan tercih edilir.

208 — Mesleğe yeni girenler, 2,5 senelik mecburî hizmeti dolduruncıya kadar namzet sayılırlar. Bu müddetin sonunda âmirlerince verilecek teskiye üzerine esas kadroya malolurlar.

209 — Amirlik sınıfına doğrudan doğruya tayin edilenlerin namzetlik müddeti 1,5 senedir.

210 — İtfaiye tahrip Erleri namzetlik müddeti dahil olmak üzere 4 sene meslekte bulunduktan sonra, münhal vukuunda bir derece yüksek yere atanırlar.

211 — Münhal yoksa beşinci hizmet senesinden sonra bir derece yüksek maaş alırlar. Âmirler için bu müddet 3 senedir.

212 — Erler, terfi edebilmek için itfaiye direktörünün başkanlığı altında takım, tahrip ve bölge âmirlerinden mü-

teşekkil imtihan hey'etince nazari ve amelî sınava tabi tutulurlar.

213 — Vasati 5 numaradan aşağı numara alanlar sınavı kaybetmiş sayılırlar. Tam numara 10 dur.

214 — Terfide hak kazananlar, imtihan hey'e'tinin imzalarını taşıyan bir mazbata ile Belediye Başkanlığına bildirilir. Başkanın tetkikinden sonra mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından onaya iktiran eder.

215 — İtfaiye direktörü ve diğer âmir sınıfından bulunanların terfileri için, muayyen zamanın hülulünden 6 ay evvel Uray Başkanları tarafından yapılacak terfi listesi, mülkiye âmirinin mütaleasile beraber Vilâyetten Vekâlete gönderilir.

216 — Vekâletçe tanzim edilecek sual varakalarına tevfikân Vilâyetçe bir hey'et huzurunda nazari ve amelî imtihanları icra ve imtihan evrakı mahrem ve mühürlü zarflar içinde olarak Vekâlete gönderilecektir. Vekâlet bu evrakı ve sicillere göre terfi icra eder.

SİCİL

217 — İtfaiye âmir ve memurlarının şahsî sicilleri sicil usulüne göre tutulur.

Siciller mahrem ve aleni olmak üzere iki kısımdır.

218 — İtfaiye müdürlerinin ve müfettişlerinin sicilleri Vekâletçe tutulur. Müdür muavini ve âmir ve memurların sicilleri ise Uray Başkanlıklarınca tanzim ve birer sureti Vilâyetçe tasdik olunarak hususî zarflarla ve mühürlü olarak Vekâlete gönderilir.

219 — İtfaiye âmir ve memurlarına, aleni hal sicillerini ve taltif ve tecziye vukuatını gösterir birer hüviyet cüzdanı verilecektir. Bu cüzdanları her an yanında bulundurmak, itfaiye mensupları için mecburidir. Salâhiyetli âmirler istedikleri zaman bu sicil hüviyet cüzdanlarını tetkik edebilirler.

.....1068.....

220 — Sicil hüviyet cüzdanlarının nihayet taraflarında, sahifeleri Uray Başkanlıklarınca mühürlenecek boş yapraklar bulunacak ve bu yapraklara amirlerce iyi veya kötü hareketler görüldükçe kayıt ve işaret olunacaktır.

Fasıl : 5

İtfaiyecilerin terfihi ve mecburî hizmet müddeti

221 — İtfaiyecilerin deruhte ettikleri vazifenin mühim ve tehlikeli oluşuna ve İktisadî durumla mütenasip şekilde geçimlerinin temini gerekli bulunmasına nazaran İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde aylıklarının bağlı barem cetveli esasına göre tesbit ve itası icabeder.

222 — Belediye ütçeleri müsait olmıyan yerlerde muntazam ve Vekâletçe tanınmış itfaiye teşkilâtı mensuplarına bu barem cetvelinde gösterilen derecelerden 1-2 derece daha aşağı aylık verilebilir.

223 — Yoksul ve aile geçimi itibarile iztirapları yüklenmiş bir itfaiyeciden, arzu edilen randımanı almak mu haldir. Bu mühim noktayı, önemle göz önünde bulundurarak bu hususta özel idare ve Belediyelerin de yardım etmeleri gereklidir.

224 — İtfaiye de:

- A) Direktör, mühendis ve âmirler üç yıl,
- B) Direktör ve âmir muavinleriyle grup ve tahrip âmirleri ve yardımcıları ve maaşları bunlar derecesinde olanlar 2,5 yıl,
- C) Makinist, kaptan, şoför ve erlerle maaşları bu derecede bulunanlar 2 yıl,.....hizmet ifa etmedikçe meslekten ayrılamazlar.

225 — Belediyeler hesabına Avrupada itfaiyecilik tahsil edenler, müddetlerinin beş misli geçmeden teşkilâtan ayrılamazlar.

226 — Mesleğe girenlerden yukarıda yazılı mecburî hizmetleri kabul etiklerine dair noterlikçe tanzim ve tasdik edilmiş muvafakat ve kefalet senetleri alınır.

227 — 224 üncü maddede yazılı müddetlerin bitmesinden evvel usul haricinde meslekten çekilenlere, Uraylarca

kazalara karşı yapılan sigortalardan mütchassıl tazminat bedellerde, yardım sandıklarına yatırılmış ve birikmiş olan paralar iade olunmaz ve artık Türkiyenin hiç bir itfaiye örgütünde kendilerine yer verilmez. 224 üncü maddede yazılı olanlardan mecburî hizmeti ifadan imtina edenler veya muayyen zamandan evvel meslekten çekilenler, tahsil için kendilerine sarfedilen parayı tazminat olarak ödeyeceklerine dair, tahsile gönderilmeden evvel Noterlikçe mu- saddak bir taahhütnameyi Uray Başkanma vermeğe mechurdurlar.

228 — Tasfiyeye tabi tutulanlara veya malûl olmalarından veya iş göremiyecek derecede hastalanmalarından ötürü mecburî müddetin hitamından evvel ayrılanlara iki aylık nisbetinde para verilir.

Fasıl : 6

İkramiye ve maaş zammı

229 — İtfaiye meslekinde, düzgün sicil alarak 15 yıl inkitasız çalışan ve talimlerle, yangın tatbikatlarında ve diğer filî hizmetlerde meşkûr mesaileri geçenlere, beher yıl için birer aylık ikramiye verilir.

230 — Mecburî hizmetlerini dürüst bir şekilde ifa edip, ayrılmak istiyenlerden, âmirlere 2, diğerlerine de bir maaş nisbetinde ikramiye verilir.

231 — Yangınlarda malûl düşenlere (15 seneyi doldur - muşlarsa) tazminat verilmekle beraber Belediye encümenlerinin muvafık göreceği muayyen miktarda ikramiye dahi verilir.

Fasıl : 7

MÜKÂFAT

232 — Gruplarda veya memur oldukları vazifelerde, ahlak ve ilim itibarile yükselip âmir ve maiyetin sevgisini, itimadını kazanmak suretile, iyi not veya sicil almak en büyük mükâfattır.

.....1070.....

233 — Her âmir, maiyetinin gayret ve muvaffakiyetini, bitaraf ve müşfik bir bakışla, daima tetkik ve takip ederek, maddî mükâfatlar için bir hak ve menfaat kazanmalarına delâlet etmelidir.

234 — Her zaman iyi hizmet ve yangın söndürmede öğmeğe değer gayret ve fedakârlığı görülen Erat, şoför ve âmirlerden, mükâfata lâyık oldukları görülen veya gruplarmca bildirilenlere, münasip ikramiye verilmek üzere, Belediye reisliğine yazılır.

235 — Gerek itfaiye müdürlüğü memurlarından, ve gerek takımların âmir, şoför ve Efradından ve diğer amirlikler teşkilâtından, vazifesini iyi yapanlar, muamelâtını muntazam tutanlar, Belediye reisliği makamınca takdirname ile taltif edilirler.

236 — Kaza neticesinde ölenlerin ailelerine fevkalâde bir yardım yapılması için ayrıca Belediye reisliğine yazılır.

CEZALAR

237 — Disiplinin muhafazası için verilen emirlerle talimatlara aykırı hareket edenler, suçları nisbetinde cezalandırılırlar.

238 — Âmirine itaatsizlik edenlerin, namus ve haysiyeti muhil harekâta bulunanların, dikkatsizliği ve alâkasızlığından dolayı yangının tevessüüne sebebiyet verenlerin, tevdi edilen bir vazifeyi ifada taallül edenlerin, resmî elbise ile işret edenlerin ve resmî elbise ile umumhane, bar ve buna benzer yerlere gidenlerin, itfaiyenin zapturapt ve ahengini bozanların, sebebsiz mezuniyetini tecavüz ettirenlerin, makinelerin harabiyetine sebebiyet verenlerin, vazifesi başından her hangi bir sebeble olursa olsun izinsiz savuşanların, geçimsizliği itiyat edenlerin, emanete hiyanet edenlerin, temarüz ettiği heyeti sıhhiyece sait olanların, itfaiye namına veya onun resmî sıfatını kullanmak suretile borç edenlerin, karargâh dahilinde her ne şekilde olursa olsun tavlâ, iskambil ve buna benzer oyunları oynayanların, **kayıtları terkin edilir.**

239 — Yukarıki maddede yazılı hallerde âmir ve memurların, işten el çekitirilerek vazifelerinden affı, itfaiye müdürlük veya amirliğinden Belediye Başkanlığına yazılıp onaylanma suretile icra edilir.

240 — Bütün mürettebat, şoför ve kuleler kadrosunda bulunanların, her hangi bir filü hareketinden dolayı tecziyeleri veyahut terkinin kayıt muameleleri, yapılacak tahkikat ve alınacak müdafaadan sonra teşkilât âmirinin iş'arı üzerine, İlçabayıklarda itfaiye direktörlüklerince, İlçebayıklarda ilçebaylar tarafından icra olunur.

241 — Âmir ve âmir derecesinde olanların azlini mucip ahvalden başka, idareten tecziyeleri; itfaiye müdürlerince yapılır.

242 — Bulunduğu rütbenin ehli olmadığı sabit olanlar, bir derece aşağı rütbe indirilirler.

243 — Millî eşyayı kaybedenler veya harap olmasına sebebiyet verenler veya makineleri dikkatsizlikleri yüzünden arızaya uğratanlar, ihtar cezasile teczie edilmekle beraber, bu arızalardan mütevellit hasar kendilerine tazmin ettirilir

244 — Telefoncuların muhaberatı dinliyerek harice karşı malûmat satması yasaktır. Bu gibilerin vazifelerine nihayet verilir.

245 — Vazifesini ifada aciz gösterenler, rütbe tenzili cezasına uğrarlar. Bunda da muvaffak olamazlarsa ilişkileri kesilir.

246 — Elektrikçi olmayan ve staj görmiyenleri elektrikçilikte istihdam etmek mucibi mes'uliyettir.

Fasıl : 8

Hastalık ve kazalara karşı sigorta

247 — Yangınlarda her kazaya uğramaları ihtimaline karşı itfaiye mensuplarının sigorta şirketlerine sigorta ettirilmeleri lâzımdır.

Sigorta şirketleri; yangın münasebetile veya toplu halde vazife görürken veya ahaliye yardımda bulundukları sı-

.....1072.....

rada kazaya maruz kalanlara veya bunların ailelerine aşağıda yazılı tazminatı vermekle mükellef olack veçhile sigorta mukaveleleri akti faideli olur.

248 — Sigortaların asgarî tazmin bedelleri aşağıdaki örneklerde gösterilmiştir:

A) Kazadan mütevellit ölüm vukuunda ve birinci derecede malûliyet halinde resülmal olarak, âmirlere 1500 Efrada 1000

B) İkinci derecede malûliyet halinde âmirlere 750 Efrada 500

C) Üçüncü derecede malûliyet halinde âmirlere 400 efrada 270 lira,

D) Kazadan mütevellit olarak, nihayet 200 günü tecavüz etmemek üzere hastahane hey'eti sıhhiyesinin raporu üzerine tebeyyün edecek vazifeyi ifadan mahrumiyet halinde (Yevmî tazminat adile) âmirlere üç efrada bir buçuk lira tazminat verilir.

Fasıl : 9

Malûliyet dereceleri

249 — **Birinci derece;** Görme hassası ile, kol ve ba caklardan her hangi ikisinin tamamen kaybolması ve umımı felç,

İkinci derece; 1 bacak, 1 kol, 1 ayak, 1 el veya alt çenenin tamamen ziyayı,

Üçüncü derece; Bir gözün, el ve ayak baş parmağının, eldeki sair parmaklardan ikisinin ve ayaklardaki sair parmaklardan ikisinin ziyayı, omuzun, dirseğin, kalçanın, topuğun ve bileğin hareketten mahrumiyeti, çene kemiği veya diz kapağı kemik kırığının indimali, etrafı süfliyeden birinin lâakal 3 santimetre kısılması.....

250 — Malûliyetin derecesi hastahane hey'eti sıhhiyesi, bunların bulunmadı yerlerde hükmet veya Uray hekimi ile diğer bir hekimin müşterek mütaleaları ve sigorta doktorundan mürekkep hey'etin vereceği karar üzerine tesbit edilir.

251 — Her kaza, 48 saat içinde şirkete haber verilir.

5 gün zarfında da; Kazanın tarihi, kazaya uğrayanın adı ve kazanın ne kadar zamanda geçebileceğine dair her hangi bir hekim tarafından rapor alınmışsa işbu rapor sigorta şirketine gönderilir.

252 — Gerek ödevi başında bulunurken ve gerekse vazife haricinde hastalanan itfaiye mensupları, büyük şehir ve kasabalarda belediye bütçelerde tesisi gerekli bulunan itfaiye revirlerinde, bu revirlerde tedavi edilemeyecek derecede hasta olanlar, hükümet ve Belediyenin sağlık kuramlarında derhal tedavi altına alınırlar. Bu gibiler, hastalıkları hastane hey'eti sıhhiyesince tasdik edilmek şartile nihayet 18 aya kadar tedavi altında kalabilirler, bu müddet zarfında ücretleri muntazaman verilir.

Hastalıkları bu müddetten ziyade süren Vilâyet itfaiye müfettişlerde itfaiye direktör ve âmirlerine ve maaşları bu derecede bulunanlara son olarak daha altı ay tedavi altında bulunmalarına müsaade olunur.

Yine iyileşmedikleri takdirde meslekle ilgileri kesilir ve mecburî hizmet müddetini doldurmuşlarsa yardım sandığındaki paraları verilmekle beraber üç aylık maaş nisbetinde ikramiye dahi verilerek meslekle ilgileri kesilir.

253 — Uray ve hükümet hekimleri, itfaiye mensuplarının aile efradını, bir güne vizite ücreti almaksızın muayene ve tedaviye mecburdurlar. Uraya bağlı sağlık müesseseleri de bu ailelerin reçetelerini parasız olarak yaparlar.

254 — Bir kaza vukuunda ölen itfaiye mensuplarının medenî kanun ile muayyen vereselerine, yardım sandığında biriken paralarile sigorta tazminatı ve ikramiye bedelleri, Belediye encümenleri huzurunda, bunların bulunmadığı mahallerde mülkî reisin önünde kanunî müstahaklarma zabıtname mukabilinde verilir.

255 — Yangın esnasında ve yangın ekzersizlerle, alârm tatbikatları yapılırken itfaiye mensuplarının maruz kalacakları kazalardan ötürü, itfaiye işlerinde kullanılamı-

.....1074.....

yacak vaziyete düşenler, Uray ve özel idarelerinin hafif işlerinde tercihan kullanılırlar.

256 — Ölen veya yatalak ve mefluç kalan itfaiye mensuplarının, tahsil çağındaki çocukları, Belediyelerce himaye edilip okullara devam ettirilir ve zaruretleri tahakkuk edenlere sabah ve öğle yemekleri tedarik olunur.

Mevcut İtfaiyenin Eşhas ve Makine Mikdarı Cetvel No. 2

Vilâyet	Kadro	Müdür, âmir memur ve Şef	Mütehas- sıs ve Erat	İtfaiye makineleri		
				Arazöz	Motopomp	Kamyon ve kılavuz
Afyon	17	2	15	2		
Ağrı	0	0	0			
Amasya	19	2	17	2	1	
Ankara	83	7	76	14	6	13 Ka. 1 Kl.
Antalya	10	1	9	1	1	
Aydın	18	2	16	1	4	1 Ka.
Balıkesir	68	7	61	5	7	1 Ka.
Bilecik	30	3	27		1	
Bingöl	0	0	0			
Bitlis	0	0	0			
Bolu	54	5	49	2	6	
Burdur	10	1	9	1	1	
Bursa	99	10	89	4	3	1 Ka. 1 Kl.
Çanakkale	47	4	43	4	4	
Çankırı	26	3	23			
Çoruh	0	0	0			
Çorum	5	1	4	1		
Denizli	13	1	12		3	
Diyarbakir	5	1	4	1	1	
Edirne	23	3	20	1	1	
Elâzız	9	1	8	2		
Erzincan	0	0	0	1		
Eskişehir	18	2	16	2	2	1 Ka.
Erzurum	0	0	0			
Gaziantep	7	1	6	2	1	
Giresun	8	1	7	1	1	
Gümüşane	0	0	0			
Hakkâri	0	0	0			
İçel	32	3	29	6		2 Kl.
İsparta	26	2	24	1	4	
İstanbul	470	18	452	30	30	8 Kl. 16 Ka.

5000 ve daha fazla nüfuslu Şehir ve Kasabaların bina durumu No. 7

	Ahşap	Beton	Tam Kârgir	Yarım Kârgir	Kerpiç	Yekûn
Afyon	9364	7	11		1825	11207
Ağrı						
Amasya	4328		40			4368
Ankara	3134		5479	16166	746	26025
Antalya	1945		4152			6097
Aydın	5646		5019		1000	11665
Balıkesir	16139	12	2884		7542	26577
Bilecik	1800	5	150		700	2655
Bingöl	5000 Nüfuslu kasaba yoktur					
Bitlis			1723			1723
Bolu	1944	2	761			2707
Burdur	2428	456	1361		1500	5745
Bursa	32491	145	1575		1912	36123
Çanakkale	5493	3	2509		1002	9007
Çankırı						
Çoruh	5000 Nüfuslu Kasaba yoktur					
Çorum	11811		231		573	12615
Denizli	2832	0	4665	1200	4430	13127
Diyarbakır		8	11500		1700	13708
Edirne	5063	9	2198		7069	14339
Elâzız	0	8	13	1744	0	1765
Erzincan			4		3100	3404
Erzurum						
Eskişehir	6124		3025		6000	15149
Gaziantep	0	0	17010		1781	18791
Giresun	1789	83	428			2300
Gümüşane	Bayburt 220		2490		867	3577
Hakkâri						
İçel	2276		7826	2033	89	13224
İsparta	5204	18	128	760	1549	7659
İstanbul	72143		69211	5485		146839

	Anşap	Beton	Tam kârgir	Yarı m kârgir	Kerpiç	Yekûn
İzmir	8833	36	32353	16191	2197	59610
Kars			4165		784	4949
Kastamonu	5162	135	773		3089	9159
Kayseri	15	81	15814			15910
Kırklareli	2842		2180		2989	8011
Kırşehir	4		109	2	2885	3000
Kocaeli	8647		919	120	824	10510
Konya	468	114	3771	2258	17064	22577
Kütahya	9111	23	1272	291	2404	13001
Malatya	3540	21	1764	1100	8738	15173
Manisa	6089	51	4214	3057	10179	23590
Maraş						
Mardin	25	15	4507			4547
Muğla	1379			3524	482	5385
Muş			28	281		1009
Niğde		2	1827		2305	4134
Ordu						
Rize	1500		2000			3500
Samsun	5924	27	2369	1378	214	7912
Seyhan						
Siirt			25		2710	2735
Sinop						
Sivas	2173	490			4153	6816
Tekirdağ	3842		3128			6970
Tokat	13707	130	127		316	14280
Trabzon	2754		4000		336	7089
Tunceli						
Urfa						
Van						
Yozgat	1761	4	825		164	2754
Zonguldak	3615	538	4954	2969	1075	13151

.....1078.....

Vilayeti	Kadro	Müdür, âmir memur ve Şef	Mütehassıs ve Eraf	İtfaiye makineleri		
				Arazöz	Motopomp	kamyon ve kılavuz
İzmir	83	7	76	3	11	7 Oto
Kars	7	1	6	1		
Kastamonu	66	5	61	2	6	
Kayseri	6	1	5	1		
Kırklareli	18	2	16	2		
Kırşehir	0	0	0			
Kocaeli	13	1	12	2		1 Kl.
Konya	24	2	22	2	1	
Kütahya	69	6	63	1 6	6 2	1 Oto
Malatya	11	1	10	✓	1	1 Ka.
Manisa	27	2	25	5	4	1 Oto 3 ka.
Maraş	8	1	7		1	
Mardin	0	0	0			
Muğla	42	3	39		4	
Muş	0	0	0			
Niğde	0	0	0			
Ordu	6	1	5			
Rize	0	0	0			
Samsun	26	2	24	5	1	1 kl.
Seyhan	24	1	23		1	1 ka.
Siirt	0	0	0			
Sinop	35	3	32	1 2	2	1 kl.
Sivas	7	1	6	1	1	1 ka.
Tekirdağ	4	1	3	1	1	
Tokat	48	4	44	3	1	
Trabzon	8	1	7	2	1	1 kl.
Tunceli	0	0	0			
Urfa	2		2	1		
Van	0	0	0			
Yozgat			4	1	1	
Zonguldak	706	127	579			

.....1080.....

İtfaiye bütçeleri ve sigorta şirketleri yardımı
(Vilâyetlerden alınan cevaplara göre)

Vilâyet	(No. 5)	Sigorta Şirketi yardımı
	1934 Senesi İtfaiye bütçesi Lira	
Afyon	6070	80
Amasya	3790	
Ankara	95000	6538,3
Antalya	8628	109,14
Aydın	6938	22,60
Balıkesir	17871	433,75
Bilecik	436	
Bolu	5187	41
Bursa	27549	1133,18
Çanakkale	2880	90,50
Çankırı	1232	
Çorum	2562	
Denizli	1510	3
Diyarbakır	4860	
Edirne	12854	529
Elâziz	2720	

Vilâyet	1934 Senesi İtfaiye bütçesi Lira	Sigorta Şirketiyardımlı
G. Antep	3200	73,33
İçel	8508	277,40
İstanbul	356840	
İzmir	51359	20393
İsparta	3060	259
Kayseri	3500	4,63
Kastamonu	7078	
Kocaeli	9990	105
Konya	8683	249,83
Kars	4000	
Kırklareli	2410	140
Kütahya	12186	312,9
Malatya	6652	100
Manisa	9285	227
Maraş	1000	
Muğla	1506	
Ordu	404	
Samsun	16570	453
Sinop	9380	910,35
Sivas	7043	20
Tekirdağı	2700	300
Tokat	3840	8
Yozgat	1560	3

.....1082.....

Sigorta şirketleri ve bunların Belediyeye verdikleri itfaiye resimleri hakkında İktisad Vekâletinin gönderdiği listeden ıktibas edilmiştir:

(No. 6)

Türk tabiiyetindeki şirketler

Şirketin adı	Sermaye	1935 yılında Belediyeye verdiği İtfaiye resmi
Anadolu	500000	22.613,45
Bozkurt	250000	2.698,94
Güven	500000	3.778,52
İstanbul Umum	550000	5.679,13
İttihadı Millî	200000	5.772,93
Şark	200000	2.350,80

Yekûn 42.873,77

Ecnebi tabiiyetindeki şirketler

Kendi paralarile

Ahen ve Münih (Alman)	20,000,000	3.632,54
Alyans ve Ştutgart (Alman)	60,000,000	4.669,42
Asikürasioni Jenerali (İtal yan)	120,000,000	3.420,63
La Baluaz (İsviçre)	16,000,000	3.244,03
Britiş Ok (İngiliz)	1,000,000	2.477,80
Danüb (Avusturya)	4,000,000	2.628,06
La Konkort (Fransız)	10,000,000	1.540,59'

Şirketin adı	Sermaye	1935 yılında Belediyeye vardığı it- faiye resmi
La Federal (İsviçre)	5,000,000	2.462,16
La Fonsiyer (Fransız)	15,000,000	1.543,66
Helvetia (İsviçre)	10,000,000	4.014,44
Kompani D. Jeneral (Fran- sız)	40,000,000	5.082,72
Kornhil (İngiliz)	500,000	3.777,90
Magdeburger (Alman)	5,000,000	2.855,15
Manhaym (Alman)	8,000,000	2.151,71
Nordoyç (Alman)	10,000,000	2.093,86
Nordştren (Alman)	6,000,000	2.170,66
Prevuayans (Fransız)	6,000,000	1.293,66
Riunione Adriyatika (İtal- yan)	100,000,000	5.440,54
Lasüis (İsviçre)	10,000,000	697,63
Üniyon (Fransız)	50,000,000	9.790,54
Übren (Fransız)	20,000,000	1.314,97
		66.302,77

Hulâsa:

7. Türk tabiiyetinde şirket
21 Ecnabi tabiiyetinde şirket
28 Umumî Sigorta şirketleri

1935 yılı, Türk şirketlerinin verdiği:	42.873,77
1935 yılı, Ecnabi şirketlerinin verdiği:	66.302,77
Yekûn:	109.176,54

.....1084.....

İstanbul vilâyeti itfaiye malzemesi No. 4

<u>Arazöz</u>			<u>Motopomp</u>		
<u>Firması</u>	<u>Alındığı tarih</u>	<u>Saatte benz sarfiyatı litre</u>	<u>Firması</u>	<u>Alındığı tarih</u>	<u>Saatte benzi sarfiyatı litre</u>
Studbeker	1929	24	Fiat	1932	5
Benz Gaganav	1341	»	»	1339	»
»	1341	»	»	1340	»
			»	1339	»
Magirus	1933	20	»	1339	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	Magirus	1932	11
»	»	»	»	1933	11
Muaddel Fiat	1339	19	Benz	1341	12
»	»	»	»	»	12
»	»	»	Flader	1936	11
»	»	»			
»	»	»			
			<u>Hafif motopomp</u>		
		»	Magirus	1932	12
Fiat	»	»	»	1933	11
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
»	1928	»	»	»	»
»	1926	»	»	»	»

<u>Firması</u>	<u>Alındığı tarih</u>	<u>Saatte benzin sarfiyası litre</u>	<u>Firması</u>	<u>Alındığı tarih</u>	<u>Saatte benzin sarfiyası litre</u>
Fiat	1926		Kamyonet		
Mersedes	1928	16	Fiat	1929	12litre
»	»	16	»	1932	» »
»	1929	16	»	1339 (t.)	» »
»	1928	16	»	1341	» »
Enter	1931	12,5	»	1933	» »
»	1340	12,5	»	1339	» »
»	1932	»	»	»	» »
»	1930 (t.)	»	»	»	» »
»	1339	»	»	»	» »
Magirus	1933 (t.)	20	Kılavuz		
»	» »	»	Fiat	1927	5 »
»	» »	»	»	1339	» »
Voksel	1339	16	»	»	» »
Opel	1341	12	»	1340	» »
Şevrolet	1926 (t.)	12,5	»	1339	» »
Studbeker	1928 (t.)	20	»	»	» »
»	1929 (Mer.)	16			
Benz	1926	24	Studebeker	1936	16 »
Motörbot		»	»	»	»
Wanbillark	1340		İmdat		
% Büyük Pompa			Magirus	1933	20 »
K. Fiat	1931	16	»	»	» »
»	1340	»	»	»	» »

No. 8

İstanbulda 12 sene içinde zuhur eden mühim yangınlar

Senesi	Yangın adedi
1924	260
1925	192
1926	432
1927	374
1928	376
1929	495
1930	466
1931	454
1932	530
1933	423
1934	478
1935	554

Kânunlar, Şubat ve Mart aylarında yangın adedi daha fazladır.

No. 9

Bursada motörle nakledilen şehir itfaiyesinin kurulduğu 924 senesinden bugüne kadar zuhur eden mühim yangınlar.

Senesi	Yangın adedi
927	1
928	2
931	1
933	3
935	1
936	1

Yangınlar daha ziyade yaz, sonbahar ve kış mevsiminin ilk iki ayında olur.

Mülkî teşkilât kararlameleri

Sayı: 13352

Birinci madde — Şile merkez kazasına bağı Heciz,
Avcı koru, Kömürlü, Bıçkıdere, Ulupelit ve Üvezli köyleri bu kazadan alınarak Alacalı nahiyesine bağlanmıştır. Ve Alacalı nahiyesinin merkezi de yine Alacalı adile anılmak üzere şimdiki bulunduğı Alacalı köyünden kaldırılarak Heciz köyüne götürölmüştür.

İkinci madde — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

4/9/937

Sayı: 3361

1. — Erzurum vilâyetinin Aşkale kazasına bağı Çat nahiyesinin merkezi şimdiki bulunduğı Çat köyünden kaldırılarak aynı nahiye çevresindeki Yavi köyüne götürölmüş ve bu nahiye bağı Pencirlik, Koz ve Küllüce köyleri de bu nahiye ve kazadan alınarak Tercan merkez kazasına bağlanmıştır.

2. — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

4/9/937

Çalışma Raporları

V. İ. U. M.

2 inci Şubenin 9 aylık çalışma raporu

Umum Müdürlüğümüzün ikinci şubesine I. ikinci kânun 937 gününden I. Birinci Teş. 937 gününe kadar dokuz ay içinde ekli listede kısımları gösterilmiş olduğu veçhile 7734 adet iş gelmiş ve bunlardan 7613 adet iş tetkik edilerek gereken muameleleri yapılmış ve geriye kalan 121 adedi de Birinci Teşrin ayına devredilmiştir.

Keyfiyeti saygılarımla arzederim.

20/10/937

I. İkincikânun 937 den I. Birinci Teşrin 937 gününe kadar İkinci Şubeye gelen ve çıkan evrak

İşin Nev'i	Gelen işler	Çıkan işler	1. inci teşrin ayına devredilen işler
Vilâyet İdaresi Kanunu ile sair kanunların tatbikatından mütevellit ihtilâflar.	21	21	0
İdare heyeti işleri.	78	78	0
Umumî Müfettiş Vali ve kaymakamların devir ve teftiş ve aylık, üç aylık vaziyet ve çalışma ve valilerin senelik ahvali umumiye raporlarile mülkiye müfettişlerinin teftiş ve tenkit lâyhaları.	955	888	67
Mülki teşkilât adı ve merkez değiştirme.	483	471	12
İdare âmir ve memurlarından şikâyetler.	1606	1582	26

Şikâyeti tazammum etmiyen şahsî dilekler.	882	875	7
Afatı semaviye ve yangın.	1179	1179	0
İdare Mecmuası.	62	62	0
Cemi ianat.	9	8	1
Saylav seçimi.	64	64	0
Menafii umumiyeye ait istimplâk	50	50	0
İstiklâl madalyası işleri.	37	32	5
Millî bayram ve genel tatiller.	138	138	0
Ecnebi emlak ve şikâyet işleri.	60	60	0
Müteferrik işler.	2108	2105	3
	7734	7613	121

Nüfus U. M. Ağustos 937 ayma ait çalışma raporu

Sayı: 10564/414

6/Ağustos/937 gün ve 9538/344 sayılı yazıya ektir:

Ağustos/937 ayında Umum Müdürlüğümüze Vekâlet ve vilâyetlerden (1914) evrak gelmiş, bu evraktan (165) birinci, (435) ikinci, (816) üçüncü, (498) dördüncü şubeye verilmiştir

Birinci şube: Tesellüm eylemiş olduğu bu evraktan (154) adedinin muamelesini tamamlamış ve (11) adedini de muameleden müstağni görerek hıfzetmiştir.

İkinci şube: Ağustos ayı içinde (435) evrak tesellüm eylemiş, Temmuz ayından devreylediği (43) ve şubelerden gönderilen (9) evrakla birlikte ceman (487) evraktan (398) adedini ikmal, (49) adedini hıfz ve (40) adedinin de bir kısmı imzada ve bir kısmı da ayın son günü gelmiş olması dolayısıle muamelesi ikmal edilemediğinden Eylül 7937 ayma devrolunmuş ve ayrıca resen (10) evrak yazılmıştır.

Bunlardan başka Ağustos ayı içinde bu şubece yapılan işlerin başlıcaları şunlardır:

1— A: Bu ay içinde 16/8/937 günlü ve 9834/3181 sayılı umumî yazı ile; nüfus sicillerine ait vukuat ilmühaberlerde boşanma ilâmı, soyadı beyannamesi gibi diğer müsbet evrakın muntazam dosyalar içinde ve müteselsil sıra numarası altında saklanması ve nüfus müdürlerde memurlarının muhafazası altına verilmiş olan bu vesikaların evrakı müsbite olarak kütükler gibi halefden selef devredilip daire haricine çıkarılmaması icap ettiği halde bazı nüfus idarelerince mezkûr vesikaların herhangi bir talep üzerine başka dairelere verilerek uzun müddet oralarda alıkonulduğu ve bu vesikaların muhafazasından sıhhat ve tahriften selâmeti ile kütük kayıtlarına tetabukundan mes'ul olan nüfus memurlarının elinden alınması vesikaların ziyamı, tahrif edilmesini veya değiştirilip yerine başkasının ikame olunmasını intaç edebileceği gibi dolayısıde bu hal nüfus memurlarına tahmil edilen mes'uliyet esasile de gayri kabili telif olup esasen nüfus kütüklerimizin memurların ve vak'a alâkadar ve şahitlerinin imza ve tasdiklerini ihtiva etmiyen kayıtlardan ibaret olmak dolayısıde hukukî kıymet ve mahiyetlerini ancak müsbet evrakına dayanmak suretile ihraz ve muhafaza edebileceklerinden bu itibarla bahsi geçen müsbet evrak nüfus kütüklerinin birbirinden ayrılması caiz olmu- yan merbutatını teşkil etmekte bulunduğundan herhangi bir nüfus vesikasını taallük ettiği nüfus kütüğünden ayırmağa müntehi hareketlerden içtinap edilmesi ve bir mahkeme kararma müsteniden bu gibi vesikaların aynen talep edilmesi takdirinde vesikanın örneği çıkarılarak nüfus müdür veya memur ile kâtibi tarafından aslına uygunluğu tasdik edilip en büyük mülkiye memuruna da imzalatıldıktan sonra örnek dosyasında alıkonulup aslının talep eden mahkemeye yollanması ve hangi tarih, numara ile nereye verildiği dairede alıkonulan örneğine yazılarak iade edildiği zaman evrak asıl ve sureti birleştirilip dosyasında saklanması ve bu esasa aykırı hareket edenler hakkında da kanunî takibat icrası lüzumu Umumî Müfettişlikle-

re, Vilâyetlere, Teftiş Heyeti Reisliğine, Vekâlet dairelerine ve bilgi için de Adliye Vekâletine yazılmıştır.

B— Yine 16/8/937 günlü ve 9853/3182 sayılı umumî yazı ile de ahvali şahsiye sicilli mahiyetinde bulunan nüfus kütüklerinin hüsnü muhafazası ile şahsen mükellef olan nüfus müdür ve memurlarının nakil, tahvil ve saire gibi herhangi bir sebeple vazifelerinden kat'î surette ayrılırken kendi-muhafaza ve mes'uliyetleri altına almış oldukları nüfus kütüklerini hak ve silintisiz olarak kendilerinden sonra gelecek memurlara devretmeleri icap ettiği halde bazı nüfus müdür ve memurlarının bu lâzimeye ve 5/Kânunusani/340 günlü umumî tebligat hükümlerine e- hemmiyet atfetmiyerek devir muamelesi yapmaksızın işlerinden ayrılmakta oldukları ve bunları istihlâf eden memurların da kayıtları tetkik ve tahrifatı tesbit etmeksizin sicilleri tesellüm eylemeleri yüzünden; sonradan görülen tahrifatın kimin tarafından vukua getirildiğinin tayini mümkün olmamakla beraber ekseriyetle tahvil olunan memurların bu yüzden nakletmiş oldukları yerlere tekrar gönderilerek devir muamelesi yaptırılmasına zaruret hasil olmakta bulunduğu cihetle mezuniyetten gayri her ne suretle olursa olsun vazifeden ayrılması icap eden nüfus müdürlerde kazalar nüfus memurlarına nakil ilmühaberlerinin verilmesinden evvel muhafaza ve mes'uliyetleri altında bulunan nüfus kütüklerini halef veya vekillerine dev- reylediklerine dair halef ve selef tarafından imzalanmış devir cetvellerini idare heyetine tevdi edip etmediklerinin aranmasının usul ittihazı ve devir muamelesi yapılmadıkça hiç bir nüfus memur veya müdürün ayrılmasına müsaade olunmaması Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere, Teftiş Heyeti Reisliğine yazılmış ve bu yazının bir örneği keyfiyetin Defterdarlık ve Muhasebe Müdürlüklerine de tebliği ricasıle Maliye Vekâletine gönderilmiştir.

C— 31/6/937 günlü ve 10278/3380 sayılı umumî yazı ile de; hazırlanan hal tercümesi hulâsa cetvellerine yapıştırılmak üzere Vilâyet nüfus müdürlerinin 4, 5X7 eb'admda

.....1092.....

ikişer kıt'a fatografilerinin gönderilmesi Vilâyetlere tebliğ olunmuştur.

Üçüncü şube: Tevdi edilen (316) evrak ile geçen aydan devrolunan (174) evrakla birlikte ceman (990) evraktan (550) adedini ikmal ve (85) adedi Garbi Trakyalılara ve (160) adedi de Başvekâlete arzedilerek karar bekliyen muhacirlere ait olup (195) adedi de incelemek üzere Eylül/937 ayma devrolunmuştur.

Bu ay içinde bu şubece 1638 kişinin yurddaşlığa kabul muamelesi ikmal ve intaç edilmiş ve 11 kişinin de tabiiyetleri tetkik olunarak haklarında gereken kararlar verilmiştir.

Dördüncü şube: Tevdi edilen (498) evrak ile geçen aydan devrolunan (36) ve diğer şubelerden gelen (63) evrak ile ceman (597) evraktan (452) evrakın muamelesini ikmal etmiş ve (70) adedini muameleden müstağni görerek hıfzetmiş ve (72) adedini de incelemek üzere Eylül/937 ayına devretmiştir.

Saygılarımla arz ederim.

Tekaüt ve yetim muameleleri
1/9/937 den 1/10/937 ye kadar İç Bakanlıkça işi biten
emekli ve öksüzler maaşı tahsis listesi:

Memuriyeti ve İsmi	Nev'i tahsis
Savur kazası nüfus memurlarından Vekâlet emrinde Ş. Ziya Seyhan	Tekaüt
Beyoğlu tephirhanesi tephircisi Yasin Uyar	Yetim
Hankendi nahiyesi müdürü İsmail Yürük	Tekaüt
Malazgirt kaymakamlığından mütekait Behçet	»
Şehremini belediye tahsil şubesi tahsildarı Mehmet Davut Kinay	»
Umuru iktisadiye müdiriyeti umumiyesi başkâtibi	

.....1093.....

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
Ahmet Nazmi Tekik	Yetim
Çanakkale hususî muhasebe süvari tahsildarı ölü Saffet	»
Devecikonağı nahiyesi müdürü Nuri Sakönder	Tekaüt
Eminönü B. Ş. başkâtibi Mehmet Saip Şen	»
Z,ara hususî muhasebe memuru Tevfik Koraltan	
Çankırı mektupçuluğundan mütekait Hikmet Turay	»
Beyoğlu D. tahsildarlığından emekli Hüseyin Mahmut	Yetim
Trabzon hususî muhasebe tahsildarlığından mütekait İsmail	»
Trabzon hususî muhasebe birinci sınıf memurlarından Mehmet Akfırat	»
Cebelibereket muhasebei hususiye eski memuru ve Gaziantep inhisarlar veznedarı Abdülkadir Özbaran	Tekaüt
Kadınhan tahrirat kâtipliğinden mütekait Ali Rıza	Yetim
İstanbul vilâyeti eski iskân tefviz kâtibi ve inhisarlar Edirne müskirat fen memuru Feridun Kurt	Tekaüt
Hozat nüfus memuru Mustafa Özdemir	
Dahiliye Vekâleti matbuat umum müdürlüğü memurlarından Behçet	»
Yarpuz nahiyesi müdürü Ahmet Remzi Kaya	
Oğuzhan nahiyesi müdürlüğünden mütekait ölü Abdülhamit	Yetim
Polatlı nüfus memuru Sadık Özbayrak	Tekaüt
Çatalca kazası muhasebe varidat kâtibi Asaf Devrez	»

Tamimler

V. î. U. M.

**C. EL Partisi Genel Sekreteri Sayın Vekilimizin
Vali ve C. EL P. Başkanlıklarına yolladıkları
tamim sureti:**

Sayı: 7/1062

1— Önümüzdeki 1937 Cumhuriyet bayramı için Gen- yönkurulca hazırlanan kutlama ve halk kürsüleri öğre- neklerini bağlı olarak sunuyorum.

Başvekâlete, diğer vekâletlerle Genelkurmay Başkanlığına ve Cumhuriyet Başkanlığı Genel Sekreterliğine, Genel İспекterliklere ve bütün ulusal kurumlar genel merkezlerine yazılmıştır.

2— Bu öğreneğe göre örgütlerimize düşen ödevlerin genel çizgilerini aşağıda yazıyorum.

A) Sıkışmamak için merkez ve mülhakatta şimdiden kurulacak kutlama komisyonlarında öğreneklerde yazılı esasların yeni icaplarına göre tatbik şekillerini hazırlamak.

B) Öğrenelerin İl merkezinde ve bağlı olan bütün örgütlerde tatbikini düzenlemek ve takip etmek.

C) Konferanslar, temsiller... v. s. gibi işleri Halkevlerini de birlikte çalıştırarak düzenlemek.

D) Halk kürsülerini kurup işletmek.

E) Donanma, süslemek ve eğlenme vasıtalarını hazırlamak.

3— Halkevlerine ayrıca merkezden öğrenek yollamadık. İl teşkilâtımız yetecek kadar öğreneği kendisine verecek, bayram hazırlığına ve bayrama evlerin katılmasını düzenleyip sağlayacaktır.

Halkevlerine yalnız genel olarak bu ödevler yazılmıştır.

.....1095.....

4— Parti teşkilâtı olmıyan illerde bu işler, vali, kaymakam ve nahiye müdürlerinin Başkanlıklarında teşkil edilecek komisyonlar marifetile oldurulacak ve Halkevleri- le işbirliği yapılacağı gibi memur ve öğretmen gibi kıymetli her unsurdan istifade edilecektir.

Her sene, geçen seneden daha geniş ölçüde vatandaşların vicdanına sindirilmesi lâzım ve ehemmiyetli olan Cumhuriyet Bayramımızın, bu sene daha parlak ve canlı bir surette kutlanacağına eminiz.

5— Bu genelge Vali ve C. H. P. Başkanlıklarına ve Genel İспекterliklere yazılmıştır.

Çalışmalarınızda başarılar diler, saygılarımı sunarım.

26/9/937

VİLÂYETLER İBARESİ U. M.

Ş. II

Sayı: 3812

Giinii 1-10-937

1— Önümüzdeki 14 üncü Cumhuriyet bayramının Parti Genel Sekreterliğinin 26/9/937 gün ve 7/1062 sayısile gönderilmiş olan öğreneler uyarınca geçen yıllardan daha üstün bir tarzda sesli, manalı, heyecanlı, renkli ve ışıklı olarak kutlanması için her türlü tedbirlerin vaktinde alınıp halkın bayrama daha çok iştiraklerinin ve bilhassa köylülerimizin bu millî törene alıştırılmasına üsnomal bir önem verilmesinin teminini rica ederim.

Öğrenelerden ayrıca birer nüsha ilişik olarak gönderilmiştir.

2— Umumî Müfettişliklere, Vilâyetlere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

1/10/937

1937 Cumhuriyetin ilânı yıldönümünde kurulacak halk kürsüleri öğretneği

Cumuriyet bayramında Partimizin dayandığı Cumuriyet ve inkılâp prensiplerinin yayılmasını temin için Cumuriyet Halk Partisi örgütü olan vilâyet, kaza ve nahiye merkezlerinde halk kürsüleri açılacaktır.

Bayram günlerinde ulusal duygularımızın inan verici sesler halinde bütün yurtda akisler yapmasına hizmet için halk kürsüleri devrime içten bağlı bütün vatandaşlara aşağıda yazılı şartlar içinde açık bulundurulmalıdır.

1— Parti örgütü bulunan vilâyet, kaza ve nahiye merkezlerinde halkın en çok toplanabileceği yerlerde bir halk kürsüsü kurulacaktır. Çok nüfuslu yerlerde semt ve meydanlara göre bu kürsüler artırılabilir.

2— Halk kürsüleri esas olarak bayram günleri güneş batmıcıya kadar açık bulundurulur. Kürsülerde söz saatleri her yerin gereğine göre Parti Yönlurulları tarafından tesbit olunur ve vaktinde belirtilir.

3— Kürsüler halkın gelip geçmesine engel olacak cadde ve yol üstünde yapılmıyacaktır.

4— Kadın ve erkek on sekiz yaşından yukarı her vatandaş halk kürsülerinde söz söyleyebilir.

5— Her kürsü yerden en az yarım metre yüksek yapılır, bayraklanır. Ve üstüne (Cumuriyet Halk Partisi halk kürsüsü) levhası ve Parti bayrağı asılır.

6— Halk kürsülerinde verilecek söylevlerde mevzuu inkılâbın, Cumuriyetin ve istiklâlin değerini, üstünlüğünü ve önemini genel fikirlerle, misallerle anlatmalıdır.

7— Bu kürsüleri, mahallî Parti kurulları tarafından seçilecek üç kişilik bir komite yönetecektir.

8— Halk kürsülerine aid Partice hazırlanmış olan bu öğretneğin bir suretile nerede ve hangi meydana yapılacağına dair olan bilgitin bayramdan dört gün evvel yerin en büyük hükümet makamına bildirilmesi lâzımdır.

9— Halk kürsülerinde söz söylemek için bayramdan önce veya bayram esnasında kürsü başında söz istemek veya almak mümkündür.

Bayramdan önce söz almak için o yerin Parti binasında Parti başkanma veya bu maksat için memur edeceği kurula başvurulur.

Kürsüler başında söz almak için de kürsünün başında Partinin memur edeceği üç kişilik komiteye başvurulur.

10— Halk kürsülerinde söz bir zat için en çok bir saat sürer.

11— Halk kürsülerinde kürsü başında Partinin bulunduracağı komite söz sırasını saptadıktan başka konunun maksada uygunluğuna ve söz zamanının bir saati geçmemesine, kanunlara, yukarıda altınca maddedeki esaslara uygun olmıyan sözlerin söylenmemesine dikkat eder. Türk ceza kanununda ve umumî içtima kanununda yazılı suçlar mahiyetinde söz söylemelerine izin vermez.

12— Parti teşkilâtı olmıyan vilâyetlerde bu iş, hükümet âmirleri tarafından bu programdaki esas ve kayıtlar içinde Halkevleri vasıtasile yaptırılacaktır.

1937 Cumhuriyet yıldönümü kutlama öğreteneği

Başlangıç:

Cumhuriyetin ilânı yıldönümlerinin bütün yurtda ve yurt dışındaki devlet makamlarında kuvvetli akisler yapalak şekilde kutlanması, inkılâbın kökleşmesi bakımından çok önemli bir ödevdir. Bunun için kanunun emirlerine göre devlet örgütü tarafından alınacak tedbirler parti örgütünün de iştiraki ile kuvvetlendirilecektir. Parti Gen- yökurulu bu esası göz önünde tutarak Cumhuriyetin 14 üncü yıldönümünü canlı ve heyecanlı şekilde kutlanması için bu öğreteneği hazırlamıştır.

Kanun gereğince 28/10/1937 öğleden sonra başlayıp

.....1098.....

30 uncu günü akşamına kadar sürecektir olan önümüzdeki Cumhuriyet yıldönümü bayramı bütün yurtda bu öğreneğe göre kutlanacaktır. Öğrenekte temini hükümete ait olan kısımların yapılması, ilgili Bakanlıkların yüksek makamlara verecekleri emirlere göre yapılacaktır.

Parti Genyönetkurulunca tesbit edilen esaslar şunlardır :

1— Önümüzdeki Cumhuriyet yıldönümü yurt içinde bütün şehir, kasaba ve köylerde, kara, deniz ve havada, gece ve gündüz bütün halkı ilgilendirecek bir coşkunlukla kutlanacaktır.

Memleket dışında Türk elçi ve konsolosluklarında bayram törenle ve Elçiliğin veya konsolosluğun bulunduğu yerdeki Türk vatandaşların iştiraki ile kutlanır. Bayram Cumhuriyetin iyiliklerini halk tabakasına duyuracak ve anlatacak surette sesli, hareketli ve manalı olmalıdır. Bayram şenliklerine bütün halkın iştiraki ve ilgilenmesi tedbirlerinin alınması lâzımdır.

Komisyonlar ve ödevleri:

2— Şehirde ve kasabalarda kutlama işinin düzenlenmesi için birinci teşrin başında bir kutlama komisyonu yapılır. Bu komisyonun toplanması şu suretle olur:

a) Yerin en büyük sivil memuru ve C. H. P. Başkanı (Komisyona başkanlık eder).

b) Yerin en büyük askerî komutanı veya yollayacağı zat.

c) Cumhuriyet Halk Partisi Yönetkurul Başkanı (Kaza ve nahiyede).

ç) Belediye Başkanı.

d) Halkevi Başkanı (Halkevi olan yerlerde)

e) Kültür Direktörü veya memuru.

3— Kutlama komisyonunun ödevi kutlama işlerinin düzenlenmesinde merci olmak, şehir veya kasaba içinde kuram ve idarelerin kutlama çalışmalarını birbirine uydurmak ve düzenlemektir. Bundan başka her komisyon,

kendi işlerini ve kendisine bağlı olarak teşkil edilen tâbi komisyonların çalışmalarını kovalar ve düzenler.

4— Komisyon bayram dolayısıyla nasıl tören yapılacağına ve şehir, kasaba içinde bayramın hangi yerlerde ve ne gibi gösteri ve şekillerle kutlanacağına dair hazırladığı programı bayramdan en az on gün önce bastırıp dağıtır. Gazete ve sair vasıtalarla da belirtir. Basın vasıtaları bulunmayan yerlerde davul çaldirabilir ve uygun görülecek başka vasitalardan faydalanılır.

5— Bayram dolayısıyla şehir ve kasabalar süslenecektir. Ancak bu süsleme şöyle yapılmalıdır ki, bayramdan ne çok evvel olup bayramın önemini kaybetmek, ne de çok sonra olup yetiştirilmemek gibi haller ortaya çıkmasın. Diğer taraftan bayramın tesirini bayram günlerine hasrettirmek maksadı ile yapılmış olan tāk ve başka süsler bayram bitince hemen kaldırılmalıdır.

6— Caddelerde ve meydanlarda asılacak vecizelerin ve yapılacak takların yerleri kutlama komisyonu tarafından tesbit olunur. Bunun bir plân gözetilerek önceden hazırlanması ve asılacakları yerlerin, binaların ve meydanların durumlarına göre düzenlenmesi lâzımdır.

7— Herkes bayram günleri en yeni ve en temiz rubalarını giyer. Partililer yakalarına, eğer kalmışsa onuncu yıl için yapıp gönderilmiş olan küçük Parti bayraklarını takarlar. Okulların ve resmî dairelerin talebelere, hizmet adamlarına verecekleri yeni rubaları bu bayram günlerinde dağıtmaları ve ailelerin de çocuklarının yeni rubalarını bu bayram için almaları yerinde olur.

Hayır cemiyetlerinin de fakirlere vereceği urba ve eşyayı bugünlerde dağıtmaları uygundur.

8— Devletin özel idarelerinin, belediyelerin, bütün ulusal kurulların köprü, fabrika ve saire gibi yaptıracakları eserlerin temelatma merasimi ile bitmiş binaların açılma törenlerinin Cumhuriyet bayramı günlerinde yapılması için hazırlanmaları uygun olur.

.....1100.....

9— Bayram günü törenin yapılacağı Cumhuriyet meydanı bayramdan önce temizlenmeli ve düzeltilmelidir, süslenme ve donanma işleri en çok bu meydana göze çarpmalıdır.

10— Törenin düzenini ve halkın istirahatini temin için bu meydanın önceden bir krokisi yapılmalı ve krokide törene iştirak edeceklerin duruş yerleri işaret, yazı ve filâmalarla belirtilmelidir.

11— En büyük sivil memur ile askerî komutana bir tribün ve bunların yanında da geçide iştirak edemeyecek üniformalı subaylara, yüksek memurlara, malûl gazilere ve şehit analarına iki tribün yapılmalıdır. Bu son tribün (kahramanlar tribünü) olarak ayrılmalıdır. Elçi ve konsolosların bayram törenine iştirakleri şekli ve bunlar için tribünlerde yer ayrılması geçen senelerde olduğu gibi ve kendilerini ağırlıyacak surette yapılacaktır.

Süslenme ve donanma:

12— Cumhuriyet bayramlarının renkli ve ışıklı olması şarttır. Bu önemli esasa göre bayram günlerinde ve gecelerinde şehir ve kasabalarda bütün resmî daireler, belediye ve hususî idareler, C. H. P. Ocakları, Halkevleri, resmî ve hususî okullar, müessese ve bankalar, ticarethaneler,, ev ve dükkânlar, deniz ve kara taşıtları, istasyonlar, limanlar, spor kulüpleri, şehir ve kasabalardaki meydanlar ve caddeler donatılır ve süslenir.

13— Eski bayramlarda çocukları en çok ilgilendiren salıncak, atlı karınca, kukla ve diğer eğlenceler Cumhuriyet bayramının üç gününde şehir ve kasabanın alışılmış yerlerinde eskisinden daha düzenli bir surette hazırlattırılır. Çocukların çok gelmeleri tabii olan bu eğlence meydanlarında ve yerlerinde onların gözlerine çarpmamak ve alâkalarını çekecek surette Cumhuriyeti hatırlatıcı gösteriler tertiplenir.

14— Süsleme için kullanılacak başlıca vasıtalar:
Bayrak, mersin, meşe, taflan, zeytin dalları gibi ye-

şillik, kırmızı beyaz kırdelâ, vecize levhaları ve taklardır.

(Her yerde mümkün olduğu kadar çok bayrak asmağa özen gösterilir.)

Bundan başka şehrin veya kasabanın en işlek caddeleri de iki taraflı olarak Cumhuriyeti en güzel bir surette anlatacak grafikleri göstermek, mağaza vitrinlerini bayramın büyüklüğüne yaraşır şekiller vererek süslemek, toplantı salonlarını küçük bayrak ve yazılarla zinetlemek bu arada sayılabilir.

Vecizelerin yazılı olduğu levha ve yazı hususunda Cumhuriyetin onuncu yılını kutlama dolayısıyla yüksek komisyon tarafından evvelce her tarafa gönderilmiş örneklerden istifade olunmalıdır. Yazı, levha ve resimlerdeki onuncu yıla ait özelliği gösterir kısımlar kaldırılarak bunlar bütün Cumhuriyet bayramlarında istifade olunacak şekle getirilecektir.

15— Bu yıl Cumhuriyetin 14 üncü yılı olduğunu belirtmek üzere 14 rakamı büyük olarak ışıklı ışıksız en çok görünen yerlere konulmalıdır.

16— Geceleri elektrikten ve elektrik olmıyan yerlerde lüks veya varsa radyum lâmbasından, fenerlerden ve meşalelerden istifade olunur. Minarelerde ziya tertibatı ile donanacak ve inkılâba ait vecizelerle mahyalar kurulacaktır.

17— Geceleri her yerin kudretine göre şenlik fişenkleri yakılması faydalıdır. Gece şenliklerinin güzelliğini ve coşkunluğunu artıracak olan şenlik fişenklerinden başka havagazi ve elektrik tesisatı olan yerlerde bu ısıtma vasıtalarından da istifade olunarak bilhassa alanlarda özel tesisat yapılabileceği gibi bunların mevcut olmadığı yerlerde de büyük ateşler ve meşaleler yakılarak gece şenliğinin, güzelliği ve parlaklığı artırılır.

Tören:

18— Her şehir, kasaba ve köyde bütün nüfusun en az onda birinin bayram yerinde bulunması için tertibat ah-

nıp teşvikler yapılması Onuncu Cumhuriyet bayramı dolayısıyla tavsiye olunmuştı. Ulus egemenliğinin, kuruluş ve yükseliş savaşının remzi olan bu bayram sevinçlerine bütün halkın katılması lâzım geldiğinden her yıl bir evvelki yıldan daha çok yurtdaşı harekete getirilmesine çalışılmalıdır.

İnkılâbın heyecanını tazelemek, arttırmak için törene iştirak ettirilmek üzere şehir veya kasabaya yakın köylerden atlı ve yaya kadın, erkek köylüler çağrılmalıdır. (Kadınlar çarşafsız, peştemalsız).

Kara, deniz ve hava kuvvetlerinin ve bütün okulların, sporcuların, ulusal cemiyetlerin ve halk yığınlarının törende durum ve ödevleri vardır.

19— Bayramda Cümhuriyetin feyizlerini anlatacak, yayacak bir programla radyodan da istifade edilecektir.

20— Hükümet kurağında devlet namına yapılacak kanunî tören yapıldıktan sonra yerin en büyük âmiri, yanında yerin en büyük askerî komutanı olduğu halde Cümhuriyet meydanına gelir. Meydanda kutlama komisyonu tarafından hazırlanmış krokiye göre yer almış bütün gurupların ve halk kitlelerinin önünden veya arasından geçerek ve her gurupun karşısında durarak Cümhuriyet ve inkılâp sevgisini besliyecek kısa sözlerle herkesin bayramını kutlar bu temaslardan sonra yerine geçer.

Mızıka istiklâl marşını çalar, mızıka olmıyan yerlerde okul talebeleri hep birden istiklâl marşını söylerler. Çok yayılmış olan Onuncu Yıl marşı da söylenmelidir.

Geçit resmi:

21— Geçit resminin düzgün yapılması için önceden tören duruşunun krokiye göre düzenlenmiş olması lâzımdır. Tören duruşu öyle düzenlenmiş olmalıdır ki durum bozulmadan geçit resmi sırasına uyacak şekilde meydanda toplananlar birbiri arkasından gelebilsinler.

- a) Ordu (en büyük komutanın sıralıyacağı üzere)
- b) İstiklâl ve inkılâp için canlarını ve uzuvlarını ver-

miş olan kahramanları temsil etmek üzere her rütbeden sübay, erat, malûl gaziler ile, ihtiyar gaziler ve şehit anaları bayraklarla geçeceklerdir. (Geçit resminde yürüyemi- yecek malûl gazilerin rahatsız olmamadan için bunlara kahramanlara saygı nişanesi olmak üzere ayrılan tribünde yer verilir)

- c) Üniformalı yedek sübaylar
- ç) Polis ve jandarma kıt'aları
- d) İzçiler
- e) Mektepliler (en yüksek kültür âmirinin sıralıyacağı üzere)
- f) Sporcular, spor kulüpleri, idman cemiyetleri
- g) Ulusal cemiyetler (Kızılay, Çocuk esirgeme, Türk hava, Türk kültür, ulusal ekonomi ve artırma cemiyetleri, Basım kurumu ve saire)
- h) Köylü, şehirli ve iş bölümüne göre ayrılmış meslek erbabı ve halk yığınının ulusal kıyafetleri ile geçmeleri uygun olur.

Bütün vatandaşlar ulus camiası içinde hizmet ve mevkileri ne olursa olsun biri ötekine karşı hiç bir ayırt sahibi olmayan halk kütlesini teşkil ederler.

Bu itibarla büyük bayramın geçit resminde bu kütle, ödev, hizmet ve iş farkı gözetmeden bir birlik halinde bulunacak ve geçeceklerdir.

Her kasaba veya şehre yakın yerlerden gelecek köylüler de bu arada bulunur. Yalnız yaya ve atlıları birbirine karıştırmamak. Yayalar önde, atlılar arkada ve toplu bulunmalıdır.

Geçit resminden sonra:

22— Tören bittikten sonra halk kutlama komisyonu tarafından sıralanmış ve belirtilmiş programa göre göneller, eğlenceler, konferanslar, ve toplantılardan faydalanır.

Her yerin durumuna ve imkânlarına göre bu program şu maddelerden istifade edilerek sıralanır:

a) Konferanslar: Konferansların verilmesi için okullardan, Halkevlerinden, belediye salonlarından, kulüplerden, cemiyetlerden ve sahiplerinin izni ile sinemalardan ve hattâ büyükçe kahveler gibi hususî yerlerden istifade olunmalıdır.

Nerelerden istifade edileceği ve kimlerin konferans vereceği daha evvelden kutlama komisyonu tarafından tayin olunarak program içinde belirtilmiş bulunmalıdır. Bu konferansların konuları Cumhuriyet ve inkılâbın esas ve feyizlerini halka anlatmak olmalıdır. Cumhuriyetin yıldönümü dolayısıyla bastırılıp dağıtılan rehberden bu konferanslar için pek çok istifade olunabilir. Bundan başka son yıllar içinde Cumhuriyet idaresinin yurtda yaptığı işler de konuya katılmalıdır.

Ana hatları yazılan konulara ait konferanslar veya şiirler önceden yazdırılmak, hazırlanmalı ve kutlama komisyonunca görülmelidir.

Bayram gününde salon ve kürsülerde Atatürk'ün büyük söylevlerinden alınacak parçaların da okunması yerinde olur.

b) Müzik: Bayram şenliğini artırmak için her yerde müzikten istifade olunmalıdır.

c) Gösterit: Konferansların verilmesi için istifade edileceğini konferans bölümünde işaret ettiğimiz yerlerde gösterit içinde istifade olunabilir. Gösteriler, hava iyi olursa şehir ve kasabaların kalabalık yerlerinden ayrılacak halk meydanlarında da ayrıca yapılabilir. Büyük şehirlerin bir kaç yerinde, kasabaların hepsinde gösterit verilmelidir. Parti, Halkevleri unsurları, öğretmenler, talebe ile memurlar, devlet kurumları ve özel kurumlar ve cemiyetlerden ve diğer mümkün olan her araçtan gösterit için istifade edilecektir. Şehir ve kasabalarda özel tiyatro varsa onların da bayram için hususî bir programla çalışmaları, ulusal savaşa ve inkılâba ait konuları göstermeleri temin olunmalıdır. Gösterit için C. H. P. sinin Halkevlerine göndermiş olduğu eserlerden ve Kültür Bakanlığının bastırıp

okullara oynamak üzere kültür idarelerine göndermiş olduğu piyeslerden istifade edilmelidir. Tezahürlerin telkin bakımından önem ve tesiri çok yüksek olduğundan Cumhuriyet bayramı günlerinde inkılâp anlayışının yayılmasına yarayacak eserler tercih edilmelidir.

d) Her şehir ve kasabada büyük Önderin ve yurdun kurtuluş ve yükseliş hareketinin hatıraları olan heykel ve anıtlarla, şehitliklere toplu olarak gidilir ve bunlara hürmet ziyaretleri yapılır ve çelenk konur.

Bu ziyaretler sırasında ulusal devrimi anlatan ve Cumhuriyeti, inkılâbı izah eden, vatandaşlara düşen ödevleri öğreten söylevler verilir.

Bu arada hayatlarını vatan ve devrim uğrunda veren vatandaşlarımızın hatıraları anılmalıdır.

e) Halk kürsüleri (bağlı örneğine göre)

f) Yapılmış veya hazırlanmış bina ve müesseselerin açılma ve yapılacak binaların temel atmak devri,

g) Sergi ve müzelerin ziyareti,

h) Gündüz ve gece cadde ve meydanlarda halk yığınlarının mızıkalarla ve marş söyliyerek gezintileri (ellerinde gündüzleri bayrak ve inkılâbı anlatan yazılar, resimler ve levhalar, gece meşalelerle).

i) Maçlar, spor müsabakaları, güreşler, cirit oyunları, at yarışları

j) Balo

k) Her türlü ulusal oyunlar (cirit teşvik edilmeli) ve toplu eğlenceler.

Gazete ve Mecmualar:

23— Her vilâyetteki gazete ve dergiler bayram günleri her zamankinden büyük, resimli çıkmalıdır. Devrim ve istiklâlin büyük değeri ve önemini anlatacak konular ve yazılar bulunmalıdır. Devletin ve hususî idare ve belediyelerin Cumhuriyet devri eserlerine de sütunlarında yer ayırmalıdır.

Köylerde kutlama:

24— Komisyonlar köylerdeki kutlama şekillerini her yerin gereğine uyacak yolda sıralı olarak tatbik programını kendilerine bildirir.

25— Köylerin Cumhuriyet meydanları bayramdan önce düzeltililecek ve şimdiye kadar meydanlarını hazırlamamış köyler kalmışsa onların da bayrama kadar meydanları hazırlattırılacaktır.

26— Şehir ve kasabalarda olduğu gibi bayramın birinci günü köyde bulunan halk bu meydanlarda (hava bozuk olursa köyün müsait kapalı yerlerinde) toplanarak meydana direğe bayrak çekme suretile tören yapacaklar ve birbirlerine bayramlarını kutlayacaklardır.

27— Köylerimizi bu millî törene alıştırmak için nahiye müdürleri, kaza kaymakamları gibi idare âmirleri ile umumî meclis ve belediye üyeleri, halk mümessillerinin bayram günlerinde köyleri ziyaret ve bu bakımdan teftişte bulundurulmalarının vilâyet ve Parti başkanlıklarınca temini mühim görülmüştür.

28— Cumhuriyet bayramının yüksekliğini ve özelliğini korumak için bugünlerde herhangi bir cemiyetin rozet dağıtması, para toplaması doğru değildir.

29— Bayram kanununa göre birinci teşrinin 28 inci günü öğleden sonra başlayıp 30 uncu günü akşamı bitecektir. Resmî merasim 29 uncu günü yapılacaktır. Programda yazılı diğer maddeler hiç bir gün boş kalmamak üzere diğer günlere dağıtılacak şekilde tertip olunacaktır.

30— Vali ve C. H. P. İlyönkurul Başkanları bayramın bu öğreneğe uygun olarak yapıldığını öğrenekteki fasıl ve madde sıralarına cevap teşkil edecek surette bayram ertesi Genel Sekreterliğe bildirecektir.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Ş. I.

Sayı : 5044

Günü: 29/9/937

Kadrolar İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilmeden memur istihdam edilmemesi hakkında Başvekâlet yüksek makamından alman 24/9/937 tarih ve 6/3476 sayılı yazının bir örneği ilişik olarak gönderilmiştir.

Münderecatına göre gereğinin yapılması tamamen tebliğ olunur.

Ekinin örneği

Sayı : 6/3476

Günü: 24/9/937

Gerek bütçe kanunları ve gerekse diğer mevzuat ile tatbiki İcra Vekilleri Heyetinin tasdikine mütevakkıf bulunan kadrolar tasdik edilmedikçe hiç bir suretle hiç bir kimsenin istihdam edilmemesi 16/4/937 tarih ve 6/1174 sayılı tezkere ile tamim edildiği halde bazı dairelerce bu tebligata riayet edilmediği Maliye Vekilliğinin tezkeresinden anlaşılmaktadır.

İcra Vekilleri Heyetinin tasdikine iktiran etmeden hiç bir surette memur çalıştırılmaması, aksi takdirde kadrosu alınmadan çalıştırılan memur istihkaklarının bunları istihdam edenlere tazmin ettirileceğinin alâkadarlara tekrar ehemmiyetle emir ve tebliğini rica ederim.

Bütün Vekilliklere, mülhak ve müstakil makamlara yazılmıştır.

.....1108.....

Ş. H.

Öz :

*Resmî gazete ve Zabıt ceridelerinin
kolleksiyonu H.*

Sayı : 1516

Günü: 15/9/937

1 — Takvimi Vekayi, Resmî Gazete ve Büyük Millet Meclisi zabıt ceridelerinin yapılacak kolleksiyonu hakkında Başvekâletten alınan yazının bir örneği ilişiktir. Gereğinin acele yapılarak sonundan bilgi verilmesini dilerim.

2 — Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Ekinin örneği

Takvimi vekayi, Resmî gazete (Ceridei Resmiye resmî ceride-) ve B. M. M. Zabıt ceridesinin tam koleksiyonlarını vücuda getirmek üzere vekâlet ve dairelerin tam depolarında bulunan dağınık ve perakende nüshalar toplanarak tasnif ettirilmektedir.

Vekâletimizde ve Vekâletimize merbut dairelerin depolarında bunların tevziattan artmış perakende nüshaları varsa Başvekâlet Matbaasına devir ve teslimine müsaade ve emirlerini rica ederim.

Öz :

*Muayeneye sevkedilecek memurlar
hakkında*

Ş. II.

Sayı : 1517

Günü: 14/9/937

1 — Sıhhi heyetçe muayenelerine lüzum gösterilen memurların ne şekilde muayeneye sevk edileceğine dair

Sıhhat ve İçtimai muavenet vekâletinden alınan yazının bir örneği ilişiktir.

Gereğine göre yürünmesini dilerim.

2 — Vekâlet dairelerine ve Ankara Vilâyetine yazılmıştır.

Ekinin örneği

Sıhhi heyetçe muayenesine lüzum görülen memur ve müstahdemlerin şimdiye kadar mensup oldukları dairelerden yazılan birer tezkere ile Ankara Nümune hastaha- nesi heyeti sıhhiyesine gönderilmekde ve muayeneleri yapılan memurlar hakkında tanzim edilen raporlarda hastane baştababetince tezkerenin geldiği daire veya makama verilmekde idise de bu suretle muamele, muayenesi istenilen şahsın yerine diğer birinin girmesi gibi bir halin zuhuruna müsait bulunmakda olduğu anlaşılmış ve bu gibi mahzurlara meydan kalmamak üzere bundan böyle muayeneye gönderilecek memurlar hakkındaki tezkerelere birerde fotoğraflarının yapıştırılarak tasdik edilmesi ve tezkerelerin (Tasdikli fotoğrafı yukarda yapışık.....muayene ve raporunun gönderilmesi) tarzında yazılması düşünülmüştür.

Muayeneye gönderilecek memurlar hakkında badema arzolunan şekilde muamele yapılmasının Yüksek Vekâletlerine bağlı Ankaradaki bütün daire ve müesseselere tebliğ buyurulmasma müsaadelerini dilerim.

Ş. II.

Öz :

Muhtelif mikyastaki Türkiye haritalarının fiatları H.

Sayı : 3434

1 — Parası Mâliyeeye yatırılarak alınacak makbuz mukabilinde Harita Genel Direktörlüğünde satılabilen harita-

.....1110.....

ların Genel Kurmay Başkanlığından bildirilen mikyas, ad ve fiyatları aşağıya çıkarılmıştır. Tebliğ olunur.

2- Bütün vilâyetlere, umumî müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Lira Kş.

4	00	Sekiz paftalı 1:800,000 Mks. Takım Türkiye
1	00	1:1,200,000 taksimatı mülkiye
	50	Bir paftalı 1:2,000,000 taksimatı mülkiye
4	00	Sekiz paftalı 1:800,000 Mks. Nafia yol Hrt.
1	00	İki paftalı 1:1,500,000 mesafe hrt.

Ş. II.

Öz :

*Derilerin himayesi için alınacak
tedbir H.*

Sayı : 3552

Günü: 14/9/937

1 — Memleketimizde sığır ve karasığır hayvanlarının sevk ve idaresinde öğendire kullanılmasının zararlarından bahsile bunun yerine kamçı istimali için halkda gereken tesisine dair Başvekâletten alman yazının bir örneği iliş-dirilerek gönderildi.

Memleketin İktisadî hayatının atisi için hakikaten mühim olan bu hususun ehemmiyetle nazara alınmasını tamimen rica ederim.

2 — Gereği için bütün vilâyetlere ve bilgi olarak Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

Ekinin örneği

Sayı: 4300

Günü: 25/8/937

Memleketimizde sığır ve karasığır hayvanlarının ziraat ve nakliye işlerinde kullanılırken sevk ve idareleri için öğendire istimal edilmekte olması yüzünden derilerinin sakatlanmakta ve dabağatta kıymetleri kalmayarak binnetice dışarıdan zedelenmemiş deri idhaline zaruret hasıl olmakta bulunduğu ve halbuki Kars havalisinde halkın öğendire yerine kamçı kullanmakta ve bu basit tedbirle hayvanların derilerini zedelemekten korumakta oldukları görülmüş olduğundan bu basit ve faydalı usul ve itiyadın bütün memlekete teşmil ve tamimi çok iyi İktisadî semereler vereceği İktisat Vekilliğinden alman bir tezkerede bildirilmektedir.

Keyfiyetin Vilâyetlere tamimini ve halkta itiyat teessüs edinceye kadar Valiler ve diğer alâkadar makam ve memurlar tarafından müstemirren takibinin temin buyurulmasını rica ederim.

Ş. II.

Öz :

Siyasî ilimler mecmuası H.

Sayı : 3436

Siyasal bilgiler okulu talebe kurumu tarafından bir çok üniversite ve mülkiye profesörlerinden idareci ve maliyecilerden mürekkep geniş ve selâhiyetli bir tahrir heyeti marifetile muntazaman çıkarılmakta olan (Siyasal bilgiler) (Mülkiye) mecmuası 7 inci yılma basmıştır.

Bu mecmua İctimaî, hukukî İdarî ve malî mevzular- daki neşriyatı bakımından memleketin en ciddî mecmuasıdır. Geçen yıldan itibaren şehir ve köy meseleleri üzerinde ciddî ve faydalı neşriyat yapmağa başlayan bu mecmuanın her kaza ve belediye kütüphanesinde bulunması

.....1112.....

muvafık olur. Bu kıymetli mecmuanın neşriyatını himaye hususunda gerek olan muavenetinizin esirgenmemesini ve sonunun bildirilmesini rica ederim.

1 — Siyasî ilimler mecmuasının yıllıkı 3 altı aylığı 2 liradır.

2 — İdare merkezi: Ankara Cebeci Siyasal Bilgiler mecmuasıdır. iHangi nüshadan itibaren abone olarak istenildiği bildirilmelidir. Abone bedellerinin peşin olarak gönderilmesi lâzımdır.

3 — Ziraat Bankası şubesi mevcut olan yerlerde abone bedelleri mezkûr banka şubelerine (Siyasal Bilgiler mecmuası) hesabına yatırılmalıdır.

Ş. II.

Öz :

Dış ülkelerdeki teşkilâtımız H.

Sayı : 3746

Günü: 21/9/937

1 — Hini hacette göz önünde bulundurmak üzere dış ülkelerdeki teşkilâtımızı gösterir Hariciye Vekâletinden alman cetvelin bir örneği ilâştirilerek tebliğ olunur.

2 — Bütün vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Ekinin örneği

1 — Atina - Pire B. K.

2 — Bağdat . K. Ş.

3 — Baku K.

4 — Barselen B. K.

5 — Bari K.

6 — Batum K.

7 — Belgrad K. Ş

8 — Berlin K.

9 — Berut B. K.

10 — Burgaz K

11 — Brüksel K. Ş

12 — Bükreş K. Ş

13 — Cenevre B. K.	33 — Nevyork B. K.
14 — Cidde K.	34 — Odesa K.
15 — Erivan K.	35 — Pire K.
16 — Filibe K.	36 — Peşte K. Ş.
17 — Gümülçine K. ‘	37 — Prağ K. Ş.
18 — Haleb K.	38 — Rizaiye K.
19 — Hamburg B. K.	39 — Rodos K.
20 — İskenderiye B. K.	40 — Selanik K.
21 — Kabil K.	41 — Sofya K.
22 — Kahire K. Ş.	42 — Şam K.
23 — Kıbrıs K.	43 — Tahran K. Ş.
24 — Köstence K.	44 — Talinn K. Ş.
25 — Kudüs K.	45 — Tebriz B. K.
26 — Lahey K. Ş.	46 — Tiran K. Ş.
27 — Leninakan K.	47 — Triyeste K.
28 — Londra B. K.	48 — Tokyo K. Ş.
29 — Marsilya B. K.	49 — Üsküp K.
30 — Midilli K.	50 — Varna K.
31 — Milano K.	51 — Varşova K. Ş.
32 — Moskova K.	52 — Viyana K. Ş.

İşaretler:

B. K. Başkonsolosluk

K, Konsolosluk

M. K. Muavin Konsolosluk

K. Ş. Konsolosluk şubeleri

Fahri konsolosluklarımız

	Şehir	İsmi
İngiltere:	Liverpooi	Jhon B. Bowwer
	Birmingham	Frank Hawker
	Gardiff	Daniel 'Wiliama
	Glaskov	Y. Burns Camaron

	Şehir	İsmi
	Malta	F. K. Gollcher
	Newcastle	R. S. Dalglish
	Bristol	E. Victor Shapley
	Calcutta (Hindistan)	Moussel
İspanya	Porto	Jose Gomez de Vaiga
İsveç	Gothenbourg B. K.	G. Adolf Bratt
	Stokholm M. K.	Roquette Holm
	Malmö B. K.	Ragnar Hedberg
İsviçre:	Bern	Walter Kern
Japonya:	Ozaka	Heibi Mori
	Yokohama	Zenichro Hara
Lettonya:	Riga	Otto Keller
Mısır:	Port-Said	İbrahim Lahita
Norveç :	Oslo B. K.	Ole Røed Thoressen
	Bergen	Ralph Bentzon
Portekiz :	Lizbon	Luiz de Souza Lara
Yugoslavya:	Zagrep	Millan Martch

Menfaatimizi koruyan Konsolosluklar

Kaşgar	Afgan Konsolosluğu
Cazair	İspanya Konsolosluğu
Oran	
Bombay	} Afgan Konsoloslukları
Delhi	
Karaşi	
Seylan	Kolombo Hollanda konsolosluğu
Meşhet	} Afgan Konsoloslukları
Sistan	

Elçilik ve maslahatgüzarlıklar

Atina elçiliği
Bağdad elçiliği
Belgrad elçiliği
Berlin B. Elçiliği
Bern Elçiliği
Brüksel Elçiliği
Hicaz Elçiliği
Kahire Elçiliği
Kabil Elçiliği
Lahey Elçiliği
Londra B.Elçiliği
Madrid Elçiliği
Moskova B. Elçiliği
Paris B. Elçiliği
Peşte Elçiliği
Praž Elçiliği
Roma B. Elçiliği
Sofya Elçiliği
Stokholm Elçiliği
Tahran B. Elçiliği
Talinn Elçiliği
Tiran Elçiliği
Tokyo B. Elçiliği
Varşova B. Elçiliği
Vaşington Büyük Elçiliği
Viyana Elçiliği

Fahri Konsolosluklarımız

	Şehir	İsmi
Almanya :	Hanovra	Dr. Buhring
	Bremen	H. Ollendrof
	Kolonya	Maxim Shüman
	Vürzburg	Adelbert Metzinger
	Frankfurt A. M.	Didayet Nizayi Orfal

	Şehir:	İsmi
Amerika :	Şikago B. K.	Berthold Singer
	Boston B. K.	F. Farnum
	Nev - Orleans	Charles F .Buck
Arjantin :	Buenos - Ayres	Ahmet Bey
Belçika :	Gand	V. de Salart
	Charleroi	Leopold Hanri Tirou
	Brüksel	Robert de Boat
Çekoslovakya :	Bratislava	Joseph Reisner
Danimarka :	Kopenhag B. K.	P. C. Hansen
	Kopenhag M. K.	Axel Sarrield
Finlandiya :	Helsingfors	Björklun, Uno Walfrid
Fransa :	Lyon	Albert Routier
	Bordo	Daniel Bertrand
	Havre	Maurice Michel Mon- thiers
Hollanda :	Amsterdam B. K.	Max Steiner
	Rotterdam	M. L. Van Rossem Gerd Van Rossem.
	Bataviya (Cava)	M. B. Je de Bruyne

Tamimler

Mahallî İdareler U. M.

Ş. II.

Öz :

Vilâyet malları H.

Sayı : 8024

Bazı vilâyetlerin zaman zaman vilâyet emvalinden bir kısmını muhtelif mahallere teberru ve tahsis etmekte oldukları anlaşılıyor vilâyet malları masuniyet ve mahfuziyet itibarile devlet emvali gibi olduğundan bunlar üzerinde hibe ve teberru suretile tasarrufa hiç bir makam salâhiyetli değildir böyle bir hal müsebbiblerinin şahsan zaman ve mes'uliyetini mucip ulundugundan buna meydan verilmemesi tamamen ehemmiyetle rica olunur.

Bütün vilâyetlere ve umumî müfettişliklere yazılmıştır.

14/9/937

Nüfus U. M.

Ş. II.

Öz :

*Evlenme suretile yapılacak yer
değiştirme işi H.*

Sayı : 11304/3746

14447/1390 sayılı talimatnamenin evlenmeler bölümünün (B) fıkrasındaki «Evlilikte kadının erkeğin yanına nakli esas olduğundan bu nakil için muhtar ve ihtiyar heyetlerinin veya belediyelerin verdikleri pulsuz evlenme il-

mühâberleri kâfi olup bu ilmühâberler üzerine bir taraftan evlilik muamelesi diğêr taraftan yer değıştirme işi birlikte ikmâl olunur» kaydının nüfus idarelerince başka başka tefsir edilerek bu usulün ayrı kazalar halkından olan çiftlere de teşmil edildiğı anlaşılmaktadır. Talimatnamedeki kayıt bir nüfus memurunun memuriyeti havzası dahilinde müseccel bulunan çiftlere aittir.

Binaenaleyh tarafları başka başka kazalar halkından olan evlenme muamelelerinin tescilinde kadının kocasının yanma veya erkeğın kadının hanesine veyahut büsbütün başka bir haneye nakli için ötedenberi olduğı gibi pullu yer değıştirme ilmühâberi alınması, yer değıştirme suretile nüfus artış ve eksilişlerinin istatistiklere tesiri dolayısıyla zarurî olup bu ilmühâberlere tescil sırasında nüfus kanununun «Kırk ikinci» maddesi mucibince beş kuruşluk harç pulu ilsak olunması da lâzımdır.

Aynı kaza dairesinde bulunan çiftlerin nakil muameleleri istatistikler üzerinde bir artma ve eksilme arzetti- yeceğı cihetle bu gibiler için ayrıca yer değıştirme ilmühâberi alınmasına lüzum yoktur.

Esasen nüfus rehberinin 77 inci yaprağında kayıtlı 29/Mart/332 tarihli Şûrayı Devlet kararı da bunu âmirdir.

Keyfiyetin gerekenlere tebliğı ile bu yolda muamele yapılmasının temini tamimen rica olunur.

2 — Vilâyetlere, Umumî Müfetişliklere ve teftiş heyeti reisliğine yazılmıştır.

21/9/937

Seferberlik M.

Öz :

İtfaiye talimatnamesi ve yangın işleri H.

Sayı : 853

1 — Hazer ve sefrde vuku bulacak yangınları önlemek vazifesini üzerine alan memleket itfaiyesini yeknesak ve

muntazam bir hale ifrağ ve kendisinden beklenen randımanı temin maksat ve gayesile vekâletçe bir itfaiye talimatnamesi hazırlanarak,..... adedi vilâyetinize yollanmıştır.

2 — Bu talimatname bugünkü, ihtiyaca cevap verebilecek esasları camidir. Bu itibarla Vali ve Belediye reislerinin bu talimatnamedeki esaslar dahilinde çalışmaları sayesinde memleket itfaiye teşkilâtının artırılmasına ve aynı şekilde talimü terbiye ve teçhiz edilmelerine ve sefer hava yangınlarına karşı icabeden gönüllü teşkilâtın ve malzemesinin vücade gelmesine imkân hasıl olacaktır.

3 — Teşkilât ve icraat sahasında edinilecek tecrübeler ve yeniliklere göre talimatnamenin daha ziyade tekemmüle doğru götürülmesi matlup olduğundan vilâyetlerin; tetkik ve tecrübeler dayanan mâtaleasım zaman zaman Vekâlete bildirmeleri ayrıca bir kıymet ve ehemmiyeti haizdir.

4 — İstikbal harblerinde itfaiye çok önemli bir müdafaa silâhı rolünü oynıyacaktır. Bugün Çin ve İspanyada hava yangınlarının yapmakta olduğu tahribat kâfi derecede kuvvetli bir misaldir. Binaenaleyh bu bakımdan valilerin, belediye bütçelerinin hini tanziminde bu yönden veçhe vermeleri icabeder.

5 — Talimatnamede zikredilen ve Vekâletçe yapılması icabeden hususlar Vekâlet Seferberlik Müdürlüğünce tahakkuk ettirilecektir.

15/9/937

Öz :

İtfaiye kursu H.

Sayı : 854

1 — İstanbulda 25 Eylül 937 de itfaiye memurları için bir kurs açılacak ve 7 ay devam edecektir.

2 — Bu kursa diğer vilâyetlerden 25 itfaiyeci iştirâk edebilecektir.

.....1120.....

3 — Bu kursa iştirak ettirileceklerin âmir sınıfına mensup itfaiyecilerin orta tahsili ve erlerin ise ilk tahsili bitirmiş olmaları şarttır.

4 — Bunların yatırılmaları, mesken ve karyoları İstanbul Belediyesince, yatak, yorgan, çamaşır, terlik gibi levazımı kendilerince temin olunacaktır.

5 — Bir kişinin 7 aylık iâşe masrafları için beher aylığı onar lira hesabile 700 lira peşinen İstanbul belediyesi itfaiye veznesine yatırılacaktır.

6 — Ayrıca iştirak eden her şahıs için kurs masrafına iştirak namile ve bir defaya mahsus olmak üzere yirmi lira yine sözü geçen itfaiye veznesine yatırılacaktır.

7 — Yukardaki şartlar altında vilâyetiniz itfaiye mensuplarından kaç kişinin kursa yollanabileceğinin tezelden bildirilmesini dilerim.

15/9/937

Öz :

İtfaiye kursu H.

Sayı : 945

15/9/937 gün ve sef. Md. 854 sayılı tamime ektir.

1 — İtfaiye kursu hakkında İstanbul Vilâyetinden gönderilen bir yazıda:

a — Kurs 18/10/937 de başlayacağından vilâyetlerden gönderilecek âmir ve erlerin 15/10/937 de İstanbulda bulunmalarına,

b — Bunlara yatak temini kabil olmadığından kursa iştirâk edeceklerin battaniye ve yataklarını beraber getirmelerine,

c — Kurs hem nazari ve hem ameli olacağına göre karışık elbiselerle ameliyata ve yangınlara gidilmesi muvafık olamayacağından İstanbul itfaiyesinin giydiği el –

biseler gibi elbise ve kaput yaptırılmasına ve yeknasak çizme giydirilmesine ve İstanbulda bu levazımın tedariki için belediyelerce adam başına elbise ve kaput bedeli olarak 22 ve çizme için 11 liranın verilmesine lüzum gösterilmiştir.

2 — İstanbul Vilâyetinin bildirimine göre iş yapılmasını dilerim.

1/10/937

Öz :

*İsmet Saymanın (Hava tehlikesinden
korunma bilgisi) adlı kitabı H.*

Sayı : 856

1 — Konya Askerî hastahanesi rontkeni mütehassısı Bnb. İsmet Sayman tarafından bastırılan (Halkın zehirli gazlar ve uçaklar tehlikesi ve bunlardan korunma çareleri) adlı eserin münderecatı halk için faydalı görülmüştür. İsteyenler eser sahibine müracaat ederler.

2 — Vilâyetlere U. Müfettişliklere ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

15/9/937

Sayı : 905

Sihhat ve İçtimâî Muavenet Vekâleti hava ve zehirli gazdan korunma şubesi Mütehassısı Dr. Haşan Kadri Dirim ve kimyager İzzet Kemâl Erksal tarafından yazılan (Hava ve Kimya harbi) adlı kitap İkbâl kitabevinde basılarak 150

.....1122.....

kuruş fiyatla mevkii intişare konulmuştur. Tayyare, bombalar ve hava taaruzları esaslarile korunma, yara ve zehirli gaz hastalıkları ve tedavileri hususundaki bütün bahisleri yeni ve kuvvetli bir bibliyografiye dayanarak yazılmış olan bu kitap çok pratik ve değerli bilgileri ihtiva etmekte olduğundan memurlar ve teşkilât ve müessesat kütüphaneleri için birer tane edinilmesi çok faydalı olur. İsteyenler İkbâl kitabevine müracaat ederler.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

23/9/937

Emniyet İşleri U. M.

Ş. II.

Öz :

Ankara - Kayseri devresi H.

Konuşmalarda görülen zafiyet hasebile Kayseri — Ankara telefon devresini tetkik ve teftiş eden P. T. T. Müfettişinin verdiği raporda bu devre üzerindeki izolatörlerden çoğunun kırık bulunduğu zafiyet ve zayıfın bundan mütevellit olduğu bildirilmiştir.

Kırık fincanların değiştirilmesi için idare yeniden bir çok malzeme şevki ıztırmada kalmıştır.

Güzergâhtaki köylü ve çobanlar tarafından senelerin bıraktığı fena bir itiyad ile hedef ittihaz edilerek kırıl - makta olan telgraf ve telefon fincanlarının yekûnu her sene binleri aşmaktadır. Bu hal malzeme sarfiyatını artırmak itibarile hem hâzineyi ızzar etmekte hem de hassasiyeti malûm bulunan şehirler arası telefon konuşmalarını ehemmiyetle mütessir etmekte olduğu Nafia Vekâletinden iş'ar kılınmıştır.

Alâkadarlara bu hususta muktazi tebliğatın ifasile hâzineye ve âmmeye hizmetine zarar ve hâlel veren bu tecavüz ve fena itiyatlara son verilmesinin temini tamamen tebliğ olunur.

U. Müfettişliklere ve valiliklere yazılmıştır.

13/9/937

Emniyet İşleri U. M.

Ş. III.

Sayı : 20441

I/K.Sani/935 tarihinden itibaren meriyet mevkiine giren 2525 sayılı soyadı kanunu; her Türkü öz adından başka bir soyadı taşımağa mecbur kılmıştır.

Bu itibarla resmî muhaberratta da ismi geçen her şahsın soyadlarının behemchal yazılması lâzım iken gerek memur isimlerinin ve gerekse eşhas isimlerinin sadece esas i- simleri yazılarak soyadlarının yazılmadığı görülmektedir.

Badema soyadsız yazılacak isimler üzerinde hiç bir muamele yapılmıyacaktır. Keyfiyetin bütün memurlara ve alâkadarlara tebliğini rica ederim.

Umumî Müfettişliklere ve bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

21/9/937

Ş. III.

Sayı : 11941

Polis Stajyerliğine veya bir memuriyete talip olup heyeti sıhhiyece muayenesine lüzum görülenlerin bir tezkere

.....1124.....

ile hastahaneye sevk edildikleri ve bu suretle rapor istihsal edilmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Bu şekilde yapılan muamelelerde muayenesi istenilen şahsın yerine diğ er birinin girmesi gibi bir halin zuhuruna müsait bulunmakta olduğu cihetle badema bu gibi hallere meydan kalmamak üzere ve evvelce yapıldığı gibi heyeti sıhhiyeye sevk edileceklerin (sol kolu mühürlü ve tastikli fotoğrafı yapışık.....nın muayenesile raporunun gönderilmesi) tarzında yazılmasının usul ittihaz edilmesini tamamen rica ederim.

Emniyet müdür ve amirliklerine yazılmıştır.

21/9/937

Ş.III.

Sayı : 11942

25/3/937 gün ve 3651 sayılı tamime ektir.

1 — Emniyet kadrolarında çalışan rütbeli ve rütbesiz bilûmum memurların gönderilmekte olan gizli tezkiye varakalarının bazılarının muhtelif vilâyetlerden geldiği halde birbirinin aynı olarak yazılmış olduğu görülmekte ve bunun sebebinin de kadrolarına nakil veyahut sair suretle diğ er kadrodan gelen memurun geldiği kadrodaki vaziyetine dair bir fikir edinilmek için (Bilmuhabere evvelce doldurulmuş olan gizli tezkiye varakası örneğinin celbedilme- sinden veyahut memurun evvelki vaziyetine dair bir mü- talea sorulmasından) ileri geldiği kanaatine varılmıştır.

2 — Gizli tezkiye varakaları seneliktir. Bu varakalar her sene nihayetinde memurun liyakat, kabiliyet, muvaffakiyet ve sair ahvali şahsiyesini hulâsatan bildirmek için Emniyet Müdür veya Emniyet Amirliklerince doldurulur.

Memurun mutlaka bir kadroda bir sene çalışmış bulunması icap etmez. Sene nihayetine bir veya bir kaç ay kala herhangi bir kadrodan gelen memur için hiç bir yerden o memur hakkında bir fikir veya mütalâa sorulmaksızın o kadar müddet zarfındaki görgü ve mütalâa neden ibaretse gizli tezkiye varakasına yazılır. Şayet bir kaç ay zarfında bu memur hakkında kat'î bir kanaat hasıl edilemezse gelecek senenin ilk altı ayına mahsus olmak üzere ikinci bir gizli tezkiye varakası doldurulup ayrıca gönderilir.

3 — Memurun kat'î bir surette iyiliği veya kötülüğü anlaşılabilmesi için badema herhangi bir suretle kadrosu değişen bir memur hakkında evvelce istihdam edildiği kadrodan evvelki vaziyetine dair hiç bir mütalâa sorulmaması ve sorulsa bile cevap verilmemesi lâzımdır.

4 — Sene nihayetinde memurlar hakkında Emniyet Müdür eya Emniyet Amirliklerince doldurulan gizli tezkiye varakaları vekâlete gönderilinceye kadar Vali veya Kaymakamlık makamlıklarınca muhafaza edilir.

5 — Gizli tezkiye varakalarının arka tarafında gösterilen «Sihhat raporu» bir nümunedir. Bu nümuneye göre çizilecek kâğıtlar üzerine muamele yapılmalı ve tezkiye varakalarına bağlanmalıdır.

6 — 25/3/937 gün ve 3651 sayılı umumî tebligata ek olarak vilâyetlere ve bilgi edinilmek üzere Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

21/9/937

Ş. III.

Sayı : 11943

1/Ağustos/937 tarihinde mer'iyet mevkiine giren 3201 sayılı emniyet teşkilât kanununun meriyetinden evvel Polis namzetliğine alman ve meriyet tarihinde memur sınıfında

.....1126.....

bulunmıyan polis namzetlerinin yeni kanun karşısındaki namzetlik durumlarının bildirilmesi hususu bazı vilâyetlerce istenmektedir.

Keyfiyet tetkik edildi; 3201 sayılı emniyet teşkilât kanunun 25 inci maddesinde (polisliğe alınmış olanlar Polis Enstitüsü ilk tahsil kısmına veya Polis Mektebi tahsilini ikmal edinceye kadar stajyer olarak vazife görürler) denildiğine göre bu kanunun meriyete girdiği tarihten önce namzet olarak alman ve henüz namzetlik müddetini ikmal etmeden 3201 sayılı kanunun tatbik mevkiine girdiği anda memur sınıfında bulunmıyanlar için bir hakkı müktesep tahassül etmemiş bulunmasına binaen bir hakkı muntazır vaziyetinde olan durumlarının yeni kanun hükümlerine uyması icap edeceği cihetle namzet memurlar hakkında da bu yolda muamele yapılmasını rica ederim.

Umumî müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

21/9/937

Emniyet İşleri U. M.

Ş. IV.

ÖZ:

Ecnebilerin fotoğraf çekmeleri H.

20/8/937 tarihli ve 9865 sayılı tamimle tebliğ olunan izahnamenin ikamet ve seyahata ait maddelerinde de bildirildiği gibi ecnebler Türkiye’de kanun veya hükümet kararı ile kendilerine menolunmıyan yerler serbestçe ikamet ve seyahat edebilirler. Ecnebler, vatandaşlar gibi, yalnız memnu askerî mmtakalarda fotoğraf, kroki ve resim alamazlar. Bu böyle olduğu ve keyfiyet evvelce yapılan tamimlerle de tebliğ edildiği halde memnu olmıyan

bazı mıntakalarda ecnebilerin fotoğraf almakdan men edildikleri, hatta bu meyanda Beykoz civarında İstanbul Boğazının memnuolmıyan bir yerinde fotoğraf almak isteyen Polonya sefirinin karakola davet edildiği vaki olan muhtelif şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Askerî memnu mıntakalar haricinde vatandaşlar gibi ecnebilerin de fotoğraf almakda serbest olduklarını tekrar hatırlatır ve bu serbestiyi ihlâl edecek polis ve jandarma teşkilâtı mensuplarının şiddetle tecziye olunacağını bildiririm.

İşbu tamimin alınarak muhtevasının anlaşıldığının ve bütün polis, jandarma teşkilâtına tebliğ edildiğinin derhal bildirilmesini rica ederim.

16/9/937

Ş. IV.

ÖZ:

Devlet, Vilâyet ve Belediyeler hizmetlerindeki uzmanlar H.

Sayı : 11442

Türkiye’de Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkında 116/1932 tarihli ve 2007 sayılı kanunun 2 inci maddesinin B fıkrası Devlet veya Vilâyetlere merbut müessesat veya belediyeler ile bunlara merbut tesisat hizmetlerinin İcra Vekilleri Heyeti karare ruhsatı mahsusa ita olunmadıkça ecnebiler tarafından icra olunamayacağını sarahatle âmir bulunmakta ve bu şekilde kullanılan ecnebi mütehassıslara tatbik olunacak muamele hakkındaki 18/7/1936 tarihli ve 6127 sayılı tamim ile ihdas olunan ve 3177 sayılı kanunla İkamet tezkeresi haline ifrağ edilerek verilışleri 10/8/1937 tarihli ve 10389 sayılı tamimle tanzim kılman vesikalara ait sarı ve beyaz beyannamelerin mahsus hanesinde de keyfiyet va-

.....1128.....

zihen teyid edilmiş bulunmaktadır. Buna rağmen devlet, vilâyet veya belediyeler hizmetinde olan bazı ecnebiler hakkında mevzuubahs kanun ve tamimler hükümlerinin tatbik edilmediği ve bazı ecnebi uzmanların İcra Vekilleri Heyeti kararı olmaksızın istihdam olundukları görülmektedir.

Kanun ve tamimler muktezasının tamamile yerine getirilmesini temin hususunda ihmalleri görüleceklerin şiddetle tecziyeleri cihetine gidileceği tabî olduğundan devlet, vilâyet ve belediye hizmetlerinde bulunan ecnebilerin ellerinde yukarıdaki tamimlerde yazılı vesikaların bulunup bulunmadığının sıkı bir surette tetkikini ve bu suretle ellerinde de uzman hüviyet cüzdanı 1 Eylülündenberi Emniyet U. Müdürlüğü tarafından verilmeye başlanan Uzman İkamet tezkereleri ile tebdil olunmaktadır bulunmayan bu gibi ecnebilerin işlerinden menolunarak umumî hükümlere tabi tutulmalarını rica eder ve işbu tamimin alâkadar bütün makamlara tebliği ile gereğinin yapıldığının bildirilmesini dilerim.

16/9/937

Ş. IV.

Sayı : 11367/20256

1 — Esrar ve heroin kaçakçılığından altı ay 20 gün

EMNİYET İŞLERİ U. M.

Ş. VI.

OZ:

Çalman hayvan bedellerinin tazminine dair.

Sayı : 3765/21444

K : 13/9/937 gün ve 828/90 sayıya :

Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun 9 uncu maddesi sarahatine göre tazmin bedelinin tahsili işlerinde memurini zabitanın vazifeleri ve şehir halkının çiftlik, köy ve kasaba halkı gibi tazmine tabi tutulup tutulmayacağı muvakkaten veya daimî surette mahallâta oturan zabitan ve memurinin, mahallenin yerli halkı addedilip bedeli zamana iştirak ettirilip ettirilmeyeceği keyfiyeti tetkik edildi.

1 — Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun 9 uncu maddesinde (Mesruk hayvan bedelinin kariye, veya mahalle ahalisine alâtarıkı taksim tazmini muamelesi nahiye müdürünün veya vekilinin tahtı nezaretine heyeti ihtiyariye tarafından icra ve zabıta tarafından tahsil ve hisselerini vermekten imtina edenlerin mallarına müracaat olunur.) denildiğine göre tahsilatın zabıtaca yapıp - ması ve tahsilatın zarurî neticesi olarak mallara müracaat hususunda da zabıtayı salâhiyettar addetmek muvafık görülmektedir. Çünkü 1706 sayılı jandarma kanununun 18 inci maddesini değiştiren 3148 sayılı kanun ile tahsili emval kanununun 8 inci ve hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun 9 uncu maddesinin zabıtaya tahmil ettiği hükümler, kanunen zabıtaya verilmiş vazife olması dolayısıyla ortadan kaldırılmamıştır.

2 — Hayvan sirkatinin meni hakkındaki kanunun 9 uncu maddesinde yalnız Nahiye Müdüründen bahsedildiği gibi belediye teşkilâtı olan yerlerde muhtar ve ihtiyar hey'etlerinin ilgası hakkındaki 2295 sayılı kanun ve

.....1136.....

bu kanunun 15466 sayılı nizamnamesinin 26 mıcı maddesinin 2 inci fıkrasında çalınmış hayvanın mahalle ahalisine taksim suretile tazmini hususunda ihtiyar hey'etine tahmil edilen vazifelerin belediyeye devredildiğine nazaran bu kanunun tazmin hakkında vazeylediği hükümlerin şehirlerde de tatbik edilebileceği düşünülmektedir.

3— Yerli halkın kimler olacağı da nüfus kanununun ikinci maddesi hükmüne göre tayin edileceğinden ilinizce mümāsili ahvalde bildiriş dairesinde muamele ifasını tamamen rica ederim.

Karşılık olarak Eskişehir vilâyetine, tamamen umumî müfettişliklerle vilâyetlere ve Vekâlet umum müdürlük lerile jandarma genel komutanlığına yazılmıştır.

30/9/937

E. İ. U. M.
Ş. levazım.

ÖZ:

Emniyeti Umumiye bütçesine konulan sevk ve iaşe masraflarının sureti sarfına dair.

Sayı: 11188/19445

6/7/937 gün ve 7853 sayılı tamime ektir.

Topraklarımıza sığman mültecilerin görülen lüzum üzerine emniyet müfettişliklerine sevk veyahut sınır dışı edileceklerinden bahsile sevk ve iaşe masrafları için bir kısım vilâyetlerden tahsisat istenmektedir.

Emniyet umum müdürlüğü 937 yılı bütçesile alman daha malî senenin üç ayı geçmeden bu tahsisatın nisfından fazlası sarfedilmiş ve şu hale nazaran sene niha —

yetine kadar vukuu muhtemel masraflara kifayet etmeyeceği anlaşılmıştır.

Emniyet umumiye bütçesine konan bu tahsisatın suçluların sevk ve iaşe masraflarını karşılayacağına ve yurda sığınanların ise hiç bir veçhile bu vaziyette bulunmadıklarına göre emniyet umumiye bütçesinden bunlar için havale verilmesine imkân görülememektedir. Bu itibarla sığıntıların sevk ve iaşe masraflarının muhacirin misillü iskân bütçesinden verilmek üzere Sıhhiye Vekâletinden istenmesi lâzımdır. Emniyeti umumiye bütçesinden istenilecek tahsisatın suçlu olarak tanılan ve her hangi şüpheli bir vaziyetten dolayı polisçe nezaret altına alman ve görülen lüzum üzerine bir mahalden diğer mahalle sevk edilecek olan eşhasın zarurî masraflarına sarfedileceğinden bu hususun alâkadarana tebliğ buyurulması emmîyetle rica ederim.

Umumî Müfettişliklere ve vilâyetlere yazılmıştır.

7/9/937

Makaleler

Demografik İhtilâl

Eski zamanla bugünün demografik şartları

I

Eskiden Fransada demografik şartlar, günümüzdekinden çok farklı idi. Evvelâ, doğum pek ziyade idi. Doğumların vaki olduğu ailelerde gördüğümüz hal ile, eski Fransa tarihinde nam bırakmış olan zatların mensup bulundukları aileler ve suretiumumiyede, haklarında aynı mahiyette malûmat edinmesi mümkün olan eski zaman adamları, bize bu mevzu hakkında pek vazıh bir fikir vermektedirler. Misallerle, fer'î vak'alarla bir tesir husule getirildikten mada bir fikir de tevlit ettirilebilir (1), bununla beraber misaller intihabının, sureti umumiyede, az çok şuurlu bir temayülden mülhem olması tehlikesi de vardır.

Bundan başka, toplanan vak'aların adetçe çok büyük olması ve birine benzeyen vakıalar kütesi arasından alınması şartları, adetlerin kâfi derecede sıhhata yakın bir surette tesbit edilmelerine elverişli bulunmazsa, husule gelen intiba ve fikirler katiyetten mahrum bulunurlar; Çünkü asıl husulü lâzım gelen gaye; rakamların bu suretle tesbitidir.

Husûsî vakıalar muhayyeleye çarpar. Fazla olarak bir adamın hayatına tallûk eden ve içinde doğup büyüdüğü ai-

(1) Mathorez'in «Eski rejimler zamanında Fransada Ecnebler» adlı eserinin - 1919 - birinci kısmının birinci faslında mevzuubahs olan usulün eski Fransada yalnız doğum için değil, aynı zamanda ölüm için de enteresan bir tatbiki görülecektir.

le hayatını tasvir eyleyen ve izdivacı veya mütevali izdivaçları, aile ocağında vukua gelen doğumlar ile çocuklarının akibetleri hakkında bize mufassal malûmat veren aile hayatındaki vakıaların, onun tarafından ne gibi duygularla karşılandığını veya onlara nasıl katlanıldığını gösteren filân menkibe, tetkik etmek istediğimiz demografik şeniyeti anlamamıza imkân bahşeder.

Fakat herşeyden evvel onu iyi bilmemiz lâzım ve bu ise, heyeti mecmualara tatbik edilebilen rakamların elde edilmesine bağlıdır.

Fransanın pek çok yerlerinde 18 inci asır garfında senelik doğumlar adedinin, nüfus yekûnuna nisbet edildiği görülmüştür. Bu mesele üzerinde çalışmış olan, o zamanın müellifleri bu veçhile biri diğerinden çok farklı olmayan ve aynı zamanda tetkik edilen havaliye göre cüz'î tahav- vüller gösteren bir takım doğum nisbetleri tayin etmişlerdir. Bu müelliflerin en iyilerinden olan **Messance** ile **Moheau** ye (1) göre doğumların nüfus mikdarma vasatı nisbeti takriben 25 1/2 de birdir.

1670 senesinden itibaren, Paris hakkında aylık cedvel- ler neşredilerek, her ruhanî daire dahilindeki vaftizlerin a- dedi ile beraber izdivaçların ve ölümlerin mikdarı göste - rilmiştir. Fakat eski Parisin nüfusu hakkında ancak bir takım tahminler mevcuttur ve bunların en cididleri de; evlerin az çok sahih hesabına, her evdeki ailelerin ve her ailedeki nüfusun mikdarma istinad ettirilmiştir. Revişihale göre Parisde doğumların nüfusa nisbeti, memleketin diğer tarafdakilerine kıyasen biraz daha zayıf idi. Buna sebep; Paris gibi bir belde demografisinin Fransımanın diğer beldelerinden farklı olması idi. Doğum cihetinden Paris; genç erkek ve kadın tehacümünden istifade ediyordu - şimdiki zamana kıyasen şüphesiz pek az kuvvetli - Bu gençler umumiyetle vilâyetlerden geliyor ve çocuk sahibi

(1) «Messance» in: Rouen, Lyon, Auvergne ve diğer vilâyet ve kasabalarının nüfusları hakkındaki tetkikatı (1766).

MOHEAU: Fransa nüfusu hakkında tetkik ve mülâhazalar.

.....1140.....

olabilecek yaşıdaki kimselerin nisbetini arttırıyordu. Bundan mada, sokakda bulunan çocukların mikdarım da hesaba katmalıdır. Bunların bir çoğu ağılebi ihtimal dışardan getiriliyor, yahut Pariste doğurmağa gelen kadınların çocukları idi (1), mamafî diğler bir cihetten daha kuvvetli bir tesir husule getiren âmiller de vardı:

Pariste aralarında doğumun çok zayıf olduğu rahiplerle hizmetçi ve fahişeler gibi bir takım meslekler erbabının mikdarı anormal bir nisbette idi. Ziyaretçileri, Paristen geçen yolcuları da, hatırdan çıkarmamak lâzımdır.

Bundan mada, Parisde ahlâk ve adatın memleketin diğler şehirlerinden biraz farklı olduğunu ve sureti umumiyede Fransız doğumu çok geçmeden zafa düşürecek hareketin hükümet merkezinde daha o zaman başlamış bulunduğunu kabul etmek icabeder.

Buveçhile, on beşinci Lüi zamanında Fransanın doğum nisbeti 0/00 40 idi. Bu nisbetin çokdanberi mevcut olması ve hemen hemen hiç değışmemiş bulunması muhtemeldir. Bilhassa doğum bakımından eski Fransanın «Sabit tipe» yakın bir nüfusu vardı. Bu kelime, (2) bazı demografların kullandıkları manadadır, yani esaslı demografik mütaleaların istikrarı ile tayin olunan «tip» dir (3). Doğum çok kuvvetli idi, ölüm de öyle idi. Bir kimsenin, bir ailenin tarihi hakkında - bu tarihte zikredilen şahısların ne gibi şerait altında ve kaç yaşlarında söndüklerini anlamak için- yapılan tahkikat usulünün burada hakikî ve büyük bir e-

(1) 1788 senesinde sokakda bulunmuş çocukların adedi 5828. vaftiz edilenlerin adedi 20708 idi.

(2) «LOTKA» nın eserlerine ve hassatanı tabii artmanın «hakikî nisbeti» unvanlı eseri ile LOTKA ve DUBLİN nin Amerika istatistik Cemiyetinin gazetesine (Eylül 1925 tarihli nüshası) yazdığı yazılara bakıla.

(3) - «Sabit» nüfus - artma veya eksilme manasında - değışebilir. Eğer doğum ile ölüm sabit kalırlarsa, aralarında müsavat olmaz. Ancak doğum ile ölüm müsavi

bulunurlarsa, bu sabit nüfus, aynı zamanda tevakkuf halinde bulunabilir.

.....1141.....

hemmiyeti vardır. Feri mahiyette diğer bazı araştırmalarda yapılabilir. Küçük yaşta ölen çocuklara dikkat etmeli ki filân ailelerin vücutta getirdikleri misâller delâletile bir fikir verilebilsin, yahut filân veya filân yerdeki çocukları arasında sari bir hastalığın mucip olduğu istisnâî ölümlerin mikdarı tesbit olunmalıdır. Bütün nüfus hususunda bazı ölüm sebeplerinin tesiri tetkik edilmeli, sari ve müstevli hastalıklarla ve bilhassa o zamanlar «veba» adı ile yad edilen o büyük müstevli hastalıklarla iştilal edilmelidir. Bundan maada muharebelerle, açlıklar ve kıtlıklarla da meşgul olmak, 1709 senesindeki elim bir şöhet bırakan kışa benzeyen bazı mevsimleri de göz önünde bulundurmak icabeder.

O kış, soğğun sebebiyet verdiği hastalıklarla, izdiraplar yüzünden bir çok vefiyat olmuş, umumî surette İktisadî hayatın ataleti, rekoltenin mahvı ve şehirler iaşesinin müşkülâta uğraması sevkile bir çok kişi ölmüştür.

Bu gibi araştırmalar pek ziyade şayanı istifade olmakla beraber gerek ölüm ve gerek doğum hususunda hep heyeti mecmuadaki nisbete rücu etmek lâzımdır. 18 inci asır Fransası için elde edilen ölüm nisbeti takriben binde 33 dür, daha evvelki asırlarda ölümün biraz fazla olduğu zanedilmektedir. On sekizinci asırda Pariste ölüm doğuma yaklaşık ve hemen ekseriya doğumdan fazla bulunurdu; ancak doğum nisbetinin seneden seneye pek az değişerek evlenme esaretini kırarak felâketli senelerin ferdasında yalnız bir takım inhinalar göstermesine mukabil, ölüm nisbetinin bazı vakitler bilâkis pek ziyade artmış olduğunu da ilâve etmek iktiza eder.

Uzun felâket devreleri olduğu vakit bunların neticeleri dahi hem ölüm ve hem de doğum cihetinden daha çok göze çarpacek bir dereceyi bulur. Ölüm ve doğum hakkında yukarıda söylediklerimizin neticesi olarak eski Fran- sanın demografisinin iki hususiyetini kaydetmek lâzım gelir:

Ailelerin vasatı nüfusu bugünkünden fazla idi. Vakti-

le birçok ocak yani aile sayımları yapıldı, eğer bu ocaklar yanıyorsa ailelerin mevcudiyetine delâlet ediyordu. Bunlar, bazan vaki olduğu misillu, vergi esasları teşkil edecek yerde ,15 inci Lüi zamanında ocak _ aile - başına isabet eden şahısların vasati mikdarı 4.5 olarak tesbit o- lunmuştu. Vaktile pek çok çocuk doğar; fakat bunların bir haylisi ya pek erken yahut erken ölürdü. Neticeten ailelerde - vasatı olarak - şimdikinden az nüfus vardı. Lâkin tasavvur edildiğinden az bir fark ile ... şunu da ilâve edelim ki aile efradının vasati mikdarı gerçi şimdikinden daha çok idise de bir aile ile öteki ailenin efradı çok gayri müsavi bulunuyordu. Bu müsavatsızlık - şimdi olduğu gibi- ailelerin veludiyetinden ziyade, ölümün bütün aileler çocuklarında aynı gaddarlığı göstermemesinden ileri geliyordu.

Dikkat edilecek diğer bir nokta da; nüfusun yaş iti- barile olan inkısamının bugünkünden oldukça farklı olmasıdır. Çocukların nisbeti büyük, ihtiyarlarınki daha az, orta yaşdakilerin nisbeti ise, hemen hemen bugüngünün aynı idi.

Nüfusun hareketine gelince; tetkik ettiğimiz devirde bu hareket mahsus; fakat mutedil bir derecede mütezayit idi.

Vauban «Dîme Royale» adlı risalede Fransa nüfusunu ciddî bir surette tahmin etmiştir. Bu tahmin Bourgogne dükünün malûmatı olmak üzere Beauvillier dükünün emri ile idare memurlarının kaleme aldıkları muhtıralara niüstenittir. 1789 senesinde, Fransanın olması lâzım gelen arazi dahilindeki nüfus, on yedinci asrın en son senelerinde 21 milyonu geçmiş gibi görünüyordu. On dördüncü Lüi devrinin sonlarındaki felâketler üzerine biraz aşağı inmiş ise de 1789 da tekrar 26 milyonu bulmuştur. Bu hal; 90 senede takriben yüzde 23, 24 nisbetinde bir tezayüde delâlet eder. On beşinci ve on altıncı Lüi devirlerinin binnisbe mesut zamanlarını hesaba alıp on sekizinci asrın ilk yıllarını bir tarafa bırakacak olursak, bu tezayüdün seyri bittabi daha ziyade sürat peyda eder.

Dha evvelki zamanlara bir nazar atfetmek ister misiniz? Jül Sezarın fütuhâtı zamanındaki «Gol» nüfusunun yol açtığı münakaşalar bir çok tarziyeleri ihtiva etmekte ise de Saint - germain des pres rahibi «Polpytique d'irmi- non» un iki vesikası ile 1328 de ruhani dairelerin ve ocakların «ailelerin» mikdarmı mübeyyin tanzim edilen bir eed- vel Fransa nüfusunun dokuzuncu asır ile on dördüncü asır başlangıçlarında ne vaziyette bulunduğu hakkında bir fikir verebilmektedir. Bu vesikalar taallük ettikleri devirlerde köylü nüfusunun kesafeti, on sekizinci asırda tesbit olunan kesafetten uzak olmadığına hükmettirmektedir ve bugün tesbit olunan kesafet de aynıdır denebilir yüz sene muharebesi ve hattâ din muharebeleri gibi devirlerde az çok derin sükûtlar olmuş ve bunları nüfus çoğalmaları takip etmiştir. Müsait devirlerde nüfus 18 inci asırdan daha batı bir seyir ile çoğalıyordu.

Şimdi zamanı hazıra geçelim:

Fransa nüfusu ilk defa olarak ancak 1801 senesinde ciddi bir sayıma tabi tutulmuştur. Bu sayım neticesi, 27 buçuk milyona yakın bir rakamı göstermektedir. 1931 senesinde yapılan sayımda arazi «**Savoie**» ile «**Nice**» kontluğunun iltihakile artmış olduğundan 41,835,000 kişi sayıl - mıştır. Şimdiki arazi için nüfus, 130 senede yüzde 48 nisbetinde artmıştır.

Ehemmiyetle zikre şayan bir cihet de, kaydettiğimiz iki tahrir arasında bu nüfus çoğalmasından maada, refahın da hakikaten pek ziyade artmış olması keyfiyetidir. Refah art ması diyoruz: Bu münasebetle bu refahın tarifi emrindeki ihtiraz kayıtlarını (bizzat muayyen olduğu farzedilen) ve bir de öyle bir tarife atfedilmesi lâzımgelen kıymeti ve bu kıymet ile saadet arasındaki rabıtaları zihnimizden tuzak tutmamaklığımız icabeder. Bu tezayüt çok büyüktür.

İster filân veya filân mal ve mülkler mahsulünün tekâmülü nazarı itibare alınsın, veya ki bir taraftan istihlâke bağlanarak muhtelif İctimaî sınıflar azasının maddî hallerinin salâhı, ve diğer taraftan da müreffeh veya servet sahibi sınıflar azalarının fazlalaşmış olan nisbeti göz ö-

nünde tutulsun, bu tezayüdün büyüklüğüne kim itiraz edecek? Bu hususta bazı ölçüler konması arzu edilirdi; fakat bu nasıl olur?

En az zor bir meseleyi ele alalım : tetkik olunan iki devirde lalettayin bir san'at erbabının ücreti ile aynı tarihlerde filân işçinin satın aldığı malların fiatlarma bakarak elde edilen salâhı tayin edebilir miyiz?

Öyle kat'î bir neticeye varabilmek için aynı işçinin 1801 senesinde satın aldığı aynı emvali 1931 de satın aldığını ve bu emvalin her birinden mikdar itibarile aynı nisbette istihlâk etmek için yeni vaziyetten istifade ettiğini farzetmek icabeder. O zaman istihlâkdeki tezayüdün mikdarını hesap etmeğe imkân hasıl olur. Halbuki istihlâklarm yeknesak bir tarzda tezayüdü farziyesi gerçek değildir. Bundan maada, kemiyetçe tezayüdün yanında yüksek keyfiyetlerde aramak icabeder. Sonra bir takım mallar vardır ki yeni yeni araya girmiş veya icad olunmuş ve bunlar yeni yeni ihtiyaçlar doğurmuştur.

Bu hususda kendiliklerinden hatıra gelen misaller vardır. Bazı mallar paralı iken mecannî olmuş ve meccani olanlar da kullananların emrine daha mebzul olarak konmuştur. İstihlâk cihetinden kazanılan faydalar yanında, artan serbest zamanların faydaları da vardır.

İmkânsız bir ölçüden vaz geçelim: yukarıda zikrettiğimiz mütalâa müphem olmakla beraber mânâ ile dolu olduktan başka münakaşa da götürmez. Bundan maada refa hin artmasını mucip olan sebepler hakkında sözü uzatmak faydasızdır. Pek büyük teknik terakkiler husule gelmiştir. Bunlardan bazıları tamamen teknik mahiyettedir. Mekanik tezgâhlarla bir çok âletlerin icadı bu cümledendir. Diğer bazıları da, ilim ve fennin bilhassa Fizik ve Kimyanın fevkalâde ilerlemesi sayesinde imkân dairesine girmiştir.

Fennî keşiflerle teknik keşifler arasında vazih bir hattı fasıl konamayacağımda dikkat etmek lâzımdır. Yapılan araştırmaları, meselâ elektrik ve telsiz telgrafta ait araştırmaları düşünelim. Bunların neticesi olarak ziraat, sanayi, nakliyat hususlarında randımanlar artmış, bazan sür'at

çoğalmış veyahut kemiyet cihetleri ıslah olunmuştur. Bir de demincek yeni yeni istihlâklara yol açan bir takım yeni mallar icad edildiğinden bahsettik. Şunu da ilâve edelim ki ekonominin istihsal kabiliyeti o kadar artmıştır ki, devlet de varidatını artırabilmiş ve bunları ezcümle tam mana- sile millî avadanlığın tekâmülünde kullanmıştır.

Müteşebbislerin elinde, faaliyetlerini tevsi etmek, istihsal usullerine daha bariz bir sermayecilik mahiyeti vermek için, daha mebzul menbalar bulunmuştur.

Bu hal, istihsal kabiliyetine yeni bir germi vermiş ve ferdlerin - iktisadın devamlı istihsal malları dediği - servetlerini arttırmıştır.

Fransanın asrîhazırdaki nüfus artmasına rücu edelim.

Bunu anlamak için, şurasını nazarı dikkate almak lâzım gelir: Vaktile harice olan muhaceretle hariçten memlekete vukubulan muhaceret az ehemmiyeti haiz bulunuyor ve bunlardan herhangi birinin fazlalığı, nüfusun tabîî hareketini, hiss olunacak derecede tadil edemiyordise de bir müddettenberi vaziyet artık aynı değildir.

1841 den 1930 senesine kadar Fransada, hariçten vukubulan muhaceretin memleketten harice olan muhaceretten fazlalığı üç buçuk milyondan ibaret bulunuyordu. Bu rakamlara istinaden, Fransada 1801 le 1931 arasındaki nüfus artması, onsekizinci asırda olduğu gibi, umumî bir a- henk ve müvazene ile vukubulmuştur diyebiliriz; ancak bu 130 senelik devreyi toptan nazari dikkate alacak yerde, bu devre kısımlara ayrılacak olursa, nüfus hareketinin ve bilhassa tabîî hareketin yeknesak bir seyir takip eylemediği görülür.

1801 den 1860 senesine kadar yani 59 senelik bir müddet zarfında nüfus takriben dokuz milyon artmıştır.

1861 le 1913 arasında yani 52 sene zarfında ki nüfus artması ise ancak iki buçuk milyondan ibarettir; bununla beraber hariçten memlekete vukubulan muhaceret ancak bu devrede azim bir mikdarı bulmuş ve 1911 nüfus tahriri

Fransada 1,160,000 ecnebinin mevcut olduğunu kaydetmistir.

1913 den 1931 tarihine kadar, Fransanın bugünkü arazisinde, nüfus gayet cüzî bir miktarda artmıştır; ancak bu netice nasıl elde edildi?

Harp, Fransaya, gerek ölüm suretile gerekse doğuma mani olarak, iki buçuk milyon nüfus kaybettirmiştir. Bu müthiş boşluğun pek büyük bir kısmını hariçten gelen muhaceret doldurmuştur. Bu hususta şu noktayı zikrederim ki, 1931 tahririndenberi, buhran dolayısıyla, bir miktar ecnebi Fransayı terketmiştir; ancak bunların mikdarını sıhhatle tayin etmek müşküldür.

Fransa nüfusunun tabii hareketi hakkında daha fazla tafsilât ve teferruata girmek arzu ediliyor mu?

Şu halde her senenin doğum veya ölüm fazlasını kaydetmek icabeder. Eldeki kayıtlara nazaran 1801 le 1850 a- rasmdaki bütün senelerde doğum fazlalık arzetmiş ve bu fazlalık ancak sekiz senede ikiyüz bini geçmiştir. 1850 ile büyük harp arasında artık ikiyüz bin rakamına irişileme- miş ve açıkta görölmeğe başlamıştır. Bu hal; 1854-55 müstevli hastalığının ve 1870 - 71 harbinin neticesidir; fakat 1890 dan 1913 tarihine kadar fevkalâde hiç bir sebep olmadan 24 senede yedi sene ölüm fazlalığı görölmüştür. 1920 den sonra da ancak 1929 senesi açık senesi olmuş, yani ölüm doğumdan fazla bulunmuştur. 1922 den itibaren kaydolunan fazlalık en az 50000 le yüzbinden biraz fazla bir mikdar etrafında değişmiştir. Doğum veya ölüm fazlalığını gösteren münhani, doğum ve ölüm iki münhanisinin mu- hassalası, neticesidir. Onsekizinci asrın nihayetinden beri bu münhanilerden herbirinin takip ettiği seyir neden ibaretti?

Ölüm nisbeti mütemadiyen düşüyor ve bu da; Fransa tarihinde tamamen yeni bir hâdise teşkil ediyordu. Onbeşinci Lüi devri nihayetine doğru ölüm nisbeti binde 33 idi -felâket devirler hariç olmak üzere ondan evvelki asırlardakinden daha aşağı idi.-

Bu nisbet; 1811 - 20 senelerinde vasatı olarak binde 26.1e düşmüştür ve kuvvetli bir tenezzülü göstermektedir. 113 de ise ölüm nisbeti, ancak 17.7 den ibaret bulunuyordu bu yeni tenezzül de 8.4 dür.

Kaydedilmesi lâzımgelen bir noktada; bunda da bir yenilik vardır - ölüm münhanisinin meyli, eski Fransada- kinden daha nadir ve daha az çıkıntılı olmasıdır. 1811 - 20, bunu takip eden on senelik devrelerin ölümüne nisbetle 1814, 1832; 1834, 1849, 1855 senelerinde binde 3.7; 3; 4.1; 3.5; 3.1 nisbetinde bir fazlalık görölüyordu ve bu fazlalıklar 1870 de binde 4.8 ze, 1871 senesinde de 11.4 de çıkmıştır.

Büyük harp; ölüm cihetinden, Fransa tarafından girışilen harpler tarihinde hiç bir mukayeseye imkân vermeyen neticeler doğurmuştur.

Biraz geri asırlara rücu eder ve hiç olmazsa 1814 - 1818 deki askerlerin ölümünü nazarı dikkate alırsak bu müddet zarfındaki asker telefâtının 1,400,000 den ibaret olduğunu görürüz, buna mukabil, sivil nüfus, arazinin istilâsında, eski zamanlarda olduğundan daha az müteessir olmuştur.- Harpten sonra ölüm nisbetinin tekrar düştüğü ve 1932 de bu nisbetin 1913 dekinden 1.9 nisbetinden dun olduğu görölüyor.

Doğuma gelince; bu da, daha kuvvetli bir tenezzül nisbeti ile ölümünkine oldukça benzer bir münhani resmetmektedir.

Onbeşinci Lüi devrinde binde 40 dan ibaret olan nisbe- te yaklaşan doğum nisbeti; 1811 - 20 senelerinde vasatı olarak 31.8 ze ve 1913 de de 18.8 ze düşmüştür, aynı tarihte ölüm nisbetinde görülen 8.4 farka karşı, doğumdaki tenezzül farkı 13 bulunuyordu.

Doğum nisbetindeki tenezzül, en uzun ikinci imparatorluk devrine ait bulunan bazı devirler hariç olmak üzere, muntazaman bir seyir takip etmiştir. Harp devrini geçelim. Tehir edilen evlenmelerin - terhis münasebetile - akdi yüzünden doğum nisbeti, hemen harbi müteakip anı

.....1148.....

olarak pek zayıf bir yükseliş göstermiştir. Bu nisbet, 1920 de binde 21.4 e çıkmış ve 1924 de, 1973 dekinden daha aşağı bir nisbet olan 18.7 ye düşmüş ve 1932 deki nisbet ise; ancak 17.3 den ibaret bulunmuştur.

Yukarıdaki meşruhatı bir kaç kelime, bir kaç rakam ile hülâsa etmek icabederse, şunu hatırla tutmalıdır. Eski Fransanın doğumu çok kuvvetli idi, ölüm de öyle idi amma normal zamanda doğumdan aşağı bulunuyordu. Ve bundan dolayı nüfusça hafif bir tezayüt kaydolunuyordu. Bu tezayüt onsekizinci asırda bazan daha ziyade fazlalaşmıştır. Sonra 150 sene zarfında, ölüm binde 33 den 15,8 e inmiş yani tenezzül nisbeti yüzde 56,7 ye düşmüştü, neticeden tabii seyir bakımından, nüfus, sabit kalmak istidadını gösteriyor.

Bu hülâsada en ziyade tesir bırakan cihet, doğumla ölüm nisbetlerinde görülen büyük tenezzüldür. Bunu işaret etmeğe hacet var mıdır?

Şimdi de yabancı memleketlerde ve bilhassa nüfusu Avrupalı olan memleketlerde olup bitene bakalım:

Yapılan tahminlere göre 1800 de 188 milyondan ibaret bulunan Avrupa nüfusu 1900 de 401 ve 1930 senesinde de takriben 500 milyona çıkmıştır yani 130 sene zarfında yüzde 165 nisbetinde artmıştır. Bu artma Fransada görülen artmadan çok yüksektir.

Keza şunu da hatırlamak lâzımdır ki, nazarı dikkate al- İman bu devrede Avrupa; Amerikanın, Kanadanın, Arjantin ve Brezilyanın, Avustralyanın, Siberyanın, Şimalî ve Cenubî Afrikalının iskânına da yardım etmiştir.

1911 senesinde İngilterede üçyüzbin nüfus Avrupa haricine hicret ederken İtalyada 1913 senesinde 560,000 ni Avrupa haricine olmak üzere 873,000 nüfus memleketten harice çıkmıştır. Keza 1905 le 1914 senelerinde yalnız altı sene içinde Amerikaya haricden giren muhacirlerin mikdarı bir milyonu bulmuştur. Bu da; mühim ve büyük bir rakamdır.

Avrupa haricindeki Avrupalı memleketlerdeki nüfusun gerek tabii seyrir, gerekse hariçten muhaceret sayesinde - bazan harikulade bir surette artmış olduğuna da hayret etmemelidir. Meselâ Amerikanın nüfusu 1800 de 5.300.000 iken bu mikdar 1930 senesinde (122,800,000) ne çıkmıştır.

Avrupada bir memleketi, meselâ İngiltereyi ele alalım. 1800 tarihinde İngilterenin Gal ile beraber 8,893,000 den ibaret bulunan nüfusu; 1930 senesinde (39,948,000) ne yükselmiştir. Artma nisbeti, yüzde 350 dir. Eğer İngilterenin, uzun müddet harice vukubuan çok kuvvetli muhacereti nazari dikkate alınır - bu muhaceretin, hariçten memlekete vukubulan muhaceretten fazlalığı 1841 le 1930 arasında 3.252.000 dir- bu devre zarfında İngiliz nüfusunun, tabii seyrir halinde hiç şüphesiz beş misline çıkmış olacağı görülür.

Evvelki asırlara nazaran ne büyük tahavvül!

Fransada olduğu gibi, bugün bizi meşgul eden ecnebi memleketlerde nüfus artması, kuvvetli bir refah artmasile müterafık olmuştur.

Eğer bilhassa Avrupa nazari dikkate alınır Avrupa'nın bundan istifade ettiğini kaydetmek faydasız değildir. Aynı zamanda işidilmemiş teknik terakkilerin husule gelmemesi, Avrupadan uzak mmtakalara giden muhacirlerin buraları kıymetlendirmeleri, gerek bu mmtakaların iskânı, gerekse mahdud bir miktarda asker, idare memuru ve muhacir gönderilmesi buralarda intizamı tesise ve istihsali inkişaf ettirmeğe yardım etmiştir.

Burada, muvakkat giden muhacirin, yalnız ana memleket için para göndermesi ve kazanması yahut Avrupa sermayesine yatırılacak yer bulması mevzubahs değildir. Aynı zam anda ve bilhassa iptidaî maddeler, gıdaî mahsuller tedariki ve Avrupa mamulâtma mahreç bulunması da mevzubahisdir. Bir kaç sene evveline kadar kabul edilen fikir ve mitalea bundan ibaretti, ancak büyük buhran, pek müsait olmayan bir vaziyet vücade getirmiştir. Asrımızda Avru-

.....1150.....

pada misli görülmeyen bir nüfus fıskırması vardır. Bütün Avrupa memleketlerinin nüfusu artmaktadır; ancak bunların çoğunda artma nisbeti batileşmiştir.

Halihazırda Avrupa Rusyasında senelik doğum fazlası iki buçuk milyona yaklaşmıştır, bu mikdar; yalnız mutlak rakam halinde değil, nüfusa nisbet itibarile de, mazide kaydolunan bütün rakamlardan yüksektir.

Almanyada ise, 1906 - 10 senelerinde doğum fazlası, vasati olarak 887,000 dir - bu suretle doğum yüzde seksen nisbetinde ölümü geçiyordu - bu fazlalık 1932 de ancak 280.000 kadardır.

İngilterede de: 1906 -10 senelerinde doğum fazlası vasati olarak 406,000 iken - doğum yüzde 79 nisbetinde ölümden fazladır - bu miktar, 1932 de ancak 180,000 dir.

Bu hususta Fransa için olduğu gibi, biraz da ecnebi memleketlerin doğum ve ölüm münhanisine bakalım.

Ölüm, ondokuzuncu asır zarfında bütün Avrupada kuvvetli bir tenezzül göstermiştir. İsveçde, 1749 - 60 devresinde, ölüm binde 27.4 iken - bu mikdar, o zaman için, Fran- sadan daha müsait bir vaziyeti gösteriyordu - bu nisbet, 1801 - 10 da 27.9 a çıkmış ve 1931 de 23.31 re düşmüştür- 1930 senesinde de 11.7 dir.-

İngilterede 1841 - 50 senelerinde vasati olarak binde 22.4 den ibaret bulunan ölüm nisbeti, 1932 de 12 ye; Almanyada da 1841 - 50 tarihlerinde 26.8 olan bu nisbet, 1932 de 10.8 ze düşmüştür.

Avrupa Rusyasında ise ölüm nisbeti; 1891 - 1900 de 34.1 iken bu nisbet, 1928 de ancak 18.9 za düşmüş bulunuyordu. Bugünkü nisbet ise, belki Avrupanın hiç bir memleketinde mevcut olmayan, binde 20 dir.

Doğuma gelince; Fransada doğum nisbeti onsekizinci asır nihayetinde düşmeğe başlamıştır. Ecnebi memlelerde ise; bu tenezzül daha geç görülmüştür. Bazılarında ondokuzuncu asrın ilk nısfında; bazılarında ikinci nısfında; bazılarında da son zamanlarda başlamıştır.

İsveçde, 1749 - 60 da vasatı olarak binde 36 dan ibaret olan doğum nisbeti, 1801 - 10 senelerinde 30.9 a düşmüş ve

1821 - 30 da 34.6 ya çıktıktan sonra müteakip senelerde oldukça muntazam bir meyil takip ederek 1931 de 14,8 ze düşmüştür.

Fenlândiyada 1751 _ 60 da binde 45 olan doğum nisbeti; 1801-10 de 36.3 çe inmiş ve 1871 - 80 de 37 ye çıkdıktan sonra 1931 de 19.5 e düşmüştür. Belçikada; bu nisbet, 1831 - 40 da 33.5 iken 1841 - 50 de 30.9 za inmiş ve 1871 - 80 de tekrar 32.3 çe yükselmiş ve nihayet 1932 de 18.2 ye kadar düşmüştür.

Hollanda, 1841 - 50 de binde 33 ve 1871 _ 80 de 36.2 den ibaret bulunan doğum nisbeti, 1932 de binde 22 ye düşmüştür.

İngilterede de; mümasil bir surette 1871 _ 80 de 35.4 de kadar yükselen doğum nisbeti; 1932 de 15.3 çe düşmüş tür. Almanyada ise: 1871 - 80 de 39.1 olan bu nisbet; 1932 de 15.1 re düşmüştür. İtalyada, malûmat elde edilebilen 1881 - 90 devresinde vasatı olarak azamî 37.8 ze çıkan doğum nisbeti, 1932 de 23.6 ya ve aynı fasılada Macaristanda da 44 ten 23 e düşmüştür.

Romanyada da; 1911 - 12 de binde 42.8 den ibaret bulunan doğum nisbeti; 1931 de 33.3 çe düşmüştür.

Bugün şimalî ve garbî Avrupanm - Hollanda müstesna olmak üzere - bütün memleketlerinde; aynı zamanda Almanya, Avusturya ve İsviçrede doğum nisbeti; binde 20 den aşağıdır. Doğum nisbeti en düşük olan memleket de İsveçtir; ancak memleketler nazari dikkate alınacak yerde, şehirler nazari dikkate alınırsa o zaman nisbetin daha ziyade düşük olduğu görülür.

Meselâ Parisde 1928 den 38.4 den ibaret olan doğum nisbeti; 1931 de 14.3 çe 1932 Osloda 9.2 ye; Berlinde «8.1» Viyanada 7.3 çe; Tallinde de 6.9 za düşmüştür.

En zaif nisbetleri işaret ediyoruz; ancak her şeyden evvel doğum tenezzülünün umumî mahiyeti üzerinde ısrar etmek lâzımdır.

Artık Avrupada tek bir memleket yoktur ki bu vakıa ile karşılaşmış olsun. Avrupa Rusyasmda 1928 de doğum nisbeti pek yüksek idi ve binde 42 idi; ancak bu nisbet,

1901 - 10 da 50 yi geçmişti. Her nekadar 1928 de doğum nisbeti, memleketin heyeti umumiyesi için 42 idise de Okran- yada «38.1» e - 1929 da 34.2 ye - ve Okren şehirlerinde de 26.5 şe ve Okranyanm dört büyük şehrinde de 19.2 ye, O-desada da 17.9 za düşmüş bulunuyordu.

Rusyada, toptan nazari dikkate alındığı zaman, do - ğumda görülen tedenni, bu geniş memleketin bazı aksamından vukua gelen daha derin bir inhitatin neticesidir. Bu hal ağılebi ihtimal, memleketin diğer kısımlarına da yayılacaktır.

Avrupa haricinde, nüfusları Anglosakson olan memle ketlerde aynı harekete sürüklenmişlerdir. Avusturalyanm Viktorya hükümetinde 1861 - 65 de 43.3 olan doğum nis - beti; 1929 da, ancak 19 dan ibaretti.

Yeni Zelandada 1876 80 de binde 41.2 olan bu nisbet, 1932 de «17.1» e düşmüştür.

Vaktile nüfusunun kuvvetli veludiyeti ile maruf olan Kanada da bugün yaşayan 3 milyon nüfus, 1763 deki 70 bin Fransızın zürriyetleridir.

Bu veludiyet tenezzül yolundadır. Kebek Provensinde, 1915 te 38.9 olan doğum nisbeti; 1930 da 30.6 ye - 1919 senesinde de 30.3 çe düşmüştür. Cezayirdeki Avrupallarda da aynı hâdiseyi görüyoruz.

Bu memlekette de 1877 - 86 devresinde binde 36 dan ibaret olan doğum nisbeti, 1906 da yirmi dörde ve 1930 senesinde de 22.2 ye düşmüştür. Lâtin Amerikada; Kostari- kada, 1928 de doğum nisbeti; binde 46.9; Şilide 1930 da 39.4; Arjantinde aynı sene zarfında 30.1 dir.

1881 - 1885 de binde 50 yi geçen Uruguay'ın doğum nisbeti, 1929 da 24.2 ye düşmüş; Riyodöjaneyronun 1932 de doğum nisbeti de ancak 17.2 den ibaret bulunmuştur.

Şarka ve Aksayi şarka gelince : doğum nisbeti; Mısırdı 1929 da 43.7; Filistinde 1930 da 52.9 dir. Japonyada da bir kaç senedenberi doğum tenezzülü ile başlamış ve 1920 de

36.2 olan doğum nisbeti 1931 de binde 32.2 ye düşmüştür.

Doğum nisbetinin hiç düşmediği memleketlerde bu vaziyet ilânihaye devam edecek mi, yoksa bu memleketlerde

az çok uzak devirlerde -nöbetleri gelince - bu akıbete maruz kalacaklar mıdır?

Bu hâdisenin umumî ve şamil bir hale geleceği fikir ve kanaatini veren sebepler vardır - bunlardan ileride bahsedeceğiz.

İşaret edilmesi lâzım gelen bir noktada; her yerde doğum sükûtunda görülen hız ile, umumî bir surette bu vakianın eskiden vukubulduğu memleketlerle son zamanlarda hadis olduğu memleketler mukayese edildiği zaman, bu sükûtda müşahede edilen sür'attir.

Eğer Fransada doğum nisbeti 1811-20 de 31.8 iken 1932 de 17.3 çe düşmüş bulunuyorsa, bu 115 senede 14.5 puvan yani yüzde 45 i sükûttur; fakat Almanyada 1871 - 80 de 39.1 o- lan doğum nisbeti, 1932 de «15.1» re inmiş ve yalnız 55 senede 24 puvan düşmüş ve tenezzül nisbeti de yüzde 61 den ibaret bulunmuştur. 1912 senesinde bile, Alman doğum nisbeti 35.1 bulunuyordu. Bu tarihten itibaren bu nisbet 20 senede yüzde 56 nisbetinde düşmüştür yani iki nesil fasılasından daha az bir müddet içinde yarıdan fazla tenezzül etmiştir. Berlinde, doğum nisbeti, yarım asırdan biraz fazla zaman zarfında 5 in bire düşmesi nisbetinde tenezzül eylemiştir.

Okranyada 1925 senesinde binde 42.7 olan doğum nisbeti 1929 da 34.2 ye düşmüştür. Dört senedeki tenezzül nisbeti yüzde yirmidir.

Odesada, 1925 de 30.8 olan bu nisbet, 1928 de üç senede 17.9 a düşmüştür. Tenezzül nisbeti yüzde 42 dir. Vakıa Rusyada; evlenme ve aileye ait kanular ile çocuk düşürmenin idare teşkilâtı, doğum için ciddî neticeler tevhit et - mekten hali kalmamıştır, öyle iken neticede Leningrad gibi bir şehirde meşru çocuk düşürmelerin mikdarı, doğumdan çok fazla olmuştur. **(Devam edecek)**

Yazan:
Adolphe Landry
Sabık Nazırlardan

Türkçeye çeviren
S. Sabit Aykut
İstatistik U. müdür muavini

Yüksek idare kadrosundaki memurların yetiştirilmeleri ve tayinleri hakkında beynelmilel anket

IV— İTALYA

Cevabı hazırlayan:

**Bologne üniversitesi hukuk fakültesi dekanı
pr. Umberto Borsi**

(a) TARİF.

1) İ d a r î hiyerarşinin muayyen derecede mesuliyetini haiz memurları ihtiva eden ve Almanyada «Höherer V e r w a l t u n g s d i e n t» ve İngilterede «A d m i n s t r a t i v e Class» denilen yüksek idare kadrosuna « mahsus memleketinizde umumiyetle müstamel ‘bir tarif mevcut mudur?

İtalyada umumiyetle müstamel tabir «Personale di Carriera amministrativa» dır. Devlet memurları üç gruba ayrılmıştır. A. B. C.

A grubunda yüksek idare kadrosunun personeli bulunmaktadır.

2) Bu yüksek idare kadrosu ile idarenin diğer kademeleri araş n da kat’î ve sarîh bir tefrik yapılmış mıdır?

Evet. Umumi kaide olarak A grubu personeline mahsus kabul şartlarından muayyen bir tahsile malik olmıyanlar yüksek idare kadrosuna geçemezler.

(b) TAYİN.

3) Bu yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir (imtihan, müsabaka imtihanı)?

Umumiyetle, müsabaka imtihanları ile tayin edilir. Maamafih yüksek memuriyetlere (umum müdür, vali ilâh) müsabaka imtihanı usulüne müracaat etmeden tayin yapılabılır.

4) Bu imtihan veya müsabaka imtihanlarının mevzuları nelerdir?

Sırf idari hizmetler için hukukî, siyasî, İktisadî meselelerden, teknik hizmetler için, her sahadaki teknik meselelerden imtihan edilir.

5) Tayinler daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır, yoksa bu yüksek idare kadrosuna doğrudan doğruya girmek kabil midir?

Üçüncü sualin cevabında buna dair malûmat vardır.

6) Hariçten girmek istiye illerden bir Üniversite diploması aranır mı?

Hayır.

7) Üniversite mezunları dühul imtihanından veya bu imtihanın bazı kısımlarından muaf tutulurlar mı?

Hayır. Üniversite diplomasını haiz olanlar dühul imtihanlarına girerler.

c) MÜLÂZEMET DEVRESİ.

8) Muvaffak olan namzetler doğrudan doğruya ve kat'î olarak tayin edilirler mi, yoksa, vazifeye kat'î

.....1156.....

kabulden evvel muayyen bir mülâzemet devresine tâbi midirler?

Evet. Umumî bir kaide olarak böyle bir mülâzemet devresi vardır.

9) İlk hizmet yılı esnasında (ve yahut mülâzemet devresinde) her sınıf iş için teşkilâtlandırılmış ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur? Eğer mevcutsa bunun mahiyeti nedir?

Sivil memurlar için yoktur. Yalnız istisnaen müstemleke idaresi ve emniyeti umumiye memurları için böyle bir yetiştirme sistemi kabul edilmiştir.

10) Yoksa memur yetiştirilmesi ve tekâmülü tamamen ferdî mahiyette midir? Eğer 'böyle ise memur tecrübeli bir âminin kontroluna ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?

Umumî bir kaide olarak ferdî mahiyettedir. Bu hususta mecburî metodlar kabul edilmiş değildir.

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?

Bu hususta mecburî usuller vazedilmemiştir.

d) KATİ KABUL.

12) Bu staj devresinin niheyetinde genç memur idare kadrosuna kat'î surette kabul edilmek için bir imtihana tâbi midir?

13) Bu imtihanın mevzuu nedir?

.....1157.....

14) Bu imtihanda muvaffak olmakla, memur hangi dereceyi iktisaba hak kazanmaktadır?

Umumî kaide olarak hayır!. Fakat bir çok idarelerde muayyen derecelere yükselmek için imtihan mecburî addedilmiştir.

V— POLONYA

Cevabı hazırlayan;

**Beynelmîlel İdarî İlimler Enstitüsünün
Polonya şubesi**

a) TARİF.

1) İdarî hiyerarşinin muayyen derecede mesuliyeti haiz memurlarını ihtiva eden ve Almanyada «Höherer V e r w a l t u n g s d i e n s t» ve İngi l l e r e d e «A d m i n s t r a t i v e C l a s s» denilen yüksek kadrosuna mahsus, memleketinizde umumiyetle müstamel bir tarif mevcut mudur?

Memleketimizde, idari hiyerarşinin yüksek derecesini tayin ve tarif etmek için kanunen veya hukukan tesbit edilmiş muayyen bir tabir mevcut değildir. Fakat halk lisanında «yüksek idare memurları» tabirinden, muayyen bir mes'uliyeti haiz, yani az çok mahdut bir saha içinde temsil ettikleri otoriteler nam ve hesabına mukarrerat ittihazına salâhiyettar memurlar anlaşılmaktadır.

2) B u yüksek idare kadrosu ile idarenin diğer kademeleri arasında kafi ve sarih bir tefrik yapılmış mıdır?

Bu yüksek idare kadrosu ile diğer İdarî kademeler a- rasında bir tefrik mevcut değildir. Bilâkis bütün idare memurları tek bir gruba dahildirler. Kanunlarımız memurlar arasında bir sınıf ve derece kabul etmemiştir. Ancak maaş dereceleri mevcuttur. Hattâ mer'î mevzuatımıza göre aynı maaş derecesi dahilindeki memurların (meselâ VI,

.....1158.....

VII inci derecelerde) bazan yüksek memur, bazan madun memur olarak çalışmaları mümkündür.

Kanunî mevzuat İdarî memurlar arasında tahsil derecelerine göre bir tefrik yapmış değildir: Bir taraftan Üniversite tahsili yapan memurlar mesleklerine VIII inci derece maaşı ile girerler ve idarenin yüksek derecelerine yükselebilirler.

Diğer taraftan ilk ve orta derece tahsili yapan memurlar mesleklerine XII inci derece maaşı ile girerler ve en çok VII mcı dereceye ve istisnâ olarak VI inci dereceye kadar çıkabilirler. Bu memurlar icraî ve mekanik hizmetlerde kullanılırlar. Pek az tahsili olan memurlar ise talî memur olarak küçük işlerde çalıştırılırlar.

b) TAYİN.

3) Bu yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir (imtihan, müsabaka imtihanı ilâh..)?

4) Bu imtihan veya müsabaka imtihanlarının mevzuları nelerdir?

5) Tayinler daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır? Yoksa bu yüksek idare kadrosuna hariçten doğrudan doğruya girmek kabil midir?

Yüksek idare memurları kadrosu, kaide olarak, Üniversite diplomasını haiz raportörleri, ehliyetleri, mesailerinde muvaffakiyet dereceleri, ve bir dereceye kadar yaşları nazarı itibara alınarak terfi suretile ikmal olunur.

Bazı vaziyetler vardır ki, bu kadronun memurları umumî hayatın diğer sahalarından (meselâ askerî kadrodan) bu vazifeleri görmeğe kabiliyetli (enerji, teşebbüs, teşkilât fikri ilâh., bakımından) kimseler arasından seçilir. Yüksek idare kadrosundaki memurlar için betahsis düşünülmüş bir imtihan sistemi yoktur.

.....1159.....

Fakat umumiyetle raportör olmak isteyen her namzet (2 inci suale bakınız) bir ilâ iki sene arasında tehalûf eden bir namzetlik devresi geçirmeğe mecburdur. Bu devre esnasında idarenin muhtelif hizmetlerinde birbirini takiben vazife görerek idarenin işleyişi hakkında pratik bilgi sahibi olabilir. Bu mülâzemet devresinin nihayetinde bir pratik imtihan geçirmeğe mecburdur. İmtihanın mevzuu hukuku esasiye, devlet teşkilâtı, İdarî kanunlar ve emirler, siyasi otoritelerin teşkilâtı ve bilhassa İdarî sahadaki kanun ve emirlerdir. Bundan sonra artık ne mülâzemet ve ne de imtihan mecburiyeti yoktur.

6) Hariçten gireceklerden bir Üniversite diploması aranır mı?

Prensip itibarile, evet. Fakat Vekiller Heyetinden hususî bir müsaade, bir Veniam Studiorum alabilir.

7) Üniversite mezunları, dühul imtihanından veya bu imtihanın bazı kısımlarından muaf tutulurlar mı?

c) MÜLÂZEMET DEVRESİ.

8) Muvaffak olan namzetler doğrudan doğruya ve kat'î olarak tayin edilirler mi, yoksa vazifeye kat'î kabulden evvel muayyen bir mülâzemet devresine tâbi midirler?

Prensip itibarile kat'î bir tayin ancak mülâzemet devresinden ve imtihandan sonra kabildir. (3 üncü suale bakınız).

9) İlk hizmet yılı esnasında (veyahut mülâzemet devresinde) her sınıf iş için organize ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur? Eğer varsa bunun mahiyeti nedir?

Yoktur.

.....1160.....

10) Yoksa memur tekâmülû tamamen ferdî mahiyette midir? Eğer böyle ise memur tecrübeli bir memurun kontroluna ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?

Evet, ferdidir. Tecrübeli bir memurun sistematik murakabe ve yardımı umumî olarak düşünölmüş değildir. Fakat genç memurların yetiştirilmesi için diğér fırsatlar ve vaziyetler mevcuttur.

Meselâ yüksek salâhiyet sahibi memurlar tarafından genç memurların yetiştirilmesi imkânını hazırlayan teftişler bu meyandadır. Bundan başka konferanslar, tetkik seyahatleri, ihtiyaç halinde hususî kurslar tertip edilir. Memurların tekâmülû istihdaf eden ve bilgisini arttıran hususî etüdler teşvik ve teshil edilir. Memurların mesleki cemiyetlerdeki mesaisi himaye olunur. İlâh...

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?

c) KAT'İ KABUL.

12) Bu staj devresinin nihayetinde genç memur idare kadrosuna kat'î surette kabul edilmek için bir imti- V e r w a l t u n g s d i e n s t » ve İngil terede hana tâbi midir?

13) Bu imtihanın mevzuu nedir?

14) Bu imtihanda muvaffak olmakla hangi dereceyi iktisaba hak kazanmaktadır?

2, 3, 10 uncu suallere bakınız.

Nakleden:
HAŞAN ŞÜKRÜ ADAL

=====

Kısa İdare haberleri

TEŞKİLÂT.

Portekizin yeni İdarî kodu.

Portekizde hazırlanan yeni İdarî kod başlıca dört kısma ihtiva etmektedir.

- I — İdarî teşkilât.
- II — İdare memurları ve müstahdemler.
- III — Mahallî maliye idareleri.
- IV— İdarî davalar.

Bu taksimin tamamen İlmî bir tasnif olmadığı aşîkârdır. Fakat bu «kod» un tenkidi tahliline girişmeksizin kısaca muhtevasını tesbit ile iktifa edelim:

Birinci kısımda mahallî idare müesseselerinin (Conseil, Paroisse, Province) statüleri, bu müesseselerin uzuvları ile bunların vazife ve salâhiyetleri, yapacakları hizmetler, teşkilât şekilleri, işleyişleri haklarında tatbik edilen murakabe usulleri, nihayet bu müesseselerle mesai iştiraki yapan âmmе menfaatine hâdim hükmi şahısların statüleri bulunmaktadır.

İkinci kısımda, birinci kısımda nazarı itibara alınan bütün müesseselerde çalışacak memurların statüsü tesbit edilmiştir.

Üçüncü kısım, mahallî idarelerin malî statüsünden bahsetmektedir. Yani bu idarelerin varidat ve masraf rejimleri, bütçeleri ve muhasebe sistemleri ele alınmıştır.

Nihayet dördüncü kısım mahallî idare davalarına tahsis edilmiştir.

Her bahis medenî kanunda olduğu gibi fasıllara, kısımlara, maddelere, fıkralara ayrılmış tam bir «Code» şeklinde hazırlanmıştır.

Kanunun vazettiği ilk prensip, yani mahallî teşkilât, esas teşkilât kanununun 125 inci maddesinde vazedilen esas taksimata istinat etmektedir.

FRANSIZ İDARESİNDE ISLAHAT TEŞEBBÜSLERİ

Fransada devlette, idarede reform fikri siyasi ve içtimai hayatın gittikçe düşündürücü bir şekil alan tezahürleri ile mütenasiben kuvvet bulmakta, bütün münevver zihinleri meşgul etmektedir. Bu hususta matbuat sahasına intikal eden projeler bir tek esaslı nokta üzerinde birleşmektedirler: Fransız idaresinin müessiriyeti, randıman kabiliyeti azalmaktadır. Bunun esbab ve avamilini tahlil için ciltlerce kitaplar neşretmektedirler.

Ahiren neşredilen ve bir çok konferansları ihtiva eden «La Reforme de l'Etat» ismindeki eserde Fransız Devlet Şûrasının salâhiyetli simalarından Henry Puget Fransız idaresinde görülen aksaklıkları tahlil etmektedir. Henry Puget diyor ki:

«Büyük karışıklıklardan sonra, Bonapart İdarî makineyi yeniden kurdu.

VIII senesi sisteminin umumî prensipleri hâlen idarenin esasını teşkil etmektedir. Monarşinin ve otoriter rejim ile ihtilâlcî ideoloji ve müesseselerin halitasını teşkil eden bu idare merkezileştirilmiş, yukarıdan aşağıya doğru işliyen bir bünyeye sahipti. Bu sistemde küçük memurlar yüksek memurlara malûmat verirler, onlardan emir alırlar. Yüksek memurlar emir vermekle, küçük memurlar bu emri icra etmekle mükelleftirler.

Ufkî bir çalışmaya, mesai iştirakine, hattâ aynı bir

hizmet içinde, tesadüf etmek güçtür. Bütün bu rejim memuru mutlak bir itaate sevketmiştir.

«Devletin ajanları, milletin memurları mevcutsa bu âmme hizmetlerinin işlenmesi ve bu faaliyetin iyi olması içindir. Âmme hizmetinin müessiriyetini, azamî randıman elde etmesini temin edecek bu fikirdir.

Bu gayeye erişmek kemmiyetten ziyade keyfiyet düşünülerek alınmış, aktif, namuskâr, disipline memur ile kabildir.

«Burada düşünülecek diğer bir mesele de devlet kadrosu içinde memur hürriyeti ile âmme iktidarını telif etmektir.

«Âmme hizmetlerinde müessiriyeti temin etmek için ilk şart fazla memur istihdamından kaçınmak, âmme hizmetinin o anda lüzumu olan memur hacmini muvaffakiyetle hesap etmektir.

«Memurların umumî idarelerdeki tevzii meselesi de muayyen bir sisteme ve prensipe riayet edilmeksizin yapıldığından bugünkü Fransız idaresi, harp sonrası devrinin müdahaleci telâkkilerinin tesiri altında artan devlet hizmetlerini kavrayamamıştır, denilebilir.

«Memur çokluğu, keyfiyetten ziyade kemiyete kıymet vermek ve bütün bu memur kalabalığının meslekî hazırlığını başaramamak şahsî mes'uliyet hislerini azaltmış ve binnetice, mes'uliyetlerin dağılmasını temin için kırtasiyeciliğin artmasına sebep olmuştur.

«Diğer mühim bir nokta da muhtelif memuriyetlerin bir kişi uhdesinde içtimaidir. Kümül meselesi Fransada mutlak bir reforme ihtiyaç gösteren bir mesele halindedir. Laval kabinesi kendisinden evvel atılan adıma devam ederek ve biraz daha genişleterek bir komisyon teşkil etmiş ve bu işi kökünden halletmek istemişti. Fakat bu teşebbüs ademi muvaffakiyete uğramıştır (*).

(*) Fransada muhtelif memuriyetlerin bir kişi uhdesinde içtimai (Cumuls) meeslesi hakkında geçen sayılardaki Fransız rejimi makalelerinde etraflı malûmat vardır.

«Kümül meselesi muhtelif safhalar arzeder. Bir kere iki üç memuriyetin içtimai vardır. Bu takdirde basit hal çareleri bulunabilir. Maaşlar üzerinde kabul edilecek bir prensip ile bunun önü alınabilir. Sonra muayyen bir memuriyete ilâveten görülen munzam işler ve bunlar için alman tazminat ve saire gelir. «Bunları, zarurî görmek lâzımdır. Nihayet bir maaş ile bir tekaüdiyenin birleşmesi hali mevcuttur. Yaş dolayısıyla tekaütlük takdirinde müşkülât gözükecektir. Fakat devlet, yaş dolayısıyla tekaüt olmuş bir memurun hayatta kaldığı müddet tekaüt rejiminden istifade suretile yaşamasını temin edecek olduktan sonra bu içtimain mene- dilmesi daha makul olur. Bugün sosyal hayat şartları ve bilhassa Fransadaki işsizliğin önünü almak, daha genç ve daha kültürlü elemanların devlet faaliyetine iştiraki ile kolaylaşacaktır. Fakat malûliyet dolayısıyla tekaüt olanlar, bilhassa harp malûlleri için vaziyet değişecektir. Böyle bir vaziyette Kümül bir zaruret ifade etmektedir.

«En nihayet umumî bir maaş ile hususî bir çalışmadan doğan gelirin birleşmesi hali gelir. Burada derhal memurların hususî ve ticarî işlerle meşguliyeti menedilmelidir. Yalnız bu işten, İlmî ve artistik faaliyet istisna edilmiştir ve edilmelidir.

«Kümül meselesinde devletin birinci gayesi, idare makinesini gençleştirmek, ve herhangi bir merhamet ve himaye fıkriinden ziyade âmme hizmetlerinin yeni metodlara göre işleyişini temin etmek olmalıdır.»

PERSONEL:

Amerikada âmme hizmetlerinde iktisatçıların rolü.

«American economic Review» mecmuasında Profesör Leonard O. White tarafından bu mevzu üzerinde yazılan yazı alâka verici bir mahiyet arz etmektedir. Muharrir

.....1165.....

nazaran âmme hizmetlerinde istihdam edilen iktisatçı ve istatikçilerin 1931 senesindeki miktarı 774 olarak tesbit edilmiştir. Bunlar arasında 120 si en aşağı 5600 dolar kazanmakta idi. Bu rakamlar yirminci asrın başlangıcın- danberi devlet dairelerinde iktisatçıya olan ihtiyacın bir kaç misli arttığını göstermektedir.

Profesör bu hususta daha ziyade tafsilât vermektedir. Meselâ gümrük tarife komisyonunda tetkik müdürü senede 7500 dolar almaktadır. Komisyonun ilmi ve teknik personelinin tetkikatını idare eden direktör İktisadî bültenleri neşir, siyasî mahiyetteki meseleler hakkında komisyon azasım tenvir etmekte, İktisadî meselelerde icap eden tavsiyelerde bulunmakta, ticaret muahedelerine ait müzakerelerde komisyonu temsil etmektedir.

Diğer dairelerdeki İktisadî vazifeler de dikkate şayandır. Üniversitelerden çıkan gençler için bu vazifeler çok cazip birer çalışma sahası addedilmektedir.

ALMANYADA YENİ MEMUR STATÜSÜ.

Almanyadaki yeni memurin kanunu 1 temmuzdan itibaren mer'iyete girmiştir.

Yeni kanun istisnasız, bütün memurları nazarı itibara almış; hattâ kommün ajanları da bu kanuna tâbi kılınmıştır.

Yeni kanunun esaslı karakterlerinden biri memur sınıfının iki gruba ayrılmasıdır:

- a) Muvakkat memur.
- b) Daimî memur.

Birinci gruptaki memurların ikinci gruba geçmesi için 5 senelik stajın ve 27 yaşın ikmali zarurîdir.

Esas teşkilât kanunu üzerine yapılan sadakat yemininin Führer'e karşı yapılması eski Prusya an'anesine av-

.....1166.....

det demektir. Zira bu an'aneye nazaran memurun en bariz vasfı her şeyden evvel devlet reisinin şahsına karşı cılan bağılılığı ve sadakattir. Bu sadakat yemininin hükmü memurun tekaütlük devresinde de devam eder. Devlet menfaatlerini herhangi bir suretle ihlâl ile sadakat yemininin bozulması tekaütlük hakkının iskatını icap ettirir.

Vazifesine kabiliyeti olmıyan her daimî memur tekaüt olmak hakkına maliktir.

Führer'e sadakat yemini etmiyen her memurun vazifesine nihayet verilir. Aynı müeyyide kendisi veya karısı Yahudi olan her memura tatbik edilir.

Yine bu kanuna nazaran kadın memur evlendiği zaman vazifesinden ayrılmak mecburiyetindedir.

Nasyonal sosyalizme karşı sadakatinden şüphe edilen her memurun tekaüde sevk edilmesi salâhiyeti tanınmıştır.

MAHLLÎ İDARELER

Almanya'da kommün arsişvıları.

Alman mahallî idareler ve şehirler birliği on binden fazla nüfusa malik şehirlere arsişv işleri hakkında bir anket açmıştır. Bu suallere 371 şehir cevap vermiştir.

Bu anketten öğrenildiğine göre bu şehirlerin bir çoğunda belediye kütüphaneleri ile arsişv dairesi birleştirilmiştir. Diğer büyük bir kısmında diplomalı bir memur bu işi görmektedir. Diğer memurlar günün muayyen saatlerinde çalışmakta ve bazı mütekaitler, muallimler de fahriyen bu işlere yardım etmektedirler.

Bu anketlerden sonra belediyelerde arsişv işlerini tanzim edecek bir talimatname beklemektedir. 1933 ten evvel bu mesele tamamen belediyelere bırakılmıştı.

.....1167.....

Ankete verilen cevaplara nazaran muhtelif şehirler arşiv işleri için aşağıdaki masrafları yapmaktadırlar:

Hamburg	183,190	Rm.
Munich	125,330	
Francfort S/M	81,090	
Nurenberg	75,250	
Berslav	66,058	
Cologne	58,400	
Augsbourg	49,230	
Brunswick	44,560	
Aix-la-Ehapelle	43,280	
Leipzig	39,700	
Lübeck	32,560	
Stuttgart	29,000	
Hannovre	25,000	
Berlin	23,200	
Dortmunt	21,300	

50,000 nüfus ile 100,000 nüfuslu şehirler arasında

Fribourg	36,270	RM.
Elbing	20,500	
Darmstadt	15,100	
Worms	10,060	

20,000 ile 50,000 nüfuslu şehirler arasında

Constance	10,700	RM.
Göttingen	8,446	
Andernach	4,286	

Bu miktar 50 RM e kadar düşmektedir.

.....1168.....

VARŞOVADA BELEDİYE TEŞEBBÜSLERİ

Polonyanın idare merkezi reji suretile işlettiği bir çok teşebbüslerle esaslı varidat membarları elde etmiştir.

Bu mühim teşebbüsler arasında havagazı, elektrik, su, kanalizasyon, pazarlar, tramvay, otobüs idareleri mevcuttur.

Bütün bu işler bizzat belediye tarafından yapılmaktadır. Bu faaliyetten elde edilen malî netice de umumiyetle memnuniyet ile karşılanacak bir vaziyettir.

H. Ş. A.